

Názov stratégie CLLD: „Pod Vršatcem, od lenivosti chraň se pil'nosťí“
Hugolín Martin Gavlovič

Názov MAS: Miestna akčná skupina Vršatec

Verzia 3.0 z2022

Verzia 2.0 z 16.4.2019

Verzia: 1.0 z 12.12.2018

V znení dodatkov: č. 2 z 23.6.2017

V znení dodatkov: č. 1 z 9.11.2016

Logo MAS Vršatec

Eva Hejduková
predseda MAS Vršatec

OBSAH

1. Základné informácie o MAS	9
1.1. Identifikačné údaje MAS	9
1.2. Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje.....	9
2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD	11
2.1. Vznik a história partnerstva	11
2.2. Tvorba partnerstva a stratégie CLLD	15
3. Analytický rámec	21
3.1. Analýza zdrojov územia	21
3.2. SWOT analýza.....	64
3.3. Identifikácia potrieb	68
4. Strategický rámec	76
4.1. Definovanie vízie a strategického cieľa.....	76
4.2. Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení	77
4.3. Súhrn strategického rámca.....	84
4.4. Integrované znaky stratégie CLLD.....	87
4.5. Inovatívne znaky stratégie CLLD	90
5. Implementačný rámec	95
5.1. Popis riadiaceho a implementačného procesu	95
5.1.1 Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS.....	95
5.1.2 Implementačný proces.....	100
5.1.2.1 Žiadosti podporované v rámci PRV 2014 -2020.....	100
5.1.2.2 Žiadosti podporované v rámci IROP 2014 -2020	102
5.2. Akčný plán.....	104
5.3. Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD	128
5.3.1 Opis monitorovania a hodnotenia stratégie CLLD	128
5.3.2 Monitorovacie ukazovatele	134
6. Finančný rámec	140
6.1. Financovanie stratégie CLLD	140
6.2. Finančný plán pre opatrenia.....	142

7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť	144
7.1. Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia	144
7.2. Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV	145
7.3. Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP	148
7.4. Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD	149
7.4.1 Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať	149
7.4.2. Synergie a komplementarity.....	150
7.5 Popis multiplikačných efektov.....	151

Abstrakt

Stratégia CLLD Miestnej akčnej skupiny Vršatec (ďalej MAS Vršatec) je základným, komplexným, inovatívnym a integrovaným dokumentom územia, v ktorom MAS pôsobí a vykonáva svoje aktivity. Tvorí nevyhnutný doplnok vynaloženého úsilia miestnych aktérov rozvoja vidieka. Analyzuje dané územie, predkladá ciele a priority za účelom jeho rozvoja. Jej základným poslaním je spájanie ašpirácie všetkých partnerov a podpora sociálneho a ekonomického rozvoja obcí na celom území.

Stratégia sa snaží nastaviť kontinuitu rozbehnutého úspešného obdobia 2007 – 2013 a pokračovať v nastavenom rozvoji.

Stratégia je zároveň nevyhnutnou podmienkou v procese uchádzania sa o finančné prostriedky v rámci PRV 2014 – 2020 prístupu LEADER a IROP osi 5 – Miestny rozvoj vedený komunitou. Je nastavená tak, aby plánované verejné a súkromné zdroje pomohli zvýšiť životný štandard obyvateľov územia.

Verzia č. 3.0 sa vypracovala v nadäznosti na pridelenú dodatočnú alokáciu v zmysle kapitoly 6.4 Systému riadenia CLLD (LEADER a komunitný rozvoj) pre programové obdobie 2014-2020.

Verzia č. 3.0 bola schválená najvyšším orgánom dňa 14.10.2022

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1: Identifikačné údaje MAS.....	9
Tabuľka č. 2: Základné údaje o území.....	9
Tabuľka č. 3: Stretnutia MAS Vršatec s jednotlivými zložkami verejnosti	16
Tabuľka č. 4: Stretnutia MAS Vršatec po r. 2015.....	20
Tabuľka č. 5: Tvorba partnerstiev MAS Vršatec po r. 2015	20
Tabuľka č. 6: Územia európskeho významu v skúmanej oblasti.....	25
Tabuľka č. 7: Maloplošné chránené územia v MAS Vršatec	26
Tabuľka č. 8: Vývoj celkového počtu obyvateľov v obciach MAS Vršatec.....	32
Tabuľka č. 9: Hustota obyvateľov v obciach MAS Vršatec k 31.12.2014.....	33
Tabuľka č. 10: Migračné saldo obyvateľstva k 31.12.	35
Tabuľka č. 11: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2014	37
Tabuľka č. 12: Zoznam nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok na území MAS Vršatec	44
Tabuľka č. 13: Kultúrne a historické zariadenia v MAS Vršatec	45
Tabuľka č. 14: Zoznam najvýznamnejších občianskych združení.....	47
Tabuľka č. 15: Účtovná hodnota majetku obcí MAS Vršatec k 31.12.2014	52
Tabuľka č. 16: Počet a podiel podnikateľských subjektov podľa jednotlivých sektorov	54
Tabuľka č. 17: Podnikateľské subjekty v terciárnom sektore v MAS Vršatec.....	54
Tabuľka č. 18: Využitie pôdneho fondu v rámci katastrov riešeného územia v roku 2014	56
Tabuľka č. 19: SWOT analýza - Hospodárska oblasť.....	64
Tabuľka č. 20: SWOT analýza - Sociálna oblasť	65
Tabuľka č. 21: SWOT analýza -Environmentálna oblasť	66
Tabuľka č. 22: Súhrnný prehľad strategického rámca	84
Tabuľka č. 23: Opatrenie stratégie CLLD.....	105
Tabuľka č. 23. A: Opatrenie stratégie CLLD	107
Tabuľka č. 23. B: Opatrenie stratégie CLLD	109
Tabuľka č. 23. C: Opatrenie stratégie CLLD.....	111
Tabuľka č. 23. D: Opatrenie stratégie CLLD	113
Tabuľka č. 23. E: Opatrenie stratégie CLLD	115
Tabuľka č. 23. F: Opatrenie stratégie CLLD	117
Tabuľka č. 23. G: Opatrenie stratégie CLLD.....	118

Tabuľka č. 24A: Animácie (základná alokácia pre MAS z MRR)	122
Tabuľka č. 24B: Chod MAS1 a Chod MAS2 v rámci IROP (základná alokácia z MRR).....	124
Tabuľka č. 24C: Chod MAS a animácie (dodatočná alokácia).....	125
Tabuľka č. 24D: Chod MAS a animácie (dodatočná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV).....	127
Tabuľka č. 25: Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014 - 2020	135
Tabuľka č. 26: Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014 - 2020	135
Tabuľka č. 27: Povinné ukazovatele na úrovni IROP	135
Tabuľka č. 28: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP	140
Tabuľka č. 29: Zameranie stratégie podľa sektorov.....	143
Tabuľka č. 30:	144

Zoznam skratiek

BSK	Bratislavský samosprávny kraj
CKO	Centrálny koordinačný orgán
CLLD	Miestny rozvoj vedený komunitou
CR	Cestovný ruch
CSS	Centrum sociálnych služieb
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EÚ	Európska únia
EVS	OP Efektívna verejná správa
FTE	Ekvivalent jedného pracovníka na plný úväzok
CHKO	Chránená krajinná oblasť
II	OP Integrovaná infraštruktúra
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
ISRU	Integrovaná stratégia rozvoja územia
KŽP	OP Kvalita životného prostredia
LEADER	Spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka
LINC	Medzinárodná konferencia LINC
EZ	OP Ľudské zdroje
MAS	Miestna akčná skupina
NFP	Nenávratný finančný príspevok

NSRV	Národná sieť rozvoja vidieka
NSS MAS	Národná sieť slovenských miestnych akčných skupín
OP	Operačný program
OZ	Občianske združenie
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PD	Poľnohospodárske družstvo
PHSR	Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRV	Program rozvoja vidieka
ReS	Realizátor stratégie CLLD
RO	Riadiaci orgán
RSV	Regionálna smernica o vode
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SR	Slovenská republika
ŠR	Štátny rozpočet
TP	OP Technická pomoc
TSK	Trenčiansky samosprávny kraj
V a I	OP Výskum a Inovácie
ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok
ŽoP	Žiadosť o platbu
ŽoPr	Žiadosť o príspevok
ŽP	Životné prostredie

1. Základné informácie o MAS

1.1. Identifikačné údaje MAS

Tabuľka č. 1: Identifikačné údaje MAS

Údaje o MAS	Názov MAS	Miestna akčná skupina Vršatec
	Dátum registrácie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov	14.11.2007, pod registračným číslom VVS/1-900/90-31106, posledná aktualizácia stanov Združenia prebehla v roku 2019 pod registračným číslom VVS/1-900/90-31106
	Sídlo	Ľuborčianska 724/27, 914 41 Nemšová
	IČO	42025303
	DIČ (ak relevantné)	2022476445
Údaje o banke	Názov banky	Všeobecná úverová banka a.s.
	Číslo účtu	2787317253/0200
	IBAN	SK11 0200 0000 0027 8731 7253
	SWIFT	SUBASKBX
Údaje o štatutárovi	Meno a priezvisko	Eva Hejduková
	E-mail	evahejdukova@azet.sk
	Telefón	+421 901 772 848
Údaje o kontaktnej osobe	Meno a priezvisko	Ing. Martina Kenderová
	E-mail	manazer@masvrsatec.sk
	Telefón	+421908505618

1.2. Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje

Tabuľka č. 2: Základné údaje o území

Počet obyvateľov	34 888
Rozloha	316,24 km ²
Hustota obyvateľstva	108,68 obyv./km ²

Počet obcí	21
Z toho mestá	2 /Nemšová, Ilava/
Administratívne zaradenie – okres/y	Trenčín, Ilava
Administratívne zaradenie – kraj/e	Trenčiansky samosprávny kraj - TSK

Miestnej akčnej skupine Vršatec bol udelený štatút 19.05.2010 Pôdohospodárskou platobnou agentúrou v Bratislave. Avšak tomuto predchádzalo založenie občianskeho združenia Vlára - Váh, ktoré vzniklo už 14.11.2007. K 31.12.2014 bol počet obyvateľov územia 34 370, čo predstavovalo hustotu 108,68 obyv./km². MAS Vršatec tvorí 21 obcí, konkrétne: obec Bohunice, obec Borčice, obec Bolešov, obec Červený Kameň, obec Dolná Súča, obec Dulov, obec Horná Súča, obec Horné Srnie, obec Hrabovka, obec Kameničany, obec Krivoklát, obec Mikušovce, obec Pruské, obec Sedmerovec, obec Skalka nad Váhom, obec Slavnica, obec Tuchyňa, obec Vršatské Podhradie, obec Zamarovce a mestá: mesto Ilava, mesto Nemšová. Územie MAS Vršatec je súvislé, má spoločnú históriu a vyznačuje sa dlhodobou spoluprácou. Územie MAS vzniklo prirodzenou cestou spojením dvoch mikroregiónov.

Povinné prílohy:

Príloha č. 1: Vymedzenie územia a obyvateľstva MAS

Príloha č. 2: Doklad o súhlase všetkých obcí so zaradením do územia pôsobnosti MAS

Príloha č. 3: Mapa územia MAS

2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD

2.1. Vznik a história partnerstva

Miestna akčná skupina Vršatec vznikla 29.07.2008, kedy sa zlúčili dva mikroregióny registrované ako občianske združenia v zmysle zákona 83/90 Zb. o združovaní občanov – Miestna akčná skupina Vlára – Váh a Zdroje Bielych Karpát o. z.

Občianske združenie Zdroje Bielych Karpát sa tvorilo už od roku 1995 z iniciatívy Združenej strednej poľnohospodárskej školy v Pruskom a v spolupráci s obcami Dulov, Červený Kameň, Mikušovce, Tuchyňa, Pruské, Vršatské Podhradie, Krivoklát, Bohunice, Bolešov, Slavnica, Kameničany, Sedmerovec a spoločne s ďalšími partnermi ako stavebná firma Ekomstav s.r.o. so sídlom v Pruskom, Agro-farma Červený Kameň, Domov sociálnych služieb – SLOVEN Slavnica a ďalší. Základným cieľom zaregistrovaného združenia bola podpora územia v oblasti ochrany prírody a krajiny, rozvoj miestnej demokracie, podpora komunity, udržanie populácie, podpora občianskeho života a rozvoj územia v oblasti cestovného ruchu. Tento prvý pokus sa zavŕšil vypracovaním spoločného dokumentu Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí (ďalej PHSR) v obciach, kde dovtedy chýbal – v Pruskom, Červenom Kameni, Mikušovciach, Vršatskom Podhradí a Krivokláte.

V približne v rovnakom období sa zrodila občianska iniciatíva podporiť päť obcí lokalizovaných v CHKO Biele Karpaty ako modelový mikro-región. Systematickou prácou, stretnutiami s obcami a občanmi táto snaha vyústila v roku 1997 do založenia občianskeho združenia „Spod skál“, ktorého primárnym cieľom bol rozvoj cestovného ruchu, podpora poľnohospodárstva a celkový manažment územia. Činnosť združenia bola pokroková a inovatívna na dané územia, dokázala zabezpečiť pracovníkov turisticko-informačnej kancelárie, vydávať časopis a zapojiť 10 domácností, ktoré prenajímali priestory turistom. Táto činnosť bola financovaná väčšinou z externých zdrojov malých grantových schém ako Nadácia Ekopolis, Nadácia otvorenej spoločnosti a.i. Združenie „Spod skál“ sa v roku 1998 stalo členom združenia Zdroje Bielych Karpát. V období od roku 2006 sa Združenie Bielych Karpát začalo intenzívnejšie pripravovať na prístup LEADER, avšak táto snaha bola prerušená. Obnovila sa až v roku 2008, kedy sa združenie zlúčilo s Miestnou akčnou skupinou Vlára – Váh.

Miestna akčná skupina Vlára – Váh vznikla v roku 2007, kedy sa spojili obce Trenčianskeho okresu Dolná Súča, Horná Súča, Hrabovka, Nemšová, Horné Srnie a Skalka nad Váhom. Tieto obce sú členmi vodárenskej spoločnosti, takže už mali overené pozitívne skúsenosti spoločnej spolupráce. Oba tieto regióny sa zlúčili za účelom spoločnej práce

v území a vytvorili jednotné občianske združenie Miestna akčná skupina Vršatec. Spoločne sa územie systematicky pripravovalo na prístup LEADER, kedy vytvorili Integrovanú stratégiu rozvoja územia (ďalej ISRU), s ktorou sa následne uchádzali o prostriedky PRV, os 4 LEADER. Miestna akčná skupina Vršatec získala štatút MAS 19.5.2010. Odvtedy systematicky pracovala na napĺňaní cieľov svojej stratégie. Na úvod rozšírila kanceláriu MAS, kedy prijala do trvalého pracovného pomeru troch zamestnancov, neskôr sa počet rozrástol na štyroch a posledné roky činnosti zamestnávala šesť pracovníkov. V roku 2012 rozšírila svoju členskú základňu o obec Zamarovce, ktorá dovtedy nepatrila pod žiaden mikroregión a prejavila záujem stať sa plnohodnotným členom MAS. Počet obcí tak vzrástol z 20 na 21.

Členská základňa sa menila aj v podnikateľskom a občianskom sektore. Počas implementácie stratégie prišlo až 15 žiadostí o členstvo, avšak nie všetky boli podporené, nakoľko nespĺňali podmienky v zmysle stanov združenia.. V júni 2017, kedy sa konalo zatiaľ posledné Valné zhromaždenie, sa počet členov zvýšil na počet 56, z toho 23 členov tvorí záujmová skupina verejného sektora, 9 členov tvorí záujmová skupina podnikateľského sektora a 24 členov tvorí záujmová skupina občianskeho sektora. Žiadna záujmová skupina nemá viac ako 49% zastúpenia. Členskú základňu aj naďalej tvorí väčšina členov z roku 2014. Pomer členskej základne stratégie je primerane vyvážený a zohľadňuje princíp zdola nahor a princíp občianskeho združenia, kedy sa členom môže stať len ten subjekt, ktorý prejaví záujem o členstvo v združení a splní podmienky stanov združenia. Členstvo je geograficky vyvážené – minimálne 40 % obcí v MAS Vršatec má zastúpenie aspoň jedným členom z občianskeho alebo z podnikateľského sektora.

Členmi MAS Vršatec sú aj zástupcovia znevýhodnených skupín – konkrétne OZ Jednota dôchodcov Slovenska a KLUB SENIOROV zastupujú obyvateľstvo v dôchodkovom veku, OZ PEREGRÍN zastupuje onkologicky chorých a telesne postihnutých pacientov a Únia žien Slovenska zastupuje znevýhodnenú skupinu žien matiek a žien vyššieho veku. Znevýhodnenú skupinu obyvateľstva zastupuje aj Centrum sociálnych služieb Skalka nad Váhom. Mladých ľudí a deti zastupuje Detský folklórny súbor Čajka a Mladík, o.z. V MAS Vršatec sa nachádza aj veľká skupina športovcov – zastupuje ich až 5 subjektov (Nemšovský telovýchovný spolok, Futbalový klub Slovan Nemšová, Florbalový klub – ZŠ Nemšová, ŠK 98 Pruské a Futbalový klub Horná Súča). .

Aktivity MAS zahŕňali predovšetkým implementáciu ISRU. Za dané obdobie vyhlásila MAS 41 výziev, podporila 65 projektov a zazmluvnila 100% priznanej dotácie. Bolo podporených, zazmluvnených a vyplatených 63 projektov. MAS Vršatec sa podarilo aj

v období 2007 – 2013 podporiť tri podnikateľské projekty v rámci opatrenia 3.2.A, kedy sa vytvorili 3 pracovné miesta na plný úväzok a ďalšie dve pracovné miesta na čiastočný úväzok. Rovnako sa podarilo naplniť monitorovacie ukazovatele na 160%.

MAS Vršatec mala nastavené aj minimálne spolufinancovanie, takže preinvestovala finančné prostriedky z vlastných zdrojov konečných prijímateľov vo výške 460 206, 28 Eur.

Valné zhromaždenie MAS sa schádzalo minimálne raz ročne, ale podľa potreby aj viackrát. Rovnako sa výbor stretával štyrikrát do roka, alebo podľa potreby aj viackrát. Dvakrát ročne zasadala dozorná rada. Monitorovací výbor zasadal a monitoroval projekty v teréne podľa potreby. V zmysle vyhlásených kôl výziev zasadala aj výberová komisia.

Projekty spolupráce

Dôležitou súčasťou výslednej práce v území sú projekty spolupráce, ktoré MAS Vršatec predložila a bola úspešná. V rámci opatrenia 4.2. MAS Vršatec preimplementovala najvyšší finančný obnos spomedzi schválených MAS – takmer 300 000 Eur. Projekty spolupráce tvorili jeden z najdôležitejších externých príjmov do územia MAS Vršatec mimo ISRU a mali úžasný dopad na cestovný ruch v území a zvýšenie kvality služieb obyvateľstva. Okrem iného sa naštartovala spolupráca s mnohými partnermi z Českej republiky, ktorí zavítali na naše územie.

Projekty súkromného grantu

MAS Vršatec sa snažila o zabezpečenie vlastných finančných príspevkov, a preto nastavila členské príspevky tak, aby bolo možné podporiť aj projekty mimo opatrenia 4.1. LEADER. Každoročne vyhlasovala výzvu na podporu projektov, ktoré museli sledovať verejný záujem a boli určené členom súkromného sektora. V rámci 18 000 Eur, ktoré sa podarilo za dané obdobie implementovať, sa prihlásilo 12 členov súkromného sektora a vytvorili sa tak zaujímavé projekty ako napr.: Nový náučný chodník sv. Huberta, Značenie bežkárskeho trás v Trenčianskej Závade, vydanie skautskej knihy a iné.. Cieľom bolo priame zapájanie komunity, čo sa aj podarilo.

Aktívny občan

MAS Vršatec je od roku 2012 poberateľom príspevku 2% daní. Dané prostriedky využívala na vyhlasovanie výziev na skrášľovanie okolia zapojením dobrovoľníkov. Tí zaslali návrh malého projektu/malej rekonštrukcie s fotografiou súčasného stavu a návrhom na rekonštrukciu. Do týchto projektov boli zapojené aj obce, ktoré pomáhali s financovaním. Za

obdobie 4 rokov sa podarilo zapojiť cez 250 dobrovoľníkov a zrekonštruovať viac než 25 objektov na území MAS. .

Okrem toho MAS-ka systematicky pracovala v území. Naštartovala súťaže ako výtvarná súťaž Očami detí, kuchárska súťaž Chute a vône spod Vršatca, fotografická súťaž MAS v objektíve, čistenie územia a environmentálne prednášky Čistá obec, čistá MAS. Výstupom súťaže očami detí boli magnetky a pohľadnice z územia, Povesti spod Vršatca – krásna knižná publikácia doplnená kresbami zo súťaže. Výstupom MAS v objektíve boli kvalitné fotografie, ktoré tvoria súčasť propagačných materiálov MAS. V rámci aktivity Čistá obec, čistá MAS sa podarilo vyčistiť celé územie MAS-ky a okrem základných škôl sa zapojilo viac než 180 dobrovoľníkov.

Z nesúťažných aktivít to boli predovšetkým Letné kino, ktoré si pre veľký úspech trvalo osvojilo ďalších 5 členských obcí MAS, ktoré kino prevádzkujú vo vlastnej réžii. Veľkému záujmu sa tešila aj aktivita Noc pod hviezdami, kedy sa pozorovala nočná obloha profesionálnym ďalekohľadom.

Významným podujatím pre verejnosť bol Festival spod Vršatca, kde sa prezentovali tradiční výrobcovia s originálnymi kvalitnými produktmi a tiež geocaching, ktorý sa naštartoval v roku 2013. Sumár všetkých úspešne zrealizovaných projektov spolu s aktivitami MAS Vršatec tvorí publikácia Úspešné projekty MAS Vršatec a Výročné správy (2012, 2013, 2014, 2015, 2016).

Čo sa týka propagácie územia, MAS Vršatec vydáva už šesť rokov Spravodaj MAS Vršatec, ktorý vychádza štyrikrát ročne v náklade 1 500 tlačených kusov. Rovnako MAS vydala Katalóg MAS Vršatec – Sprievodca územím. Táto nádherná 100-stranová publikácia bola vydaná aj v anglickej jazykovej mutácii. Ďalej bola spracovaná trhacia kreslená mapa so zaznačenými významnými objektmi z územia, ktorá v roku 2016 prešla aktualizáciou a bola vytvorená aj verzia v anglickom jazyku. V roku 2014 bol vydaný Receptár spod Vršatca, kde boli zozbierané tradičné recepty územia, a ktorý sa tešil mimoriadne vysokej obľube. Na túto publikáciu nadviazala brožúra Remeselníci spod Vršatca, ktorá zachytáva producentov tradičných a kvalitných výrobkov.

MAS Vršatec absolvovala niekoľko pracovných ciest za účelom výmeny skúseností, ktorých sa zúčastňovali členovia MAS. Významnou cestou bola návšteva Belgicka v roku 2011, nasledovali pracovné cesty v Českej republike, Poľsku, Taliansku, Slovinsku a Rakúsku. Výstupom z týchto ciest sú inšpirácie získané v zahraničí, ktoré si starostovia modifikovali na domáce pomery a vyhotovili zaujímavé projekty.

Kancelária MAS sa už šesť rokov po sebe zúčastňuje medzinárodnej LEADER konferencie LINC, kde je jediným reprezentantom Slovenska. Konferencia sa konala v Estónsku, Fínsku, Rakúsku, Taliansku, Maďarsku a Luxembursku a zúčastňujú sa jej okrem zahraničných MAS aj zástupcovia Európskej komisie – DG Agri a iní významní účastníci pracujúci na tvorbe nariadení. Výstupom z tejto konferencie sú partnerské zmluvy s MAS v Taliansku, Fínsku, Rakúsku, Nemecku, Luxembursku

Snahu o zvyšovanie odborných znalostí a skúseností zabezpečuje MAS účasťou na rôznych konferenciách, seminároch a školeniach. Okrem konferencií organizovaných NSRV sú to školenia v URBACTe a Bruseli. MAS Vršatec v spolupráci s NSS MAS organizovala medzinárodnú LEADER konferenciu v Trenčíne, kde boli prizvané špičky v oblasti prístupu LEADER z Českej republiky, Rakúska, Fínska a Slovenska. Taktiež organizovala workshopy a semináre za účelom zhodnotenia obdobia 2007 – 2013 a prípravy na obdobie 2014 – 2020 a implementáciu nástroja CLLD.

V rámci práce s členmi MAS Vršatec každoročne organizovala rôzne podujatia a stretnutia, účelom týchto podujatí bolo upevnenie kolektívu a snaha o spoločný výstup ďalšieho smerovania MAS. Preto boli každoročne organizované Raňajky pre starostov, kde sa diskutovali aktuálne témy a možnosť obcí prispieť do činnosti MAS.

MAS Vršatec sa podarilo nielen naplniť ukazovatele, ale aj naštartovať úspešnú spoluprácu v území a zapojiť komunitu do jeho diania. V budúcnosti plánuje nadviazať na toto obdobie.

2.2. Tvorba partnerstva a stratégie CLLD

MAS Vršatec využila väčšinu relevantných metód zapojenia verejnosti do procesu tvorby novej stratégie. Tieto procesy boli naštartované už od roku 2014, aby sa dosiahli čo najrelevantnejšie výstupy. Okrem evaluácie činnosti MAS boli stretnutia zamerané najmä na získanie informácií k jej budúcemu smerovaniu. Prieskumy, informácie a dotazníky sa zverejnili na webovej stránke, tiež sa využívali ďalšie relevantné metódy získavania informácií ako dotazníky, ankety, informačné kampane, formálne aj neformálne stretnutia, semináre, workshopy, verejné stretnutia, animačné aktivity a pod. V dostatočnej miere sa tiež využívali lokálne médiá /napr. obecné a mestské rozhlas, obecné spravodaje/. Stratégia MAS Vršatec je výlučne výsledkom práce s komunitou a uplatňovania princípu zdola nahor.

Príprava prebiehala systematicky a podľa sektorov viac než rok. Do prípravy stratégie boli zapojené všetky sektory už od začiatku - občania, podnikatelia, občianske združenia,

neziskové organizácie, tematické skupiny či predstavitelia miest a obcí. S týmito skupinami MAS Vršatec postupne organizovala stretnutia, ktorých cieľom bolo nastaviť základné budúce smerovanie MAS-ky, nastavenie základnej vízie a zdefinovanie hlavných činností. Pre potreby tvorby partnerstva a tiež pre potreby stratégie CLLD MAS Vršatec zostavila pracovnú skupinu, ktorú nazvala Riadiaci tím. Bola zložená z predstaviteľov za obce do 1000 obyvateľov, nad 1000 obyvateľov, zo zástupcov občianskych združení, podnikateľov. Rovnako boli vytvorené viaceré tematické skupiny – skupina zameriavajúca sa na znevýhodnené obyvateľstvo, kde sa stretávali matky na materskej dovolenke, ženy a seniori, skupina riešiaci problémy životného prostredia a skupina poľnohospodárov. Prehľad všetkých stretnutí, ktoré MAS Vršatec organizovala si môžete pozrieť v nižšie uvedenej Tabuľke č. 3, povinnej prílohe č. 5 a v povinnej prílohe č. 5.1.

Tabuľka č. 3: Stretnutia MAS Vršatec s jednotlivými zložkami verejnosti

Termín	Obec / mesto	Cieľová skupina
17.8.2011	Nemšová	návšteva zahraničných študentov
16.4.2014	Sedmerovec	stretnutie s poslancami a verejnosťou
25.4.2014	Hrabovka	stretnutie s poslancami a verejnosťou
7.5.2014	Krivoklát	stretnutie s poslancami a verejnosťou
9.5.2014	Kameničany	stretnutie s poslancami a verejnosťou
12.5.2014	Dulov	stretnutie s poslancami a verejnosťou
14.5.2014	Bohunice	stretnutie s poslancami a verejnosťou
20.5.2014	Zamarovce	stretnutie s poslancami a verejnosťou
20.5.2014	Bolešov	stretnutie s poslancami a verejnosťou
22.5.2014	Mikušovce	stretnutie s poslancami a verejnosťou
22.5.2014	Tuchyňa	stretnutie s poslancami a verejnosťou
26.5.2014	Slavnica	stretnutie s poslancami a verejnosťou
5.6.2014	Dolná Súča	stretnutie s poslancami a verejnosťou
5.6.2014	Borčice	stretnutie s poslancami a verejnosťou
9.6.2014	Červený Kameň	stretnutie s poslancami a verejnosťou
13.6.2014	Horná Súča	stretnutie s poslancami a verejnosťou
18.6.2014	Ilava	stretnutie s poslancami a verejnosťou
19.6.2014	Nemšová	stretnutie s poslancami a verejnosťou
25.6.2014	Horné Srnie	stretnutie s poslancami a verejnosťou
27.6.2014	Vršatské Podhradie	stretnutie s poslancami a verejnosťou
30.6.2014	Skalka nad Váhom	stretnutie s poslancami a verejnosťou
17.7.2014	Pruské - KD	stretnutie s podnikateľmi a o. z.

21.7.2014	Skalka n/V - KD	stretnutie s podnikateľmi a o. z.
24.7.2014	Nemšová- KD	stretnutie s podnikateľmi a o. z.
18.8.2014	Dulov	stretnutie s občanmi
1.10.2014	Pruské	stretnutie s občanmi
15.10.2014	Kameničany	stretnutie s občanmi
16.10.2014	Nemšová, múzeum	súkromný sektor
21.10.2014	Horná Súča , zasadačka	verejný sektor
23.10.2014	Horná Súča	stretnutie s občanmi
12.2.2015	Bohunice	stretnutie riadiaceho tímu
23.3.2015	Horná Súča	stretnutie riadiaceho tímu
19.6.2015	Kameničany	stretnutie s predstaviteľmi členských obcí
20.7.2015	Nemšová	návšteva zahraničných študentov
20.10.2015	Nemšová	stretnutie s mamičkami na materskej a rodičovskej dovolenke, občania v dôchodkovom veku
21.10.2015	Ilava	stretnutie s predstaviteľmi oblasti ochrany Ž. P.
21.10.2015	Nemšová	stretnutie s predstaviteľmi oblasti poľnohospodárstva
16.11.2015	Nemšová	stretnutie riadiaceho tímu
1.12.2015	Nemšová	stretnutie riadiaceho tímu

Každá z týchto skupín /občania, predstavitelia obcí a miest, podnikatelia, občianske združenia/ poskytli svoj vlastný pohľad na to, čo by malo byť hlavným cieľom nasledujúceho programového obdobia. Počas týchto stretnutí prebiehal medzi oboma stranami aktívny dialóg. Hlavné pripomienky smerovali k väčšiemu zapojeniu súkromného sektora do projektových opatrení, aj keď bol vyzdvihnutý nepopierateľný prínos súkromného grantu, ktorý podporoval súkromný, ale len neziskový sektor. Ďalej bola zdôraznená potreba aktivít z oblasti podpory podnikania, kedy účastníkom nevyhovoval model z obdobia 2007 – 2013 zameraný len na nízkapacitné ubytovania do 10 lôžok v rámci opatrenia 3.2.A, ale zdefinovali potrebu širšieho spektra aktivít pre podnikateľský sektor, čím vyzdvihli potrebu zahrnúť do stratégie opatrenia zamerané na podnikateľské aktivity a poľnohospodárstvo, ktoré by malo tvoriť ďalšiu dôležitú časť Stratégie CLLD. Ďalšou významnou témou bola podpora v oblasti cestovného ruchu. Tieto základné oblasti boli podkladom pre nasledovné tvorenie vízie, strategického cieľa MAS Vršatec a priorit budúceho obdobia.

V rámci hodnotenia aktivít pre obce, bol vyzdvihnutý obrovský prínos MAS pre verejný sektor a taktiež naplnenie viac než 160% monitorovacích ukazovateľov. Rovnako boli vysoko ocenené projekty spolupráce, ktoré do územia priniesli ďalších takmer 300 000 Eur. Do budúca bolo konsenzom odporúčané dbať na hospodárnosť projektov a ich čo najširší

význam pre celé územie. Kvalita služieb a dobudovanie infraštruktúry stále ostávajú základnými prioritami zástupcov verejného sektora, čo rovnako tvorilo podklady pre definovanie vízie a strategického cieľa MAS Vršatec. Účastníci sa zhodli na tom, že rozvoj obcí v regióne sa naštartoval pozitívne. Obce využili výzvy, aby zlepšili úroveň života svojich občanov. Táto vysoká aktivita sa predpokladá aj v období 2014 – 2020.

Bolo zhodnotené, že MAS naplnila očakávania. Čo je potrebné zlepšiť do budúca, je marketing. Táto pripomienka bola vytknutá všetkými zainteresovanými stranami. Hoci občania v území a susedných nečlenských mestách registrujú aktivity MAS, stále nie úplne chápu princíp LEADER. Toto je potrebné do budúca vylepšiť a popracovať na tom, aj prostredníctvom posilnenia marketingu na území MAS Vršatec.

Do tvorby partnerstva boli zapojení aj zástupcovia znevýhodnených skupín obyvateľstva. Medzi znevýhodnené skupiny sa radia matky s deťmi, ženy a starší obyvatelia. Tieto stretnutia, ktoré prebehli počas roka 2015, tvorili podnet na zapracovanie opatrenia z PRV, aktivity z IROP a súkromného grantu na ich podporu. K znevýhodneným skupinám bolo možné vyjadriť svoj názor aj v rámci dotazníka. Výsledky dotazníka aj stretnutí boli rovnaké – matkám chýbajú materské centrá a viac možností vyžitia pre deti, chýbajú komunitné centrá, školenia pre tieto skupiny a spolupráca medzi dvoma generáciami.

Čo sa týka podnikateľského prostredia, v rámci organizovania stretnutí boli oslovení podnikatelia a tematická skupina poľnohospodári. Postup na získavanie údajov okrem školenia za účasti facilitátora zahŕňal aj tzv. „zásobník projektov“. Tento zásobník slúžil na zisťovanie predbežného záujmu typu podnikateľských aktivít. Mnohé projekty vytvorili prienik s dopytom opýtaných obyvateľov v rámci stretnutí a dotazníkového prieskumu. Tematická skupina poľnohospodári vyzdvihla potrebu zapojenia mladých poľnohospodárov a potrebu investícií do poľnohospodárskych činností. Okrem tematickej skupiny poľnohospodárov zasadala aj skupina na ochranu životného prostredia. Vzhľadom k nízkej výške podpory na projekt v rámci MAS Vršatec bolo konsenzom prijaté rozhodnutie o zahrnutí cieľa podporujúceho životné prostredie do stratégie CLLD, aj ak by nebola financovaná priamo zo stratégie, ale zabezpečí sa tak sledovanie daného cieľa.

Jedným z najdôležitejších podkladov na vypracovanie analýzy a strategického rámca bol nepochybne „Dotazník k stratégii MAS Vršatec pre nové programové obdobie 2014-2020“. Tieto dotazníky kancelária MAS Vršatec systematicky rozdávala a zbierala vo všetkých členských obciach a mestách za výraznej pomoci dobrovoľníkov. Išlo o priamy kontakt s domácnosťami, kedy mali možnosť občania klásť rozdávajúcim rôzne otázky týkajúce sa novej stratégie, ale aj samotnej MAS Vršatec. Títo boli vyškolení, aby vedeli na

prípadné otázky respondentov odpovedať. Zber dotazníkov začal v januári 2015 a končil v októbri 2015. Dotazník skúmal prácu MAS v uplynulých rokoch a zameral sa na očakávanú budúcnosť. Pomocou dotazníkového prieskumu bolo zozbieraných 2262 odpovedí domácností z územia MAS Vršatec, čo sú odpovede viac než 33% meraného územia. Súčasťou dotazníka bol leták s informáciami o MAS Vršatec, popisom činnosti a tiež informačný materiál, ktorý informoval občanov o úspešne zrealizovaných projektoch MAS Vršatec, aby im tak bola uľahčená orientácia.

Dotazníkový prieskum bol vhodným nástrojom na doplnenie analytickej časti územia. Dostatočne mapoval a vyhodnocoval vnímanie práce MAS Vršatec za uplynulé obdobie v území. Dotazník prierezo skúmal najúspešnejšie projekty, propagačné materiály, aktivity MAS a rovnako očakávania do budúcnosti. Na základe týchto podkladov bolo možné zistiť slabé a silné stránky, pozitíva aj nedostatky práce MAS. MAS Vršatec zrealizovala tiež internetovú anketu, aby oslovila aj občanov na sociálnych sieťach. Cieľom ankety bolo zistiť, aký propagačný materiál, aký projekt a tiež, ktorú z aktivít MAS Vršatec považujú za najlepšiu. Výsledky boli takmer totožné s výsledkami ankety domácností.

Aj počas organizovania rôznych aktivít MAS Vršatec mala kancelária MAS Vršatec možnosť komunikovať s občanmi, podnikateľmi, predstaviteľmi obcí, miest či predstaviteľmi rôznych záujmových skupín o tom, čo by bolo vhodné pre región urobiť, a kam by mali prioritne smerovať investície. Na týchto stretnutiach ako MAS v objektíve, Čistá obec Čistá MAS, Chute a vône Vršatca a.i. sa prijímali konštruktívne návrhy a pripomienky počas celého predchádzajúceho programového obdobia. Manažérka spolu s kanceláriou tiež viedla počas celého obdobia formálne, ale aj neformálne konzultácie s potenciálnymi žiadateľmi, občianskymi aktivistami, poslancami mestských a obecných zastupiteľstiev, starostami, primátormi, atď.

Do evaluácie stratégie a obdobia 2007 – 2013 boli zapojení aj externí hodnotitelia. Stratégia MAS Vršatec bola jednou z vybraných stratégií, ktorá sa vyhodnocovala až dvakrát. Prvýkrát to bolo v roku 2011 skupinou zahraničných študentov a druhýkrát v roku 2015, rovnako skupinou zahraničných študentov. Návšteva na území MAS Vršatec prebehla dňa 20.7.2015. Hlavným cieľom bolo vypracovanie prípadovej štúdie pod názvom: "*Are stakeholders ready for Community Led Local Development?*" v rámci programu Erasmus Mundus, v spolupráci so Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre. Študenti pochádzali z USA, Libanonu, Bangladéša, Japonska, Mexika, Nikaraguy či Talianska. Návšteve predchádzalo niekoľkomesačné štúdium stratégie a výsledkov MAS.

Všetci vyššie spomenutí relevantní aktéri participovali na vypracovaní SWOT analýzy, zdefinovanie vízie, strategického cieľa, špecifických cieľov, požadovaných výsledkov a priorít tak, aby bolo možné ich následné pretavenie do hlavných potrieb a možností rozvoja územia. Riadiaci tím a členovia MAS následne na spoločných stretnutiach rozhodli o vybraných opatreniach a prideleniu potrebného rozpočtu. Strategický rámec MAS Vršatec je cieľom dlhodobej, viac než ročnej podrobnej práce v území so zapojením všetkých relevantných partnerov.

Tabuľka č. 4: Stretnutia MAS Vršatec po r. 2015

Termín	Obec / mesto	Účel
27.1.2016	Nemšová	zasadnutie členov Výboru MAS Vršatec
24.6.2016	Bohunice	Valné zhromaždenie MAS Vršatec
31.10.2016	Nemšová	zasadnutie členov Riadiaceho tímu
9.11.2016	Horné Smie	Valné zhromaždenie MAS Vršatec
31.5.2017	Nemšová	zasadnutie členov Riadiaceho tímu
1.6.2017	Nemšová	zasadnutie členov Výboru MAS Vršatec
8.6.2017	Bohunice	Valné zhromaždenie MAS Vršatec
23.6.2017	Bohunice	Valné zhromaždenie MAS Vršatec

Tabuľka č. 5: Tvorba partnerstiev MAS Vršatec po r. 2015

Termín	Podujatie
13.-14.5.2016	Region Tour Expo Trenčín
4.6.2016	Hubert Ľuborča
12.8.2016	Nemšovský jarmok
18.-20.8. 2016	Agrokomplex Nitra
22.9.2016	Návšteva z MAS Malohont
27.-30.9.2016	LINC 2016 v Maďarsku
9.-12. 5. 2017	LINC 2017 v Luxembursku
12.-13.5. 2017	Region Tour Expo Trenčín
3.6. 2017	Hubert Ľuborča

Povinné prílohy:

Príloha č. 4: Zoznam členov MAS podľa sektorov (vrátane obcí)

Príloha č. 5: Dokumenty preukazujúce proces tvorby a formovania partnerstva

Príloha č. 5.1: Dokumenty preukazujúce proces tvorby stratégie CLLD (informačné aktivity)

3. Analytický rámec

3.1. Analýza zdrojov územia

VŠEOBECNÝ POPIS ÚZEMIA (poloha, lokalizácia, špecifiká)

Výhody a nevýhody z hľadiska polohy a lokalizácie územia

Územie MAS Vršatec sa napriek blízkosti k urbanizovaným centrám – Trenčín, Ilava, Púchov, Považská Bystrica, stále vyznačuje značnou vidieckosťou hlavne v obciach, ktoré sú lokalizované vo väčšej vzdialenosti od rieky Váh smerom k českej hranici, v podhorských oblastiach. Medzi najväčšie výhody územia MAS patrí práve jeho dobrá dostupnosť ku krajskému mestu najmä vďaka diaľnici D1 a novému cestnému mostu v Trenčíne, ktorý bol otvorený v marci 2015. Skúmané územie sa nachádza iba hodinu autom od hlavného mesta. Veľkou výhodou je tiež lokalizácia v blízkosti Českej hranice, ktorá predstavuje rozsiahly potenciál pre ekonomický rozvoj – najmä v oblasti rozvoja malého a stredného podnikania a cestovného ruchu, ale aj v oblasti kultúry, športu a rozvoja spoločného národného a historického dedičstva.

Zvláštnosti a špecifiká územia

Značná časť územia sa nachádza v Chránenej krajinskej oblasti Biele Karpaty, čo predstavuje veľmi dobrý zdroj predovšetkým pre rozvoj odľahčenej vidieckej turistiky, založenej na poznávaní bohatej fauny a flóry tohto európsky významného územia. Existencia CHKO značne pomáha spropagovať územie a je veľmi dobrým lákadlom pre návštevníkov. Prírodné krásy, či už v CHKO alebo mimo neho, sú známe v rámci kraja, ale aj celého Slovenska. Mimoriadne prítiahľivé a veľmi dobre viditeľné sú hlavne Vršatské bradlá, ktoré sa stali aj symbolom MAS. Vďaka blízkej diaľnici je územie dobre dostupné, a preto predstavuje potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, rekreácie a prilákanie turistov aj mimo regiónu. Nevýhodou územia, napriek značnému potenciálu, je stále nedostatočné vybavenie supraštruktúrou v oblasti cestovného ruchu. Na území je nedostatok ubytovacích zariadení nad 10 lôžok, (sú iba tri - hotel Vršatec vo Vršatskom Podhradí, Športhotel Ostrov a Penzión In v Zamarovciach) i stravovacích kapacít, chýbajú turistické informačné centrá. Ľudia sa bránia podnikateľským aktivitám v tejto oblasti, na druhej strane však nemajú dostatok podpory pre rozvoj svojho podnikania. Veľkou nevýhodou územia je slabý až nedostatočný

marketing a taktiež apatia občanov v oblasti rozvojových aktivít, nedostatok dobrovoľníkov a celkový nezájem o dianie na území. Výhodná geografická poloha predstavuje potenciál pre bytovú, občiansku, spoločenskú a priemyselnú výstavbu, čo má za následok zvyšovanie počtu obyvateľov a kladné hodnoty migračného salda.

Historický vývoj

Najstaršie doklady osídlenia slovenskej časti Bielych Karpát sú z obdobia mladého paleolitu (asi 38000 – 23000 rokov pred n.l.). Dôvodom pre tak staré osídlenie bola skutočnosť, že práve Biele Karpaty sú územím s náleziskami vhodnej suroviny na výrobu štiepaných kamenných nástrojov. V eneolite (okolo 3000 – 2000 rokov pred n.l.) po kvalitatívnej zmene vo vývoji spoločnosti, najmä v súvislosti s prechodom človeka k produktívnemu hospodáreniu (poľnohospodárstvo a chov dobytka od neolitu), sa mení hustota a rozsah osídlenia (Dolná Súča, Horné Srnie, Vršatské Podhradie, Krivoklát, Červený Kameň, Mikušovce). Ďalšie stopy osídlenia sa nachádzajú v celom území a to kontinuálne až do stredoveku. Prvé písomné zmienky o obciach (alebo ich časti) pochádzajú z 12. až 15. storočia. Majetky tohto územia patrili cirkvi a miestnym zemepánom. Celé územie bolo počas pohnutých udalostí, či už tatárskeho vpádu (1241), tureckých vpádov (najmä 1600 a 1601) pustošené a plienené.

Najstaršou obcou územia je obec Kameničany. Prvá písomná zmienka o obci Kameničany sa nachádza v darovacej listine z roku 1193, ktorou uhorský kráľ Bela III. daroval Vrazlovi, veliteľovi hradnej posádky v Trenčíne dva voľné chotáre - Kameničany a Predmier, za služby poskytnuté pri vojenskej výprave proti Byzantskej ríši. Pôvodne sa však obec nevolala Kameničany, ale Kemenchen. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, príležitostne pracovali v lesoch a tiež ako nádenníci na veľkostatkoch u Frangla a Schlezingera. Medzi mladšie obce radíme hneď niekoľko obcí. Prvá písomná zmienka o obci z roku 1439 pripadá na obce Červený Kameň, Vršatské Podhradie a Horné Srnie.

Na území MAS Vršatec sa žilo veľmi skromne a jednoducho. Obyvatelia prevažne pracovali ako poľnohospodári na miestnych poľnohospodárskych družstvách a po príchode z práce sa venovali svojim súkromným pozemkom, kde vo veľkom pestovali najrôznejšie plodiny, aby si zabezpečili potravu. Vo väčšine domácností boli chované rôzne druhy zvierat, ktoré neskôr spracovali na produkty potravy, alebo ťažné zvieratá, ktoré ľuďom uľahčovali prácu na poliach. Tí, ktorí sa nevenovali poľnohospodárstvu, pracovali v strojárskom alebo odevnom priemysle v susedných mestách Trenčín, Dubnica nad Váhom či Púchov. Kultúra na tomto území bola založená hlavne na ľudových piesňach, ktoré si pospevovali pri práci.

Oblečenie a kroje boli tiež skromnejšie, vzhľadom na chudobu, ktorá prevládala na území. Najlepšie oblečenie, takzvané sviatočné nosili najmä do kostola, keďže na území prevládali prevažne veriaci obyvatelia.

Významnú časť územia tvoria historické fakty z najstaršieho a najväčšieho pútnického miesta na Slovensku, obce Skalka nad Váhom. Komplex Veľká Skalka, ktorý tvorí kostolík, kláštor a jaskyňa disponuje zmienkami z prelomu 10. a 11. storočia. Najmä vďaka pustovníkom, ktorí tu žili, sv. Svoradovi a Benediktovi. Najstaršou zachovanou správou o živote svätcov je legenda „Život svätých pustovníkov Svorada - vyznávača a Benedikta - mučeníka“ od biskupa sv. Maura z pol. 11. storočia. Kláštor a benediktínske opátstvo bolo založené v roku 1224 na ich pamiatku nitrianskym biskupom Jakubom. Pri jaskyni, kde bol zavraždený Sv. Benedikt, dal vystavať biskup kláštor. Na skale, z ktorej bolo jeho telo zhodené do Váhu, vyrástol kostol. V ranom stredoveku bol kláštor na Skalke významným duchovným strediskom severozápadného Uhorska, bol vojensky napadnutý. Viac ako sto rokov pôsobili na Skalke jezuiti. Po zrušení jezuitského rádu začal kláštor pustiť a strácal na význame. Po roku 1989 sa začali rekonštrukčné práce na obnovu celého komplexu. Obnovil sa kostolík, opravili sa múry a kláštorne objekty, upravili parkovisko a vstup do objektu. Celý areál je dnes prístupný z parkoviska vedľa cesty.

Územie MAS Vršatec nebolo až tak veľmi ovplyvnené vojnami ako iné časti Slovenska. Miestni muži boli povolaní do boja a museli odísť na fronty, kde mnohí aj zahynuli. Týmto padlým boli neskôr postavené pamätníky na znak úcty a vďaky.

Administratívna príslušnosť

Územie MAS Vršatec sa nachádza v dvoch administratívnych okresoch - Trenčín a Ilava. V okrese Trenčín ide o obce Zamarovce, Horná Súča, Dolná Súča, Hrabovka, Skalka nad Váhom, Horné Srnie a mesto Nemšová. V okrese Ilava ide o obce Dulov, Červený Kameň, Mikušovce, Tuchyňa, Pruské, Vršatské Podhradie, Krivoklát, Bohunice, Bolešov, Borčice, Slavnica, Kameničany a Sedmerovec, a mesto Ilava, spolu ide o 21 samospráv.

Celkový počet obyvateľov žijúcich na území MAS Vršatec je 34 370 obyvateľov (ŠÚ SR, 31.12.2014), jeho rozloha predstavuje 316,24 km², čo predstavuje hustotu obyvateľstva 108,68/km². Celé územie sa tiahne pozdĺž štátnej hranice s Českou republikou a nachádza na severozápadnom okraji Trenčianskeho samosprávneho kraja.

PRÍRODNÉ ZDROJE

Charakter krajiny

Charakter krajiny záujmového územia je pomerne rôznorodý. Rozdeľuje sa na dve, na prvý pohľad odlišné, oblasti. Krajina katastrálnych území obcí Borčice, Bolešov, Slavnica, Dulov a okolia má typický vzhľad a charakter regiónu Považia, ktorý do veľkej miery ovplyvňuje a modeluje, najdlhšia rieka na Slovensku, Váh. Jedná sa o prevažne rovinaté územie, kde má na nivách rieky Váh prevládajúce zastúpenie poľnohospodárska krajina. Dominantné postavenie na tomto rovinatej reliéfe má orná pôda, ktorá je prerušovaná a dopĺňaná líniovou vegetáciou, krovinami, sadmi a pod.

Smerom na severozápad sa reliéf postupne zvyšuje až k hraniciam s Českou republikou. Táto oblasť je tvorená Bielymi Karpatmi, ktoré sú lemované bradlovým pásmom s výskytom ostrých vrchov a vápencových hrebeňov. Zo skúmaného územia sem spadajú napr. katastre obcí Vršatské Podhradie, Horná Súča, Dolná Súča. Krajina Bielych Karpát je charakteristická prelínajúcimi sa lesnými porastmi, vidieckou poľnohospodárskou krajinou s ornou pôdou, lúkami a pasienkami. Lesná krajina v týchto územiach prevláda, pričom najviac zastúpenou drevinou je buk. V poľnohospodárskej krajine spomínaných oblastí je už väčšie zastúpenie trvalý trávnatý porast aj vďaka členitejšiemu reliéfu a chladnejším klimatickým podmienkam.

Krajina skúmaného územia je tvorená pestrou prírodou so zastúpením kopaničiarskeho osídlenia, mozaikou ornej pôdy, TTP, nelesnej vegetácie s bohatou flórou a faunou, čo je v súčasnosti predmetom územnej a druhovej ochrany prírody. Tento bohatý prírodný potenciál predstavuje silnú stránku územia, najmä vďaka lokalitám vhodným na rozvoj rekreácie a turistiky, budovanie náučných a cyklistických chodníkov.

Chránené územia a územia Natura 2000

Natura 2000 je sústava chránených území členských krajín Európskej únie (EÚ). Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné pre EÚ ako celok. Sústavu Natura 2000 tvoria dva typy území:

1. chránené vtáčie územia – v skúmanom území (k.ú. Bolešov, Borčice, Nemšová) sa nachádza chránené vtáčie územie Dubnické štrkovisko, ktoré je jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie rybára riečneho,
2. územia európskeho významu – územia patriace do skúmanej oblasti sú uvedené v tabuľke:

Tabuľka č. 6: Územia európskeho významu v skúmanej oblasti

<i>KÓD</i>	<i>NÁZOV</i>	<i>KATASTRÁLNE ÚZEMIE</i>	<i>DÔVOD NÁVRHU OCHRANY</i>
SKUEV0148	Rieka Vlára	Horné Srnie	jeden z posledných tokov hyporhithrálu s výskytom cenných druhov rýb, vtákov, blanokrídlovcov viazaných na odtrhové brehy rieky
SKUEV0368	Brezovská dolina	Červený Kameň	významné penovcové pramenisko s výskytom viacerých druhov mokradných vstavačovitých rastlín a cenných bezstavovcov
SKUEV0372	Krivoklátske lúky	Krivoklát	druhovo bohaté orchideové lúky a penovcovové prameniska s významnou populáciou mravca <i>Coptoformica excavata</i> a bohatej populácie kosatca trávolistého
SKUEV0373	Krivoklátske bradlá	Krivoklát, Sedmerovec	lesné a skalné spoločenstvá bradiel s výskytom vzácných motýľov
SKUEV0375	Krasín	Horná Súča, Dolná Súča	hodnotné spoločenstvá skalných „stepí“ s najbohatšou populáciou lúčovky veľkokvetej a cennými druhmi hmyzu a zachovanie zvyškov cenných drieňových dúbav s výskytom vstavača purpurového
SKUEV0376	Vršatské bradlá	Červený Kameň, Vršatské Podhradie	rozsiahly komplex spoločenstiev vysokých bradiel a lesov na vápenci s výskytom viacerých chránených druhov
SKUEV0378	Nebrová	Červený Kameň	mezofilné a mokradné lúky s výskytom orchideí a ďalších vzácných druhov

Zdroj: www.bielekarpaty.sk

Značná časť skúmanej oblasti spadá do CHKO Biele Karpaty, vyhlásenej v roku 1979 s rozlohou 44 568 ha. Dôvodom pre vyhlásenie tohto veľkoplošného chráneného územia bola snaha o zachovanie a zveľaďovanie ukázkových častí rázovitej krajiny Bielych Karpát, celkovej pestrosti flóry a fauny, ako aj rozptýlených prírodných výtvorov a špecifických foriem osídlenia. Na celom území CHKO Biele Karpaty platí podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov 2. stupeň ochrany prírody, čo sa týka celej rozlohy katastrov obcí Horná Súča, Krivoklát a Vršatské Podhradie. CHKO Biele Karpaty nezasahuje iba do k.ú. Skalka nad Váhom a k.ú. Dulov, v ostatných katastroch zaberá približne polovicu rozlohy. Pre obyvateľov, ktorí žijú alebo obhospodarujú svoje pozemky v CHKO nevyplývajú - v porovnaní s „voľnou krajinou“ (kde platí prvý stupeň ochrany) žiadne významnejšie obmedzenia.

Skúmané územie je veľmi hodnotné z pohľadu výskytu maloplošných chránených území so 4. a 5. stupňom ochrany prírody. V tabuľke č. 2 je uvedených 8 prírodných rezervácií (PR) a 11 prírodných pamiatok (PP), ktoré sa tu nachádzajú. Prítomnosť CHKO Biele Karpaty predstavuje silnú stránku územia. Je zdrojom vidieckej turistiky a taktiež napomáha celkovej propagácii územia.

V rámci CHKO sa nachádzajú aj územia so 4. stupňom ochrany prírody. Sú to prírodné rezervácie a pamiatky ako aj národné prírodné rezervácie. V 4. stupni je činnosť človeka podstatne obmedzená, čo predstavuje hrozbu pre územie, vzhľadom na obmedzené možnosti stavebných zásahov, zlepšenia cestnej infraštruktúry a infraštruktúry cestovného ruchu.

Tabuľka č. 7: Maloplošné chránené územia v MAS Vršatec

<i>NÁZOV MALOPLOŠNÉHO CHRÁNENÉHO ÚZEMIA</i>	<i>ROK VYHLÁSENIA</i>	<i>OKRES</i>	<i>KATASTRÁLNE ÚZEMIE</i>
Prírodné rezervácie			
PR Červenokamenské bradlo	1969	Ilava	Červený kameň
PR Drieňová	1997	Ilava	Krivoklát
PR Vršatské Bradlá	1970	Ilava	Vršatské Podhradie, Červený Kameň
PR Vršatské hradné bralo	1970	Ilava	Vršatské Podhradie
PR Krasín	1971	Trenčín	Dolná Súča
PR Hornozávrská mokrad'	1983	Trenčín	Horná Súča

PR Debšín	1984	Trenčín	Horná Súča
PR Nebrová	1993	Ilava	Červený Kameň
Prírodné pamiatky			
PP Krivoklátska tiesňava	1989	Ilava	Krivoklát
PP Strošovský močiar	1989	Ilava	Červený Kameň
PP Biely vrch	1990	Ilava	Vršatské Podhradie
PP Včelíny	1990	Trenčín	Horná Súča
PP Rajkovec	1992	Trenčín	Horné Srnie
PP Dračia studňa	1993	Ilava	Bolešov, Krivoklát
PP Krivoklátske lúky	1993	Ilava	Krivoklát
PP Babiná	2002	Ilava	Bohunice
PP Brezová dolina	1989	Ilava	Červený Kameň
PP Podsalašie	1997	Trenčín	Horná Súča
PP Skalice	1969	Ilava	Mikušovce

Zdroj: www.bielekarpaty.sk

Geologické pomery

Z hľadiska geomorfológie patrí záujmová oblasť do podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty. Časť územia zasahuje do subprovincie Vnútorne Západné Karpaty, oblasti Fatransko-tatranskej. Druhá časť územia patrí do subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty a oblasti Slovensko-moravské Karpaty. Záujmové územie patrí k geomorfologickým celkom Biele Karpaty, Považské Podolie a časťou zasahuje aj celok Strážovské vrchy. Biele Karpaty sa členia na 9 geomorfologických podcelkov. Do nich patrí Súčanská vrchovina, Súčanská kotlina, Kobylináč, Vršatské bradlá, Vysoké Vršatce, Podvršatská brázda, Vršatské predhorie, Kýčerská hornatina a Bošácke bradlá. Považské Podolie zaberá stredný tok Váhu a delí sa na päť podcelkov, z ktorých v záujmovom území časť zaberá Ilavská kotlina a Bielokarpatské podhorie. Z celku Strážovské vrchy do záujmového územia čiastočne zasahujú podcelky Teplická vrchovina a Holázne. Skúmané územie je vzhľadom na geologické pomery vhodné na horskú turistiku, cykloturistiku, zber lesných plodov, húb.

Na území MAS Vršatec sa nachádza aj štvrté ochranné pásmo. Je zdrojom unikátnej fauny a flóry, čím zvyšuje turistický potenciál. Štvrté ochranné pásmo je však aj hrozbou pre

územie MAS Vršatec. Jeho ochrana a udržateľnosť z hľadiska životného prostredia je veľmi náročná a predstavuje obmedzenia pre rôzne stavebné zásahy v rámci tohto pásma.

Okresy Trenčín a Ilava patria k rozvinutým priemyselným častiam Slovenska so zastúpením hutníctva, strojárstva, elektrotechniky, potravinárstva, drevárstva, sklárskeho a energetického priemyslu. Rozšíreniu odvetví priemyslu zodpovedá aj stav ovzdušia v záujmovom území.

Vzácne druhy

Jasoň červenooký je jedným z najväčších denných motýľov v Európe. Na Slovensku takmer plošne vymizol, je však zopár životaschopných populácií. Nachádza sa len v pohorí Nízkych Tatier, v Pieninách, v Slovenskom Raji a na Vršatci. Vršatská populácia je pravdepodobne najväčšia v SR a je relatívne životaschopná. V dôsledku absencie tradičných foriem hospodárenia, najmä pastvy malými kopytníkmi na exponovaných miestach prebiehajú zmeny vegetačného zloženia, tým nastáva úbytok živných rastlín pre húsenice a nektaronosných rastlín.

Karas zlatistý je pôvodnou slovenskou kaprovitou rybou. V skúmanom území je rybník v Pruskom – mokraď v 1.pásme ochrany krajiny miestom, kde tento ohrozený druh žije.

Astra alpínska je nízka trvalka dorastajúca do výšky 15-30cm. Vyskytuje sa najmä v horských oblastiach. Vršatské bradlá sú miestom výskytu tejto rastliny. Astra alpínska je zaradená medzi kriticky ohrozené druhy.

Uvedené vzácne druhy predstavujú možnosť prilákať na územie viac nadšencov prírody, ale aj možnosť zviditeľniť územie.

Klimatické pomery

Poloha oboch okresov je klimaticky priaznivá. Ilavská kotlina a nižšie polohy pohorí patria do teplej klimatickej oblasti. Pohoria ležia v miernej teplej a ich najvyššie časti v chladnej klimatickej oblasti. Hydrografickou osou Ilavskej kotliny je rieka Váh. Rovnako aj prevažná časť okresu Trenčín leží v klimaticky mierne teplej oblasti (priemerné teploty v januári -2,5 až -5 °C, v júli +16 až +19 °C, ročné zrážky stúpajú s nadmorskou výškou od 650 do 1000 mm). Chladná oblasť s júlovou teplotou nižšou ako 16 °C zasahuje len vrcholové časti Bielych Karpát a Považského Inovca. V horských oblastiach je nižšia teplota a väčšie množstvo zrážok. Najbližšími meracími stanicami k záujmovému územiu sú stanice

v Trenčíne a Trenčianskych Tepliciach. Vhodné klimatické pomery vytvárajú potenciál pre rozvoj poľnohospodárstva, ktoré je momentálne nedostatočne podporované.

Lesné a vodné zdroje

Lesy

Trenčiansky kraj, do ktorého spadá územie miestnej akčnej skupiny, patrí po Žilinskom kraji, spolu s Banskobystrickým a Prešovským, k najlesnatejším krajom Slovenskej republiky (SR). Rozloha lesného pôdneho fondu (LPF) zaberá 49,2 % celkovej výmery kraja. Z hodnotenia lesnatosti jednotlivých okresov vyplýva, že okres Ilava (52,9 %) a Trenčín (45,1 %) sú pomerne lesnaté územia. Najväčší podiel LPF z celkovej rozlohy jednotlivých katastrov skúmaného územia majú k. ú. Krivoklát (68,8 %), k. ú. Červený Kameň (68,4 %) a k. ú. Horné Srnie (67,6 %). Naopak najnižšou lesnatosťou sa vyznačujú k. ú. Skalka nad Váhom (5,9 %), k. ú. Bohunice (8,3 %).

Vlastníkom a obhospodarovateľom podstatnej rozlohy LPF v okresoch Trenčín a Ilava, podobne ako na väčšine územia SR, sú Lesy SR, š.p., ktoré obhospodarujú aj lesy neznámych vlastníkov, čo je možné zovšeobecniť aj pre skúmané územie. Dominantným vlastníkom LPF v spomínaných okresoch sú súkromné osoby a spoločnosti. Organizačnými jednotkami hospodáriacimi na lesnej pôde sú Odštepny závod Trenčín a v severnej časti územia aj Odštepny závod Považská Bystrica. V oblasti záujmového územia dominuje 3. lesný vegetačný stupeň, t.j. dubovo – bukový lesný vegetačný stupeň s dominanciou buka s prírodnou spoluúčasťou duba. Buk sa tu nachádza vo svojom prirodzenom stanovišti a v rastovom optime. Najrozšírenejšou kategóriou lesov sú lesy hospodárske, v ktorých prevláda podrastový typ hospodárenia so zohľadnením požiadaviek ochrany prírody a zvláštností regiónu.

Najrozšírenejšou drevinou v skúmanom území je buk, ktorý tu tvorí kvalitné porasty. Na flyši Bielych Karpát sa vyformoval ekotyp buka hodnotný plnodrevným tvarom a dĺžkou kmeňa. Druhou najčastejšie sa vyskytujúcou drevinou je dub. Z ostatných listnatých drevín, menej zastúpených, sa tu nachádza javor, hrab, breza, jelša a.i. Z ihličnatých drevín sa tu vyskytuje smrek, borovica, jedľa a svojou kvalitou je významný ekotyp smrekovca trenčianskeho.

Prítomnosť rozsiahleho lesného fondu na celom území MAS Vršatec predstavuje silnú stránku regiónu. Okolitá príroda a lesy poskytujú vysoký potenciál nielen v oblasti turizmu, ale aj životného prostredia. Budovaním a obnovou občianskej a poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémoch sa zvýši kvalita životného prostredia na území. Územie poskytuje

príležitosť pre zvýšenie ochrany životného prostredia, pre rozvoj odľahčenej vidieckej turistiky, dostatok priestoru pre budovanie lesných náučných chodníkov, oddychových zón a cyklotrás a je domovom pre mnohé zaujímavé druhy fauny a flóry, ktoré môžu prilákať návštevníkov tráviacich svoj voľný čas v nedotknuteľnej prírode.

Voda

Povrchové vody

Povrchové vody sú reprezentované vodnými tokmi a vodnými plochami. Územie patrí do povodia najdlhšej slovenskej rieky Váh, ktorá vzniká z dvoch menších riek Bieleho a Čierneho Váhu pri Kráľovej Lehote v nadmorskej výške 664 m n.m. a vlieva do Dunaja v Komárne v nadmorskej výške 106,5 m n.m. Režim odtoku je dažďovo-snehový.

Z významnejších vodných tokov, ktoré odvodňujú záujmové územie do rieky Váh spomenieme Porubský potok (Ilava), Tovarský potok (Červený Kameň, Mikušovce, Tuchyňa), Podhradský potok (Pruské), Bolešovský potok (Bolešov), potok Ľuborča (Nemšová), potok Súčanka (Horná Súča, Dolná Súča, Skalka nad Váhom) a rieka Vlára (Horné Srnie, Nemšová).

Podzemné vody

Podzemné vody sa v území monitorujú prostredníctvom pozorovacích objektov. Najbližšie sa nachádzajú nasledovné objekty: Horovce (objekt č. 017190, vrt základnej siete SHMÚ), Nemšová (objekt č. 113164, využívaný vrt) a Kameničany (objekt č. 610290, nevyužívaný vrt). Využívané pramene reprezentujú podzemné vody hlbšieho obehu karbonátových hornín mezozoika. Objekty základnej siete sú plytké (6,3 – 17 m) a zachytávajú podzemné vody aluviálnych náplavov.

Na území MAS sa nachádzajú viaceré pramene a vodné zdroje, ktoré majú vyhlásené ochranné pásma na zabezpečenie výdatnosti, akosti a zdravotnej nezávadnosti vodného zdroja.

Pramene a vodné zdroje:

- 1 Prameň Kamenná – Močidlá, Sedmerovec – vyhl. ochr. pásmo 1. a 2. stupňa
- 2 Vodárenský zdroj „Kražiny“, Krivoklát – vyhl. ochr. pásma 1., 2. a 3. stupňa
- 3 Vrt HVT-5 v k. ú. Tuchyňa – vyhl. ochr. pásma 1. a 2. stupňa (vonk. a vnútorné)
- 4 Vodný zdroj Nemšová – vyhl. ochr. pásmo 1. a 2. stupňa (vonk. a vnútorné)

- 5 Vodný zdroj Černatina - vyhl. ochr. pásmo 1. a 2. stupňa
- 6 Vodný zdroj Huboč - vyhl. ochr. pásmo 1. a 2. stupňa
- 7 Vodný zdroj Ďurákovec - vyhl. ochr. pásmo 1. a 2. stupňa
- 8 Vodný zdroj Repáci - vyhl. ochr. pásmo 1. a 2. stupňa
- 9 Vodný zdroj Dúbrava I - vyhl. ochr. pásma 1. a 2. stupňa (vonk. a vnútorné)
- 10 Vodný zdroj Dúbrava II - vyhl. ochr. pásma 1. a 2. stupňa (vonk. a vnútorné)
- 11 Vodný zdroj Včelíny - vyhl. ochr. pásma 1. a 2. stupňa (vonk. a vnútorné)
- 12 Vodný zdroj Pod Chabovou I - vyhl. ochr. pásma 1. a 2. stupňa (vonk. a vnútorné)
- 13 Vodný zdroj Pod Chabovou II - vyhl. ochr. pásma 1. a 2. stupňa (vonk. a vnútorné)
- 14 Vodný zdroj Krásny Dub II - vyhl. ochr. pásma 1. a 2. stupňa (vonk. a vnútorné)
- 15 Studňa HDS-1 Pred Hlbokým vyhl. ochr. pásmo 1. a 2. stupňa

Slabou stránkou skúmaného územia je absencia protipovodňových prvkov pri privalových dažďoch. Niektoré obce (Pruské, Sedmerovec) sa nachádzajú v tzv. záplavovej oblasti. Ohrozením sú prírodné živly – rieka Váh, ktorá tesne lemuje niektoré obce a potoky v obciach, ktoré sú zanesené a nedostatočne regulované. Je potrebné vypracovanie protipovodňových opatrení a jednotného systému, ktorý by včas varoval krízové obce pred hroziacim nebezpečenstvom, ktoré môže ohroziť majetok aj životy ľudí.

DEMOGRAFICKÝ POPIS ÚZEMIA

Územie miestnej akčnej skupiny Vršatec je z demografického hľadiska charakteristické zvyšovaním celkového počtu obyvateľov. Najväčšie prírastky obyvateľstva boli zaznamenané v obciach Zamarovce, Pruské a Borčice. Okrem väčšinou pozitívneho prírastku obyvateľstva, vykazovalo kladné hodnoty aj migračné saldo (teda kladné hodnoty počtu trvalo prisťahovaných obyvateľov). Rozvoj individuálnej bytovej výstavby v jednotlivých obciach a mestách spôsobil nárast počtu obyvateľov. Výhodná geografická poloha celého regiónu (blízkosť k okresným mestám, blízkosť ku hraniciam s Českou republikou, napojenie na diaľnicu D1) zvýšila atraktivitu územia a mnoho mladých rodín uprednostňuje bývanie na vidieku s jednoduchým prístupom k práci vo väčších mestách.

Tabuľka č. 8: Vývoj celkového počtu obyvateľov v obciach MAS Vršatec

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Bohunice</i>	768	766	750	751	753	758	759
<i>Bolešov</i>	1 511	1 529	1 510	1 545	1 541	1 527	1 530
<i>Borčice</i>	380	383	400	432	472	514	535
<i>Červený Kameň</i>	747	733	744	711	709	699	689
<i>Dulov</i>	923	916	928	933	928	929	921
<i>Ilava</i>	5 513	5 539	5 572	5 418	5 470	5 483	5 479
<i>Kameničany</i>	462	470	481	522	534	541	540
<i>Krivoklát</i>	273	266	262	255	253	252	250
<i>Mikušovce</i>	1 008	1 015	1 035	1 010	1 027	1 035	1 028
<i>Pruské</i>	2 129	2 153	2 189	2 185	2 199	2 212	2 244
<i>Sedmerovec</i>	430	431	432	426	423	428	428
<i>Slavnica</i>	833	824	824	848	838	840	846
<i>Tuchyňa</i>	794	782	781	780	771	781	779
<i>Vršatské Podhradie</i>	254	243	243	246	238	241	238
<i>Dolná Súča</i>	2 936	2 928	2 974	2 983	2 996	3 001	3 050
<i>Horná Súča</i>	3 435	3 412	3 425	3 415	3 420	3 417	3 422
<i>Horné Srnie</i>	2 881	2 866	2 854	2 849	2 804	2 816	2 795
<i>Hrabovka</i>	440	444	443	429	419	415	420
<i>Nemšová</i>	6 316	6 321	6 328	6 269	6 298	6 271	6 274
<i>Skalka nad Váhom</i>	1 127	1 148	1 148	1 152	1 174	1 180	1 173
<i>Zamarovce</i>	834	832	854	869	894	930	970
MAS Vršatec	33 994	34 001	34 177	34 028	34 161	34 270	34 370

Zdroj: www.statistics.sk

Hustota obyvateľstva

Územie MAS Vršatec patrí medzi vidiecke územia s hustotou obyvateľstva 108,68/km². Iba 5 obcí a miest z celkového počtu 21 majú vyššiu hustotu obyvateľstva ako 150/ km² - Dulov, Ilava, Pruské, Nemšová a Zamarovce. (tabuľka č. 4)

Tabuľka č. 9: Hustota obyvateľov v obciach MAS Vršatec k 31.12.2014

OBEC	POČET OBYVATEĽOV	VÝMERA V KM ²	HUSTOTA OBYVATEĽOV
<i>Bohunice</i>	759	7,04	107,80
<i>Bolešov</i>	1 530	14,95	102,23
<i>Borčice</i>	535	4,12	127,36
<i>Červený Kameň</i>	689	32,56	21,30
<i>Dulov</i>	921	5,53	167,12
<i>Ilava</i>	5 479	24,30	225,54
<i>Kameničany</i>	540	5,08	106,35
<i>Krivoklát</i>	250	10,67	23,53
<i>Mikušovce</i>	1 028	8,49	121,36
<i>Pruské</i>	2 244	12,93	172,36
<i>Sedmerovec</i>	428	6,01	71,27
<i>Slavnica</i>	846	7,81	107,94
<i>Tuchyňa</i>	779	5,54	140,68
<i>Vršatské Podhradie</i>	238	13,43	14,83
<i>Dolná Súča</i>	3 050	26,32	114,95
<i>Horná Súča</i>	3 422	53,02	63,53
<i>Horné Srnie</i>	2 795	27,26	102,93
<i>Hrabovka</i>	420	4,29	97,21
<i>Nemšová</i>	6 274	33,44	187,55
<i>Skalka nad Váhom</i>	1 173	8,68	135,54
<i>Zamarovce</i>	970	3,93	241,83
MAS Vršatec	34 370	316,24	108,68

Zdroj: www.statistics.sk

Napriek blízkosti územia MAS Vršatec k urbanizovaným centrám – Trenčín, Ilava, Púchov, Považská Bystrica, sa územie stále vyznačuje vidieckym rázom, a to hlavne v obciach, ktoré sú lokalizované vo väčšej vzdialenosti od rieky Váh smerom k českej hranici, v podhorských oblastiach a v CHKO.

Tento fakt možno z časti vnímať aj ako nevýhodu, najmä kvôli zníženej konkurencieschopnosti v porovnaní s urbanizovanými priestormi. Avšak s dostatočnou podporou rozvoja vidieka sa vytvárajú podmienky a priaznivé prostredie prispievajúce k odstraňovaniu tejto zníženej konkurencieschopnosti vidieckych oblastí, akou je aj skúmané územie. Tieto investície napomáhajú zatraktívneniu územia a tým aj k zvyšovaniu počtu obyvateľstva. Vidiecke prostredie s menšou hustotou obyvateľstva predstavuje stále väčšie lákadlo pre ľudí, najmä kvôli lepším možnostiam pre oddych a rekreáciu.

Migračné saldo obyvateľov

Migračné saldo je rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystťahovaných osôb. Hoci migračné saldo vykazuje vo všetkých piatich po sebe nasledujúcich rokoch kladné hodnoty, od roku 2012 sledujeme postupné znižovanie počtu prisťahovaných osôb. Priemerné migračné saldo vykazuje hodnotu 122 osôb. Za sledované obdobie sa najviac obyvateľov prisťahovalo do obce Zamarovce (144), najnižšie hodnoty migračného salda boli sledované v meste Nemšová (-67).

Tabuľka č. 10: Migračné saldo obyvateľstva k 31.12.

Obec	2010			2011			2012			2013			2014		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
<i>Bohunice</i>	-19	-11	-8	25	12	13	5	0	5	-5	-3	-2	3	4	-1
<i>Bolešov</i>	-18	-4	-14	8	-1	9	4	5	-1	-11	-1	-10	-2	-2	0
<i>Borčice</i>	18	14	4	13	5	8	43	19	24	39	18	21	27	16	11
<i>Červený Kameň</i>	10	5	5	-10	-7	-3	0	-2	2	-9	-4	-5	-7	-3	-4
<i>Dulov</i>	10	7	3	8	4	4	-3	-6	3	6	0	6	-3	2	-5
<i>Ilava</i>	13	5	8	49	24	25	61	36	25	-1	12	-13	-19	-11	-8
<i>Kameničany</i>	3	3	0	6	5	1	14	7	7	3	2	1	-1	-2	1
<i>Krivoklát</i>	-3	0	-3	3	2	1	2	2	0	0	1	-1	2	1	1
<i>Mikušovce</i>	26	15	11	3	3	0	11	5	6	6	1	5	-7	-3	-4
<i>Pruské</i>	28	17	11	-9	-4	-5	13	13	0	-1	-2	1	30	15	15
<i>Sedmerovec</i>	0	0	0	-3	-2	-1	-4	-2	-2	-1	2	-3	3	2	1
<i>Slavnica</i>	17	6	11	20	5	15	-3	2	-5	13	0	13	11	6	5
<i>Tuchyňa</i>	0	4	-4	-2	0	-2	-6	-5	-1	6	5	1	-1	-3	2
<i>Vršatské Podhradie</i>	1	1	0	5	3	2	-6	-1	-5	0	0	0	-5	-2	-3
<i>Dolná Súča</i>	23	11	12	3	-1	4	7	-1	8	12	14	-2	41	20	21
<i>Horná Súča</i>	-9	-1	-8	1	1	0	4	1	3	2	6	-4	-1	3	-4
<i>Horné Srnie</i>	-11	1	-12	7	7	0	-28	-10	-18	17	6	11	-18	-7	-11
<i>Hrabovka</i>	-3	0	-3	-5	-3	-2	-1	0	-1	2	0	2	5	2	3
<i>Nemšová</i>	-1	-4	3	-25	-16	-9	18	12	6	-40	-18	-22	-19	-6	-13
<i>Skalka nad Váhom</i>	10	5	5	28	13	15	28	16	12	15	9	6	-5	-1	-4
<i>Zamarovce</i>	26	13	13	15	10	5	30	13	17	31	15	16	42	22	20

Zdroj: <http://slovak.statistics.sk/>

Veková štruktúra obyvateľstva

Na celom území tvorí najpočetnejšiu zložku populácie obyvateľstvo vo vekovom rozsahu 19 až 69 rokov. Konkrétne ide v priemere o 69,39 % populácie celého územia MAS. Toto považuje MAS za silnú stránku svojho územia. Očakáva zapojenie mladých ľudí do komunitného života, vyšší dopyt po skvalitnení služieb poskytovaných na území a celkovej životnej úrovne vzhľadom na vyššie požiadavky mladšej generácie. Tieto fakty by následne mohli predstavovať lákadlo pre prisťahovanie ešte väčšieho počtu obyvateľov na územie. Druhou najpočetnejšou zložkou je obyvateľstvo vo veku od 0 do 18 rokov, teda obyvateľstvo maloleté, ktoré predstavuje v priemere 19,98 % z celkovej populácie. Najmenej zastúpenou zložkou populácie sú obyvatelia vo veku 65 rokov a viac, ktorí predstavujú v priemere 2,76 % z celkového počtu obyvateľov. Najviac občanov v produktívnom veku bolo v roku 2014 v obci Hrabovka (73,57 % z celkového počtu obyvateľov obce), najmenej zastúpená zložka produktívnej časti populácie bola v roku 2014 v obci Kameničany (66,3 % z celkového počtu obyvateľov obce).

Tabuľka č. 11: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2014

Obec	Veková kategória									SPOLU
	Do 9 rokov	10 až 19 rokov	20 až 29 rokov	30 až 39 rokov	40 až 49 rokov	50 až 59 rokov	60 až 69 rokov	70 až 79 rokov	80 rokov a viac	Počet obyv.
<i>Bohunice</i>	81	65	108	134	92	106	83	55	35	759
<i>Bolešov</i>	155	161	233	248	226	195	168	102	42	1530
<i>Borčice</i>	64	46	73	110	80	70	36	35	21	535
<i>Červený Kameň</i>	48	59	120	89	89	132	62	56	34	689
<i>Dolná Súča</i>	320	369	436	527	447	362	336	158	95	3050
<i>Dulov</i>	86	101	128	133	143	124	96	81	29	921
<i>Horná Súča</i>	354	372	528	553	522	431	323	215	124	3422
<i>Horné Srnie</i>	279	297	422	443	371	377	369	156	81	2795
<i>Hrabovka</i>	31	37	64	75	66	52	52	27	16	420
<i>Ilava</i>	552	521	789	904	740	749	701	371	152	5479
<i>Kameničany</i>	56	60	66	84	86	61	61	40	26	540
<i>Krivoklát</i>	17	23	39	30	40	46	18	23	14	250
<i>Mikušovce</i>	122	125	151	191	134	128	101	48	28	1028
<i>Nemšová</i>	649	600	1047	991	880	922	673	364	148	6274
<i>Pruské</i>	251	221	308	374	332	303	233	148	74	2244
<i>Sedmerovec</i>	35	65	62	54	77	48	38	34	15	428
<i>Skalka nad Váhom</i>	133	118	165	213	161	144	105	71	63	1173
<i>Slavnica</i>	63	62	120	110	115	169	105	57	45	846
<i>Tuchyňa</i>	75	86	132	119	96	122	81	41	27	779
<i>Vršatské Podhradie</i>	21	22	46	32	33	27	28	20	9	238
<i>Zamarovce</i>	110	109	120	158	147	125	90	76	35	970
										34370

Zdroj: <http://slovak.statistics.sk/>

VYBAVENOSŤ ÚZEMIA

Infraštruktúra

Analýza technickej infraštruktúry

Technická infraštruktúra na území nie je na dostatočnej úrovni. Z hľadiska dopravnej dostupnosti má územie MAS Vršatec výhodnú polohu a relatívne dobre vybudovanú cestnú infraštruktúru. Na mnohých miestach sú však potrebné rozsiahle rekonštrukcie, prípadne dobudovanie cestných komunikácií. Komunikácie 2. a 3. triedy sú v zlom technickom stave. Nakoľko sú ale v správe VÚC, riešia sa z rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja, a preto MAS nie je oprávnená investovať do týchto komunikácií.

Poloha MAS Vršatec je veľmi dobrá vďaka dobrej dostupnosti ku krajskému mestu po diaľnici D1. Tento fakt predstavuje príležitosť pre rozšírenie výstavby, a to bytovej, občianskej, spoločenskej a tiež priemyselnej. Ohrozením je nevysporiadanie vlastníckych vzťahov ku pozemkom, vhodných na túto výstavbu, v mnohých katastrach obcí i miest v regióne. Cestná sieť na skúmanom území je dostatočná, avšak po kvalitatívnej stránke čiastočne nevyhovujúca (Krivoklát, Červený Kameň). Na území sa nachádzajú historické a kultúrne objekty, ku ktorým je zlá prístupová cesta (kostol sv. Jána Krstiteľa v Sedmerovci). Dobudovanie a zlepšenie technického stavu miestnych komunikácií by pomohlo pri ďalšom rozvoji sledovaného územia. Tieto komunikácie však budú zrekonštruované a dobudované až po kanalizačných prácach, ktorých ukončenie je naplánované na roky 2018 až 2020. Problémom sú však obmedzené možnosti čerpania na dané opatrenia. Nakoľko samosprávy nemajú dostatočné finančné prostriedky na rekonštrukcie a budovanie miestnych komunikácií je pravdepodobné, že dané projekty budú zo zjavných príčin odkladané. V minulom období sa MAS podarilo prispieť aj k vybudovaniu cykloturistických ciest, ktoré napomáhajú zatraktívniť územie, tak pre domácich občanov, ako aj pre návštevníkov.

Slabou stránkou územia sú námestia v zlom technickom a estetickom stave (Skalka nad Váhom, Nemšová), ktoré si vyžadujú rozsiahlu rekonštrukciu. Informácie o zlom stave námestí poskytujú vypracované Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja jednotlivých obcí a miest v regióne. Mnohé z nich si rekonštrukcie uviedli ako jednu z hlavných priorít v nadchádzajúcom programovom období a samosprávy majú v pláne žiadať na tieto rekonštrukcie a modernizácie nenávratné finančné prostriedky.

Územie je pomerne dobre vybavené vodovodmi, všetky obce okrem dvoch sú plynofikované. Aj napriek aktuálnej technologickej pokročilosti, viac ako 80 % obcí v regióne stále nemá vybudovanú kanalizáciu. Splašky sú vypúšťané do domových žump a septikov

a spôsobujú znečistenie podzemných vôd. Na území je kanalizácia kompletne vybudovaná iba v obci Zamarovce (dokončená v roku 2014) a v meste Ilava. Mesto Nemšová nemá dobudovanú kanalizačnú sieť v mestských častiach Ľuborča a Trenčianska Závada. Na území pôsobia dve regionálne vodárenské spoločnosti – Regionálna vodárenská spoločnosť Vlára – Váh a Považská vodárenská spoločnosť. Obe spoločnosti majú rozpracované projektové dokumentácie na vybudovanie kanalizačných sietí a dobudovanie čističiek odpadových vôd v svojich aglomeráciách obcí. V roku 2015 boli podané žiadosti o NFP na vybudovanie kanalizácie a ČOV a momentálne sa čaká na ich vyhodnotenie a určenie, či a kedy sa kanalizácia dobuduje aj v ďalších obciach regiónu. Plánované je odkanalizovať predovšetkým hlavné ťahy obcí, bez vedľajších ulíc. Ohrozením v tejto oblasti je neudelenie podpory na dobudovanie kanalizácie a čističiek odpadových vôd, čo bude mať za následok ďalšiu environmentálnu záťaž na životné prostredie.

Analýza kultúrnej a sociálnej infraštruktúry

Väčšina obcí je vybavená základnou občianskou vybavenosťou. Z výsledkov dopytovania formou dotazníka vyplýva, že najviac obyvateľov územia by privítalo v oblasti projektov pre podnikateľov predaj z dvora (35,9 % opýtaných), reštaurácie (33,3 %), penzióny (27,8 %) a kaviarne (26,4 % opýtaných). V oblasti verejných projektov by občania privítali ďalšie cyklotrasy (43,5 %), detské (41,7 %) a športové ihriská (38,4 %), kluby detí a mládeže (60,6 % opýtaných). V mnohých malých obciach (Krivoklát, Vršatské Podhradie) chýbajú kadernícke služby, ktoré by sa však v týchto miestach kvôli nízkemu počtu obyvateľov ani neuživil. Oblasť stravovania je, pochopiteľne, najlepšie vybudovaná vo veľkých obciach a mestách. Na území sa nachádza 26 stravovacích zariadení a 17 ubytovacích zariadení. Avšak tieto zariadenia nie sú rozložené rovnomerne po celej oblasti. Je potrebná výstavba ďalších ubytovacích zariadení nad 10 lôžok, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich ubytovacích zariadení, ako aj nevyužívaných objektov na ubytovacie zariadenie. Na území chýbajú ubytovacie zariadenia nad 20 lôžok. Hotel Vršatec, Športhotel Ostrov a Penzión In sú jediné, ktoré spĺňajú kapacitné požiadavky. Najnevýhodnejšiu polohu má hotel Vršatec, najmä v zimných mesiacoch, keďže je situovaný v horách. Najviac tento problém vnímajú veľké skupiny turistov, ktorí využívajú na presun po území autobusovú dopravu. V hoteli taktiež chýba mobilný signál.

MAS si kladie za cieľ zvýšiť kvalitu služieb pre obyvateľov získaním investícií do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov.

Pôjde o investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie, investície na budovanie a obnovu občianskej a poznávacej infraštruktúry v podobe náučných a turistických chodníkov, cyklotrás, odpočívadiel, pozorovateľní, mostíkov, turistického značenia, mapových panelov, informačných tabúl, ohnísk, odpadkových košov, vyhlídkových veží, lanových dráh a pod. Rovnako sa MAS bude snažiť podporovať rozvoj kvality dostupných služieb, rozvoj rozmanitosti poskytovaných služieb na území a podporovať malých podnikateľov pri zakladaní nových prevádzok a vytváraní nových pracovných miest v terciárnom sektore.

Mnoho zo športových a detských ihrísk je buď v dezolátnom stave alebo chýbajú úplne, ako napríklad v obci Bohunice. Na základe dotazníka sa 41,7 % respondentov vyjadrilo, že na území chýbajú detské ihriská, prípadne by sa malo investovať do ich rekonštrukcie. Preto je potrebná výstavba, rekonštrukcia alebo modernizácia týchto objektov, ktorú by do určitej miery mohla zastrešiť aj MAS.

Jedným z najväčších nedostatkov skúmaného územia je verejná doprava. Dopravné spojenie medzi jednotlivými obcami a mestami je realizované prímestskou hromadnou dopravou. Táto doprava je na nedostatočnej úrovni. Nepravidelnosť a nenadväzujúce spoje medzi jednotlivými obcami má za následok aj slabú účasť na rôznych organizovaných podujatiach. Aj napriek nízkej nezamestnanosti na území, nie každý disponuje vlastným osobným dopravným prostriedkom. Obyvatelia tak majú problém s dopravou do práce, zdravotníckych zariadení alebo za kultúrou. Dopyt po zlepšení nadväznosti spojov verejnej hromadnej dopravy vyplynul z dotazníkov distribuovaných v jednotlivých dotknutých obciach (napr. Bohunice, Bolešov, Slavnica a i.).

Infraštruktúra kultúrnych, spoločenských a komunitárnych zariadení v území MAS Vršatec je nedostatočná. Z verejného prieskumu vyplýva, že až 60% respondentom chýbajú na území priestory pre voľnočasovú činnosť, stretávanie sa, kluby detí a mládeže. Mnohé zo zariadení sú v zlom technickom stave a je potrebná rekonštrukcia, tiež nie sú vysporiadané vlastnícke práva. Na riešenom území sa nachádzajú kultúrne domy, ktoré slúžia na spoločenské posedenia, zábavu i kultúru pre obyvateľov. Tieto zariadenia však potrebujú rekonštrukciu.

Zdravotníctvo

Výhodou územia je dostatočne vybudovaná sieť zdravotníckych zariadení. V rámci zdravotníckych služieb dnes toto územie disponuje najmä ambulanciami pre deti a to

v obciach Dolná Súča, Horná Súča, Horné Srnie, Pruské a v mestách Nemšová a Ilava. Na území sa tiež nachádzajú ambulancie pre dospelých, a to konkrétne v obciach Horná Súča, Horné Srnie, Pruské a v mestách Nemšová a Ilava. Treba podotknúť, že tieto základné služby nie sú rovnomerne pokryté na území a existujúce zariadenia sú v zlom stave a vyžadujú si rekonštrukciu. Ambulancie v Pruskom využívajú aj obce Červený Kameň, Mikušovce, Tuchyňa, Dulov, Vršatské Podhradie, Krivoklát, Bohunice, Sedmerovec, Slavnica, Kameničany, Bolešov a Borčice. Pre tieto obce sú k dispozícii aj služby poskytované Ilavskou nemocnicou. Zubné ambulancie sú na území pokryté dostatočne. Sú situované v oboch členských mestách Nemšová a Ilava a vo väčších obciach ako Skalka nad Váhom, Horné Srnie, Pruské. Tieto zariadenia sú však v zlom funkčnom stave, je potrebná ich rekonštrukcia. Taktiež veľa zdravotníckych zariadení nedisponuje bezbariérovým prístupom, ako napríklad v obci Pruské, čo znemožňuje vstup do budovy mamičkám s deťmi, seniorom alebo osobám so zníženou schopnosťou pohybu. Bolo by vhodné v novom období týmto obyvateľom venovať zvýšenú pozornosť, a to prostredníctvom úpravy už spomínaných bezbariérových prístupov, ďalej prostredníctvom rôznych terapií, ktoré prispievajú k rekonvalescencii a zlepšujú pohybové zručnosti a tak pomôžu týmto obyvateľom lepšie sa začleniť do bežného a spoločenského života. Skúmané územie je rovnako dostatočne pokryté lekárňami. Nachádzajú sa vo väčších spádových obciach a mestách. V malých obciach by nízky počet obyvateľov nedokázal pokryť finančné náklady takýchto zariadení.

Na území sa nachádzajú aj centrá sociálnych služieb, a to konkrétne v obciach Slavnica, Horné Srnie, Skalka nad Váhom a v meste Nemšová.

⇒ *Centrum sociálnych služieb - SLOVEN Slavnica*

Toto centrum je v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja ako jeho rozpočtová organizácia s právnou subjektivitou. Poskytuje komplexné sociálne služby formou celoročného pobytu 210 klientom so zdravotným postihnutím, ktorým sú telesné postihnutie, duševné poruchy a poruchy správania alebo zmyslové postihnutie, alebo kombinácia postihnutí. O klientov sa stará pracovný tím zložený zo 107 zamestnancov.

CSS - SLOVEN Slavnica poskytuje svojim klientom nevyhnutné sociálne služby (ubytovanie, stravovanie, zaopatrenie) a ostatné sociálne služby (výkon opatrovateľskej starostlivosti, kultúrno – spoločensko – záujmová činnosť, liečebná rehabilitácia, športovo – rekreačná činnosť a mnohé ďalšie)

⇒ *Centrum sociálnych služieb Nemšová*

Centrum sociálnych služieb poskytuje občanom služby v oblasti sociálnej starostlivosti. Tento integrovaný celok pozostáva zo štyroch účelových zariadení, a to stanica opatrovateľskej služby pre starých občanov, zariadenie opatrovateľskej služby pre občanov, zariadenie pre osamelých rodičov a zariadenie pre mládež. Celková kapacita je 41 miest.

⇒ *Centrum sociálnych služieb Skalka nad Váhom*

Toto centrum, ako samostatný právny subjekt, poskytuje sociálnu službu v zariadení pre seniorov s kapacitou 60 klientov. Zahŕňa zariadenie pre seniorov, opatrovateľskú službu v teréne, prepravnú službu, odľahčovaciu službu.

⇒ *Centrum sociálnych služieb - Lipovec Horné Srnie*

Zabezpečuje celoročné poskytovanie služieb v dvoch častiach, domov ubytovacích služieb s kapacitou 20 ubytovacích miest a špecializované zariadenie s demenciou rôzneho typu s kapacitou 17 ubytovacích miest.

Kultúrne a historické zdroje

Kultúrno-historické zdroje v regióne predstavujú osobitosti kultúrneho a historického dedičstva nachádzajúceho sa na území. Prevažne ide o pamiatky ľudovej architektúry, národno-historické a architektonické diela, ale aj archeologické náleziská. Z hľadiska koncentrácie uvedených zdrojov tento región disponuje naozaj veľkým bohatstvom. Je dôležité upozorniť na dávnu slovanskú históriu, a to najmä z hľadiska lokalizácie – územie MAS Vršatec sa nachádza priamo v ohnisku existencie niekdajšej Veľkomoravskej ríše. Tento významný potenciál územia je dôležité nasmerovať k jeho správne využitiu, najmä smerom k aktivitám podporujúcim návštevnosť regiónu, zatriktívniť územie pre cestovný ruch a zvýšiť záujem o región.

Z hľadiska kultúrneho a historického dedičstva vyskytujúceho sa v území, skúmaný región disponuje pamiatkami ľudovej architektúry, národno-historickými a architektonickými dielami, ale aj archeologické náleziská. Z hľadiska koncentrácie uvedených zdrojov je tento región vo veľkej miere týmto bohatstvom zastúpený. Z hľadiska dávnej slovanskej histórie je dôležité upozorniť na jeho lokalizáciu - priamo v niekdajšej Veľkomoravskej ríši.

Najviac národných kultúrnych pamiatok je v Ilave: Dom meštiansky zo 16.st., protiturecká pevnosť zo 16.st. , Socha na stĺpe - 16. St., Kaplnka 18.st., Fara 16.st., Hostinec 18.st., Pivovar 18.st., kaštieľ s areálom 19.st., Mauzóleum 19.st.

Najstaršou kultúrnou pamiatkou je archeologická lokalita z obdobia praveku – obec Mikušovce. Najmladšia kultúrna pamiatka je pamätná tabuľa – Padlým v SNP v obci Dolná Súča z 20.storočia. Všetky spomenuté kultúrne a historické zdroje predstavujú potenciál pre rozvoj cestovného ruchu na území MAS Vršatec.

Tradície

Slabou stránkou väčšiny obcí je kladený slabý dôraz na udržiavanie tradícií ako takých. Napriek tomu, že na skúmanom území je bohatý kultúrny život, absentuje udržanie tradícií, zvykov a obyčajov. Z územia sa vytrácajú tradičné jarmoky, folklórne podujatia, pochovávanie basy, hody a mnohé ďalšie. Tradície a s nimi spojené podujatia nie sú udržiavané rovnako na celom území. Niektoré obce na území MAS Vršatec organizujú rôzne kultúrne a spoločenské akcie pre občanov ako sú Deň matiek, Stavanie májov, Deň detí, Oslavy SNP, Úcta k starším, Vianoce a podobne, no z iných obcí sa takéto podujatia postupne vytrácajú. Pokračovanie v tradíciách obcí môže v budúcnosti prilákať väčšie množstvo návštevníkov do územia. Obce usporadúvajú aj podujatia a festivaly s medzinárodnou účasťou či už účinkujúcich alebo účastníkov, ako sú napr. Beh okolo Ľuborče, Peňažná v Hornej Súči, dychový festival Hečkova Súča v Dolnej Súči. Problémom je nezáujem mladých ľudí a ich neúčasť na spomínaných podujatiach. Je potrebné využiť príležitosti a znova obnoviť tradície a tradičné kultúrne, spoločenské a športové podujatia na území, čím sa skúmané územie stane atraktívnejšie pre návštevníkov a taktiež aj pre nových obyvateľov územia.

Tabuľka č. 12: Zoznam nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok na území MAS Vršatec

<i>OBEC</i>	<i>Č. ÚZPF</i>	<i>UNIFIKOVANÝ NÁZOV</i>	<i>BLIŽŠIE URČENIE</i>	<i>DOBA VZNIKU</i>	<i>SLOH</i>
Bohunice	701	Kaštieľ s areálom	-	60 rok. 19.st.	novogotika
Borčice	702	Kaštieľ a park	-	1815	klasicizmus
Borčice	2700	Socha	sv. Ján Nepomucký	50.r. 18.st.	barok
Ilava	729	Dom meštiansky	nárožný	40.r.18.st.	barok
Ilava	728	Dom meštiansky	radový	90.r.16.st.	renesancia
Ilava	727	Kaplnka	-	2.pol.18.st	barok
Ilava	726	Fara	r.k.	2.pol.16.st.	renesancia
Ilava	731	Hostinec	zájazdny	40.r.18.st.	barok
Ilava	724	Pevnosť a kostol	protiturecká pevnosť	40.r.16.st.	renesancia
Ilava	730	Pivovar	-	40.r.18.st.	barok
Ilava	733	Socha	sv.Florián	1827	klasicizmus
Ilava	734	Socha	sv.Ján Nepomucký	1754	barok
Ilava	735	Socha na stĺpe	Panna Mária	1752	Barok
Ilava časť Klubisté	738	Kaštieľ s areálom	-	1840	klasicizmus
Ilava časť Klubisté	2586	Mauzóleum	Baross Gábor, politik národoh	1900	secesia
Mikušovce	2223	Archeologická lokalita	Neskúmaná	pravek	Latén, púchovská k.
Pruské	773	Fara	r.k.	2.pol.17.st.	barok
Pruské	772	Kaštieľ s areálom	-	2.pol.16.st.	renesancia
Pruské	779	Kláster Františkánov	r.k.sv.Juraja	1642	barok ranný
Pruské	770	Kostol s areálom	r.k.sv.Petra a Pavla	1780-1789	barok neskorý
Sedmerovec	776	Kostol	r.k.sv.Jána	50.r.12.st	románsky

			Krstiteľ		
Slavnica	777	Kaplnka	r.k.Panny Márie	18.st.	barok
Vršatské Podhradie	784	Hrad	Ruina	50.r.13.st.	gotika
Dolná Súča	2380	Tabuľa pamätná	Matulay Jozef	1825-1842	-
				Kantor, dirigent	
Dolná Súča	2384	Tabuľa pamätná	Padlí v SNP	1970	-
Horná Súča	1223	Dom ľudový	Tehla nepálená	-	-
Horná Súča	1224	Kríž	Ukrižovaný	1727	barok
Horná Súča	1808	Usadlosť	Dom ľudový	1808	Ľudové staviteľstvo
Nemšová	10997	Kostol	r.k.sv.Michala	1762-1766	barok neskorý
Zamarovce	11889	Dom meštiansky	Frimmlovec	1918	-

Zdroj: www.pamiatky.sk

Okrem vyššie spomínaných kultúrnych pamiatok sa na území mikroregiónu nachádzajú ešte historicky významné objekty – 12 kostolov, 10 archeologických nálezísk, 2 kaštiele, 13 zvoníc a veľa iných objektov s nadregionálnym kultúrnym a historickým významom.

Tabuľka č. 13: Kultúrne a historické zariadenia v MAS Vršatec

<i>ZARIADENIE</i>	<i>POČET</i>	<i>ZARIADENIE</i>	<i>POČET</i>
<i>kultúrny dom</i>	15	<i>kaštieľ</i>	2
<i>kostol</i>	12	<i>farský úrad</i>	5
<i>pamätná izba</i>	2	<i>sochy</i>	4
<i>knižnica</i>	13	<i>kúrie</i>	2
<i>klub dôchodcov</i>	7	<i>parky</i>	9
<i>klub mládeže</i>	2	<i>chránené územia</i>	19
<i>kaplnka</i>	21	<i>pamätné miesta</i>	3
<i>Božie muky</i>	28	<i>významné hroby</i>	6
<i>Archeolog. náleziská</i>	10	<i>zvonice</i>	13

Zdroj: Obecne úrady MAS Vršatec

Územie MAS Vršatec disponuje veľkým množstvom historických a kultúrnych zdrojov. Medzi tie najvýznamnejšie patrí Skalka nad Váhom. Jaskyňa, kostol a kláštor majú bohatú históriu, o ktorú sa zaujíma veľké množstvo nielen miestnych obyvateľov. Pravidelne sa na týchto miestach konajú púte, ktoré navštevuje množstvo veriacich. Ďalšou významnou zaujímavosťou je kaštieľ v Bohuniciach. Priestranný kaštieľ v romantizujúcom neogotickom slohu, prízemná budova kaštieľa má dve bočné krídla, medzi ktorými je situované stredné krídlo s podstienkom. S týmto kaštieľom sa spája meno Ľudmily Podjavorinskej, ktorá ho využívala ako zdroj inšpirácie. Z kaštieľa postupne zostala iba chátrajúca zrúcanina s bohatou a slávnou minulosťou. Našťastie, po dlhej dobe sa podarilo obci kaštieľ odkúpiť, zrekonštruovať a zrenovovať s podporou Regionálneho operačného programu a presne 8.7.2012 bol slávnostne opäť otvorený pre verejnosť. V súčasnosti funguje kaštieľ ako Múzeum regiónu Bielych Karpát a ponúka pre verejnosť viaceré expozície, ako napr. etnografickú expozíciu, expozíciu Ľudmily Podjavorinskej, Boženy Riznerovej - Obrovej, expozíciu skla zo Sklárskeho múzea v Lednických Rovniach, výstavu historických motocyklov a prírodovednú expozíciu od Vlastivedného múzea v Považskej Bystrici. Prvotné stavebné aktivity sa neobmedzili len na samotnú kúriu, ale aj na stavbu rodinnej hrobky s kaplnkou v neogotickom slohu, ktorá stojí v neďalekom parku. Na priečelí nesie dátum 1866. Dnes je táto kaplnka v zlom technickom stave, čomu dopomohli aj vandali a vyžaduje si rozsiahlu rekonštrukciu.

Rod Zamarovských stojí za samotným vznikom obce Zamarovce. Tento významný historický potenciál je nedostatočne rozvinutý a podporený. Cestovný ruch v obci je napriek historickému významu veľmi slabý. Bolo by dobré podporiť tento potenciál napríklad vybudovaním múzea alebo pamätnej izby Vojtecha Zamarovského a tým prilákať do obce viac návštevníkov. Národná kultúrna pamiatka z románskeho obdobia, románsky kostolík sv. Jána Krstiteľa v Pominovci, je jednou z najstarších stavebných pamiatok na Slovensku. Na Slovensku sú len tri pamiatky tohto druhu. Stojí pri poľnej ceste v katastri obce Sedmerovec. Tento kostol je typický panský emporovaný kostol, stavaný z lomového kameňa. Svojím významom predstavuje architektonický i historický unikát, svedčí o rannom šírení kresťanstva v tejto lokalite. Ďalším podstatným objektom je letecké múzeum v Slavnici, ktoré vzniklo v roku 2000. S myšlienkou urobiť na letisku múzeum prišli nadšenci Aeroklubu Dubnica nad Váhom po tom, ako chcelo mesto zošrotovať starú stíhačku. V súčasnosti sa v areáli letiska nachádza už 12 historických unikátnych leteckých exponátov. Aeroklub Dubnica nad Váhom a letisko Slavnica je známy ako vynikajúci organizátor svetových a európskych vrcholných športových podujatí v leteckých športoch. V celosvetovom rankingu hodnotenia svetovej

leteckej športovej federácie FAI so sídlom v švajčiarskom Loussane mu patrí prvá priečka spolu s Rakúskom v počte organizovaných vrcholných leteckých športových eventov za posledných 20 rokov. Práve tieto objekty by mohli napomôcť zvýšiť turizmus a zlepšiť cestovný ruch v území.

Činnosť neziskových organizácií na území

Obce v spolupráci so športovými občianskymi združeniami organizujú množstvo pravidelných športových podujatí pre deti, mládež a dospelých. Na území MAS je vybudovaná silná športová základňa. Organizujú sa napríklad Školské turnaje v minifutbale, Školský turnaj vo volejbale, Hokejbal, Karpatská interliga dievčat, Preteky mladých rybárov, Hokejbalový turnaj starých pánov, Pohár starostu obce vo futbale, Basketbalová miniliga, Beh oslobodenia obce, Halový turnaj vo futbale, Stolnotenisový turnaj, Cestné cyklistické preteky, Ilavský beh, Memoriál Milana Košíka, výstup na Vršatec a mnoho iných. Najväčším športovým lákadlom je momentálne účasť futbalového klubu TJ Iskra Borčice v 2. najvyššej futbalovej súťaži, či turnaje Florbalového klubu – ZŠ Nemšová, ktorého členky dosiahli niekoľkonásobný titul Majstra Slovenska.

Pri organizovaní kultúrno – spoločenských podujatí v jednotlivých obciach regiónu výrazne pomáhajú rôzne mimovládne organizácie a občianske združenia. V mikroregióne sa nachádza hustá sieť týchto aktívnych spoločenských, kultúrnych a športových organizácií a niektoré z nich sú aj členmi MAS Vršatec.

Tabuľka č. 14: Zoznam najvýznamnejších občianskych združení

NÁZOV ZDRUŽENIA	SÍDLO	OBLASŤ POSOBENIA	ŠTATUTÁRNY ZÁSTUPCA	ČLEEN MAS VRŠATEC
Múzeum regiónu Bielych Karpát	Bohunice	prevádzkovanie historických pamiatok a budov a podobných turistických zaujímavostí	Ing. Peter Mojto	
Dobrovoľný hasičský zbor obce Bolešov	Bolešov	preventívno-výchovná činnosť v rámci požiarnej ochrany	Pavol Prna	
ZO Únia žien Slovenska, Bolešov	Bolešov	sledovanie dodržiavania všetkých práv žien, detí a rodín	Jana Gašparová	áno
Telovýchovná	Borčice	futbalový klub	Anton Fabuš	

jednota Iskra Borčice				
Klub slovenských turistov Červený Kameň	Červený Kameň	turistický oddiel		
Dychová hudba Krásinka	Dolná Súča	dychová hudba	Mgr. Jozef Čechovský	
Paintball klub DS	Dolná Súča	paintball	Samuel Ondrišák	
Dulovské mažoretky Yvett	Dulov	tanec	Iveta Šubová	
Bližšie k vidieku	Horná Súča	rozvoj regiónu	Mgr. Vojtech Laurinec	
Detský folklórny súbor Čajka	Horná Súča	folklórny súbor	Mgr. Lenka Mikušincová	áno
Futbalový klub Horná Súča	Horná Súča	futbalový klub	Jozef Mrázik	áno
Hudobná skupina Mladík	Horná Súča	dychová hudba	Vladimír Chovanec	áno
Dobrovoľný hasičský zbor H. Súča	Horná Súča	preventívno-výchovná činnosť v rámci požiarnej ochrany	Martin Ondračka	áno
117. zbor sv. Františka z Assisi	Horné Srnie	skautský oddiel	Terézia Patková	áno
OZ Srňan	Horné Srnie	rozvoj obce, regiónu	Marta Papierniková	áno
Občianske združenie Vlčík	Hrabovka	rozvoj obce	Marek Chmelina	áno
Folklórny súbor Strážov	Ilava	spev, tanec, folklór	Janka Jakúbková	
Klub slovenských turistov Tuláci Ilava	Ilava	turistický oddiel	Vladimír Zermegh	
OZ Kameničany	Kameničany	rozvoj obce, regiónu	Ing. Lívia Ficlová	
Spod skál	Mikušovce	rozvoj obce, regiónu		
FK Slovan Nemšová	Nemšová	futbalový klub	Ján Chmelina	áno
Hubert Ľuborča	Nemšová	zachovanie a sprístupnenie prírodných a kultúrnych pamiatok v regióne Ľuborča	František Begán	áno
MASIV, oz	Nemšová	rozvoj a propagácia služieb cestovného ruchu na území MAS Vršatec	Ing. Soňa Zúziková	
NTS FK – ZŠ Nemšová	Nemšová	florbalový klub	Peter Tydlačka	
Peregrín, OZ na pomoc onkologickým pacientom	Nemšová	pomoc zdravotne postihnutým a ich rodinám	Marta Chudová	áno
Mikroregión Zdroje Bielych	Pruské	rozvoj regiónu		áno

Karpát				
Športový klub 98 Pruské	Pruské	športový klub		áno
RZ hasičov a turistov Pruské	Pruské	turistický oddiel, dobrovoľní hasiči	Bc. Peter Minárik	áno
Aeroklub Dubnica nad Váhom	Slavnica	letectvo, parašutizmus	Michal Stráňavský	áno

Zdroj: autor

Skúmané územie je bohaté na kultúrne a historické zdroje a taktiež občianske združenia a mimovládne organizácie. Napriek veľkému bohatstvu je historický a kultúrny potenciál stále nedostatočne využitý. Mnohé kultúrne a historické zariadenia si vyžadujú rekonštrukciu, lepší marketing a obnovenie tradičných podujatí s tým spätých, čo môže byť spôsobom ako prilákať turistov, či nových občanov do územia.

Marketing je slabou stránkou MAS. Je na nedostatočnej úrovni, a preto je potrebné jeho celkové zlepšenie, investovať mu viac času aj finančných prostriedkov. Zanedbanie marketingu je veľkou hrozbou, ktorej sa treba vyhnúť v ďalšom programovom období. Podpora marketingu a zvýšenie informovanosti o území a činnosti MAS je dôležité pre 35% respondentov zapojených do verejného prieskumu. Momentálne sa MAS prezentuje prostredníctvom propagačných materiálov, webstránky a sociálnych sietí.

Cestovný ruch

Prvou prioritou MAS je využitie vnútorných zdrojov a potenciálu územia, ktoré má vysokú prírodnú a kultúrno-historickú hodnotu pre rozvoj viacerých foriem cestovného ruchu. Cestovný ruch predstavuje najsilnejší potenciál územia MAS Vršatec. Disponuje rôznymi pamiatkami ľudovej architektúry, architektonickými či národno – historickými dielami. Z hľadiska koncentrácie uvedených zdrojov je tento región naozaj vo veľkej miere dobrým podkladom pre budovanie cestovného ruchu a budovanie záujmu o región ako taký. Niektoré obce mikroregiónu Vršatec zachovávajú bohaté ľudové tradície a zvyky. Patria k nim najmä fašiangy s typickou atmosférou, pochovávanie basy, stávanie mája, varenie slivkového lekváru, páranie peria, chodenie betlehemcov a mnohé iné. K pamiatkam historického významu patria barokovo klasicistické kostoly, zvonice a kaplnky, lákadlom pre turistov je určite aj kaplnka, jaskyňa a zrúcaniny kláštora z 12. storočia v Skalke nad Váhom, ktoré sa stali aj pútnickým miestom. Zaujmu aj ruiny hradu Vršatec, Červenokamenské bradlá, Krivoklátska tiesňava s Dračími skalami v Krivokláte - to všetko sú lokality s

chránenou flórou a faunou. Lesy sú plné húb, poskytujú možnosť zberu lesných plodov, najmä malín a černíc, lov lesnej zveri. V riekach a vodných nádržkách v Bolešove a Dulove sú vhodné podmienky na rybolov. Slabou stránkou je zanedbaná rekreačná infraštruktúra, na území chýbajú cyklotrasy, upravené náučné chodníky, osadené informačné tabule. Nedostatky sa prejavujú aj v doplnkovej rekreačnej infraštruktúre, chýbajú odpočinkové miesta pre turistov, smetné koše, osadené stojany na bicykle a i. Územie je vhodné aj pre rozvoj podnikateľskej aktivity v oblasti cestovného ruchu, táto sféra je dnes rovnako zanedbávaná.

Vďaka predchádzajúcemu obdobiu pôsobenia MAS Vršatec všetky členské obce a mestá pôsobia vzájomne ako jeden celok, v územnom ponímaní. Zlepšili sa vzťahy medzi nimi, vzájomná pomoc a podpora, čo sa môže pozitívne odzrkadliť aj v budovaní podnikateľskej sféry na území. Zvýšením podnikateľskej činnosti sa zvýši aj zamestnanosť na území a v neposlednom rade, ak hovoríme o podnikaní najmä v cestovnom ruchu, zvýši sa aj turizmus, čo prinesie ďalšie finančné prostriedky na územie. Cestovný ruch na území nie je dostatočne rozvinutý a treba podporiť jeho rozvoj využitím potenciálu regiónu a podporou marketingu. Najmä prostredníctvom činností spojených s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou zameraných na vytváranie podmienok pre rekreačné a relaxačné činnosti. Na území MAS Vršatec sa nachádza nespočetné množstvo zariadení na výplň voľného času. K dispozícii sú možnosti rôznych voľnočasových aktivít, ako napríklad návšteva múzeí (Bohunice, Nemšová), splavovanie Váhu (Bolešov), absolvovanie vyhliadkových letov (Slavnica), turistický výstup na Vršatské Bradlá, korčuľovanie či bicyklovanie na cyklotrase v Hornom Srní alebo sa len tak rozhliadnuť na územie z vyhliadkovej veže (Trenčianska Závada). Z verejného prieskumu vyplýva, že 44% opýtaných by privítalo rozšírenie cykloturistických trás na území a 40% opýtaných by chcelo na svojom území priestory pre relaxáciu, či podujatia a projekty na zachovanie kultúrneho dedičstva. Toto je len minimum možností na území MAS Vršatec. A práve na základe jeho rozmanitosti je vidieť jeho veľký potenciál pre cestovný ruch. Silnou stránkou MAS Vršatec je taktiež blízkosť hraníc s Českou republikou. Už v predchádzajúcom období sa MAS podarilo robiť projekty spolupráce s českými partnermi. V novom programovom období bude táto spolupráca pokračovať, a to dobudovaním cyklotrasy, ktorá prepája Slovenskú a Českú republiku. V súčasnosti táto cyklotrasa začína v Nemšovej, prechádza cez Horné Srnie a pokračovať bude až do partnerského mesta Brumov – Bylnice. Komunikácia je využívaná v letných mesiacoch korčuľarmi, cyklistami aj turistami. Vzhľadom k tomu, že cesta nemá žiadne stúpanie, je tak veľmi príjemnou prechádzkou aj pre starších občanov.

EKONOMICKE ZDROJE

Nízke podielové dane v obciach MAS Vršatec sú slabou stránkou a majú za následok nedostatok financií na pokrytie potrieb regiónu. Ekonomická základňa MAS Vršatec je tvorená najmä súkromným sektorom, ktorý v obciach predstavujú predovšetkým podnikatelia živnostníci. Na území mikroregiónu majú svoje sídlo, resp. prevádzku malé, stredné, aj veľké podnikateľské subjekty. Silnou stránkou je relatívne nízka nezamestnanosť, ktorá k 31.12.2014 predstavuje pre Trenčiansky okres hodnotu 7,82% a pre Ilavský okres 7,92%. Tieto hodnoty predstavujú 3.stupeň nezamestnanosti. Nízku nezamestnanosť na území zabezpečujú veľké spoločnosti, ale aj rôzne podnikateľské subjekty, ktoré vytvárajú pracovné miesta pre obyvateľov.

Či už na území MAS Vršatec, alebo v jeho tesnej blízkosti pôsobia priemyselné podniky, ktoré poskytujú veľmi dobré možnosti pre jeho ďalší rozvoj. V okresných mestách Trenčín a Ilava je zastúpený textilný, strojársky a potravinársky priemysel. V Dubnici nad Váhom je priemysel zameraný na strojárstvo a doplnený je hutníctvom. Nová Dubnica je zastúpená najmä elektrotechnickým priemyslom. V Hornom Srní a v Ladcoch dominuje priemysel stavebných látok. Výrobu dopĺňa potravinársky, sklársky a ostatné odvetvia priemyslu. Export a import surovín a produktov priemyslu uľahčuje v tesnej blízkosti vybudovaná diaľničná sieť Trenčianskeho kraja. Z hľadiska podnikateľskej sféry má v území MAS Vršatec najvýraznejšie zastúpenie sklársky, potravinársky, strojársky priemysel, priemysel stavebných látok a stavebníctvo. Obyvatelia žijúci na území majú záujem o rozvoj poľnohospodárstva, cestovného ruchu a podporu hlavne domácich výrobcov a predaja z dvora, čo potvrdili aj výsledky prieskumu verejnej mienky (predaj z dvora 35,9 % opýtaných). MAS sa bude snažiť vytvoriť územie so stabilným podnikateľským prostredím na vidieku, najmä využitím miestnych zdrojov, čím sa zvýši životný štandard obyvateľov.

Obce na území MAS Vršatec majú záujem prispieť k zlepšovaniu podnikateľského prostredia a vytváraniu čo najlepšieho podnikateľského zázemia, o čom svedčia nasledujúce aktivity:

- zvýhodnený prenájom nebytových priestorov pre podnikateľov
- podnikatelia sú prizývaní na stretnutia, ktoré sú zamerané na vypracovanie rozvojových plánov a stratégií
- vo väčších obciach územia MAS Vršatec sú vyčlenené priestory na budovanie priemyselných zón

Nedostatkom je malé množstvo budov a priestorov vhodných pre najrôznejšie podnikateľské účely.

Majetok obcí

Majetky obcí vykazujú rozdielne hodnoty. Majetkom v najväčšej účtovnej hodnote disponujú mestá Nemšová, Ilava a obce Horné Srnie a Pruské. Posledná účtovná hodnota majetku všetkých obcí MAS Vršatec predstavuje sumu 82 672 127,67 EUR netto

Tabuľka č. 15: Účtovná hodnota majetku obcí MAS Vršatec k 31.12.2014

<i>OBEC</i>	<i>BRUTTO /EUR/</i>	<i>NETTO /EUR/</i>
<i>Bohunice</i>	4 285 835,94	3 687 153,24
<i>Bolešov</i>	3 745 589,02	2 710 345,98
<i>Borčice</i>	1 018 298,76	626 526,21
<i>Červený Kameň</i>	2 015 412,12	1 521 567,78
<i>Dulov</i>	2 166 588,43	1 412 371,44
<i>Ilava</i>	15 246 177,68	10 244 384,39
<i>Kameničany</i>	736 246,63	465 606,48
<i>Krivoklát</i>	245 660,79	136 955,01
<i>Mikušovce</i>	4 181 880,16	3 111 219,27
<i>Pruské</i>	12 140 744,27	8 643 601,55
<i>Sedmerovec</i>	713 322,94	471 400,17
<i>Slavnica</i>	1 188 153,70	657 117,49
<i>Tuchyňa</i>	1 560 139,08	1 050 263,19
<i>Vršatské Podhradie</i>	297 854,10	253 508,70
<i>Dolná Súča</i>	7 661 597,32	4 389 863,03
<i>Horná Súča</i>	9 455 536,47	7 302 194,52
<i>Horné Srnie</i>	12 185 347,06	6 658 793,05
<i>Hrabovka</i>	608 751,27	425 755,04
<i>Nemšová</i>	30 688 806,26	22 932 155,97
<i>Skalka nad Váhom</i>	5 189 828,20	3 880 540,28
<i>Zamarovce</i>	3 209 182,20	2 090 804,88
SPOLU	116 980 813,32	82 672 127,67

Zdroj: OcÚ, www.registeruz.sk

Podnikateľské zázemie

Na území pôsobia podnikateľské subjekty s regionálnou, ako aj celoslovenskou pôsobnosťou a silným ekonomickým vplyvom v území. Celkovo pôsobí v obciach mikroregiónu 2 767 podnikateľských subjektov. Ekonomická štruktúra v mikroregióne je diverzifikovaná a sformovali ju najmä živnostníci v oblasti služieb. Silné zastúpenie má tiež výrobný a spracovateľský priemysel. Najviac podnikateľských subjektov sa nachádza v meste Ilava a Nemšová. Silné zastúpenie majú aj podnikatelia v obci Horná Súča, Pruské, Dolná Súča a Horné Srnie. Najväčší zamestnávateľia sa nachádzajú na území obcí Ilava, Nemšová, Horná Súča a Horné Srnie. Najmenej podnikateľských subjektov prevádzkuje svoju živnosť na území obcí Vršatské Podhradie, Krivoklát a Sedmerovec.

Najviac rozšírený je strojársky priemysel (29,9 %). V obciach sú zastúpené podniky výrobného a spracovateľského charakteru, konkrétne sa jedná o spracovanie potravín a pochutín (25,8 %), spracovanie dreva (16,7%). Výrobu v oblasti stavebníctva a stavebných hmôt prevádzkuje 18,5 % podnikateľských subjektov, textilný a odevný priemysel zastupuje 8,3% subjektov. Významným odvetvím v mikroregióne je výroba a spracovanie skla (Vetropack s.r.o., Nemšová, Bricol s.r.o., Horné Srnie). 40,2 % zo všetkých podnikateľských subjektov sa venuje veľkoobchodu a maloobchodu, 30,5% sa venuje stavebným prácam a zvyšných 29,3 % pôsobí v oblasti služieb. V odvetví služieb sa podnikateľské subjekty venujú službám v zámočníctve a klampiárstve (8,1%), elektroinštalačným a vodoinštalačným prácam (3,8%), poskytujú služby v oblasti opravy a údržby motorových vozidiel (2,4%) a murárske a maliarske práce (2,0%). Okrem týchto odvetví terciárneho sektora tvoria ďalšiu skupinu podnikatelia, ktorí realizujú sprostredkovateľskú činnosť, vedenie účtovníctva, dopravné služby. Významnú skupinu predstavujú podnikateľské subjekty poskytujúce kadernícke a kozmetické služby. Veľmi dôležitú úlohu zastávajú investované finančné prostriedky do územia v rámci minulého obdobia. Aj vďaka týmto prostriedkom sa skúmané územie stalo atraktívnejšie pre nádejných začínajúcich podnikateľov, ktorí územie zatraktívnia ešte viac a ďalším významným faktorom je aj následná zvýšená zamestnanosť v regióne. Na území je veľmi veľa objektov na rozvoj cestovného ruchu a podnikania v tejto oblasti. Preto je veľmi dôležité podporiť podnikateľskú sféru a samopodnikanie.

Podnikateľské zázemie pre rozvoj malých podnikateľských subjektov je na nedostatočnej úrovni, a preto jedným zo špecifických cieľov MAS je rozvoj v oblasti podnikania, konkrétne zakladaním a podporou existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb a družstiev.

Tabuľka č. 16: Počet a podiel podnikateľských subjektov podľa jednotlivých sektorov

PODNIKY V MR	MIKROPODNIKY		MALÉ PODNIKY		STREDNÉ PODNIKY		VEĽKÉ PODNIKY		SPOLU
	FO	PO	FO	PO	FO	PO	FO	PO	
<i>Primárny sektor</i>	164	8	12	5	-	2	-	1	192
<i>Sekundárny sektor</i>	581	118	350	88	11	1	1	2	1152
<i>Terciárny sektor</i>	828	172	289	134	-	-	-	-	1423
<i>Spolu</i>	1573	298	651	227	11	3	1	3	2767

Zdroj: *www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastný zber*

Tabuľka č. 17: Podnikateľské subjekty v terciárnom sektore v MAS Vršatec

PODNIKY SPOLU		SPOLU	V %
<i>Terciárny sektor</i>	veľkoobchod, maloobchod	572	40,2
	poštové služby	14	1,0
	dopravné služby	20	1,4
	oprava, predaj a údržba motorových vozidiel	41	2,9
	montážne a opravárenské služby	14	1,0
	kadernícke a kozmetické služby	17	1,2
	masérské služby	3	0,2
	krajkárstvo	6	0,4
	spracovanie odpadov	9	0,6
	výuka cudzích jazykov	6	0,4
	sprostredkovateľská činnosť	13	0,9
	poradenstvo	3	0,2
	vedenie účtovnej evidencie	18	1,3
	kancelárska a administratívna činnosť	16	1,1
	lekárnske a zdravotnícke služby	10	0,7
	elektroinštalačné a vodoinštalačné práce	54	3,8
	stolárske práce	3	0,2
	murárske a maliarske práce	28	2,0
	zámočnícke a klampiarske práce	115	8,1
	stavebné práce	434	30,5
geodetická, inžinierska a projekčná činnosť	6	0,4	
reklamná činnosť	2	0,1	
iné služby	19	1,3	
Spolu		1 423	100

Zdroj: *www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastný zber, Ocú*

Poľnohospodárstvo

Pedologické podmienky

Charakter pôdneho krytu záujmového územia je výsledkom dlhodobého pôdotvorného procesu a rôznorodých klimatických, reliéfových, substrátových podmienok. Časť územia nachádzajúca sa v nivných oblastiach Váhu je charakteristická dostatočne teplým, suchým, pahorkatinovým klimatickým regiónom, t.j. územím so zhodnými klimatickými podmienkami pre rast a vývoj poľnohospodárskych plodín. Prevládajú tu fluvizeme (nivné pôdy) typické karbonátové, s výskytom pseudoglejov (zamokrené pôdy). Pôdy týchto oblastí sú väčšinou hlinité, piesočnaté, prípadne hlinito-piesočnaté.

Časť záujmového územia, ktorá nadväzuje na nivné oblasti smerom k Bielym Karpatom sa vyznačuje mierne teplým, mierne vlhkým klimatickým regiónom. Z pôdnych typov tu nájdeme kambizeme (hnedé pôdy), rendziny (charakteristické pôdy na vápencoch a dolomitoch), ale aj litozeme a rankre, teda pôdy extrémne skeletovité. Jedná sa tu o pôdy zväčša hlinité (stredne ťažké).

Oblasť Bielych Karpát spadajúca do záujmového územia je charakteristická mierne chladným, mierne vlhkým až chladným klimatickým regiónom s prevládajúcim zastúpením kambizemí na flyši, na výrazných svahoch a rendzinov. Pôdy sú tu väčšinou stredne ťažké. V podhorských oblastiach Bielych Karpát sa nachádzajú zosuvné územia.

Pôdy okresov Ilava a Trenčín sa z hľadiska ohrozenosti pôdy potenciálnou vodnou eróziou zaraďujú k silno ohrozeným pôdam.

Využitie pôdneho fondu

Analyzované územie má celkovú rozlohu 31 624 ha. Pri pohľade na sumárne hodnoty rozlôh je zrejmé, že zastúpenie lesného pôdneho fondu (LPF) a poľnohospodárskeho pôdneho fondu (PPF) je takmer vyrovnané. Z celkovej výmery pôdneho fondu územia zaberá poľnohospodárska pôda 43,18 % a lesná pôda tvorí 44,7 % rozlohy. Vodné plochy sa rozprestierajú na 1,91 % výmery, zastavaných plôch je 4,75 % a ostatné plochy zaberajú 5,46 %.

Tabuľka č. 18: Využitie pôdneho fondu v rámci katastrov riešeného územia v roku 2014

Obec	2014												
	Celková výmera územia obce	Poľnohospodárska pôda - spolu	orná pôda	chmeľnica	vinica	záhrada	ovocný sad	trvalý trávny porast	Nepoľnohospodárska pôda - spolu	lesný pozemok	vodná plocha	zastavaná plocha a nádvorie	ostatná plocha
<i>Bohunice</i>	7 035 899	5 648 727	2 748 165	0	0	153 010	864 133	1 883 419	1 387 172	580 315	74 541	423 984	308 332
<i>Bolešov</i>	14 950 891	6 450 403	3 701 688	0	0	193 911	0	2 554 804	8 500 488	6 844 763	385 378	642 760	627 587
<i>Borčice</i>	4 118 319	2 806 259	1 415 295	0	0	51 613	0	1 339 351	1 312 060	370 642	103 320	236 385	601 713
<i>Červený Kameň</i>	32 585 713	7 285 790	249 318	0	0	159 238	0	6 877 234	25 299 923	22 877 172	406 198	531 427	1 485 126
<i>Dolná Súča</i>	26 319 198	13 543 922	5 085 167	0	0	338 478	27 830	8 092 447	12 775 276	10 296 799	190 598	1 217 865	1 070 014
<i>Dulov</i>	5 534 995	3 700 267	2 419 304	0	0	155 465	4 971	1 120 527	1 834 728	760 115	431 007	412 139	231 467
<i>Horná Súča</i>	53 823 906	23 823 605	7 741 799	0	0	572 661	17 806	15 491 339	30 000 301	27 360 756	359 878	1 852 716	426 951
<i>Horné Srnie</i>	27 256 571	4 692 580	1 081 251	0	0	297 151	1 572	3 312 606	22 563 991	19 009 091	421 609	1 029 982	2 103 309
<i>Hrabovka</i>	4 294 725	3 014 135	1 793 985	0	0	143 549	0	1 076 601	1 280 590	990 251	34 960	211 049	44 330
<i>Ilava</i>	24 301 679	8 772 773	4 785 135	0	0	542 275	17 781	3 427 582	15 528 906	10 919 043	1 155 008	2 560 792	894 063
<i>Kameničany</i>	5 082 121	3 325 103	1 552 241	0	0	46 061	0	1 726 801	1 757 018	1 081 289	70 460	278 134	327 135
<i>Krivoklát</i>	10 667 848	2 509 174	85 173	0	0	80 235	0	2 343 766	8 158 674	7 336 109	11 441	161 366	649 758
<i>Mikušovce</i>	8 499 367	5 487 384	2 257 680	0	0	107 437	0	3 122 267	3 011 983	1 858 977	70 578	306 704	775 724
<i>Nemšová</i>	33 443 588	13 183 695	5 071 182	367 897	0	716 348	32 154	6 996 114	20 259 893	13 867 681	935 247	1 950 141	3 506 824
<i>Pruské</i>	12 926 309	8 699 469	5 705 862	0	0	333 801	724 354	1 935 452	4 226 840	2 373 424	101 334	914 723	837 359
<i>Sedmerovec</i>	6 005 641	4 012 346	3 409 191	0	0	94 124	0	509 031	1 993 295	1 476 358	84 099	237 800	195 038
<i>Skalka nad Váhom</i>	8 679 958	5 855 590	4 499 801	0	0	240 920	18 477	1 096 392	2 824 368	511 585	711 235	530 994	1 070 554
<i>Slavnica</i>	7 809 776	4 293 594	3 008 180	0	0	129 256	18 874	1 137 284	3 516 182	2 711 019	51 186	552 349	201 628
<i>Tuchyňa</i>	5 544 322	2 678 574	1 745 581	0	0	115 131	11 488	806 374	2 865 748	2 011 755	86 210	333 105	434 678
<i>Vršatské Podhradie</i>	13 430 618	4 660 916	69 764	0	0	26 067	0	4 565 085	8 769 702	7 828 903	44 774	113 391	782 634
<i>Zamarovce</i>	3 928 330	2 085 659	1 488 673	0	0	155 631	0	441 355	1 842 671	295 835	320 461	520 672	705 703

Zdroj: Geodetický a kartografický ústav v Bratislave

Z hľadiska hodnotenia štruktúry pôdneho fondu sa podobnými vlastnosťami vyznačujú katastre obcí Krivoklát a Červený Kameň. Spomínané katastre spolu s k.ú. Horné Srnie sú charakteristické dominantným (cca 69 %) zastúpením LPF, PPF zaberá cca 21 % rozlohy a ostatné územia cca 6 %. K.ú. Skalka nad Váhom sa vyznačuje najnižšou lesnatosťou (5,9 %).

Špeciálne kultúry – chmeľnice, vinice a sady predstavujú iba malý podiel z poľnohospodárskej pôdy záujmového územia. Chmeľnice sa na ploche 36,79 ha vyskytujú jedine v katastri obce Nemšová. Väčšie zastúpenie v jednotlivých územiach majú sady, aj keď nie výrazné. Najväčšiu rozlohu 86,41 ha majú sady v katastri obce Bohunice.

Na celkovej rozlohe pôdneho fondu skúmaného územia má najväčší podiel kataster obce Horná Súča (18,0 %), druhý najväčší kataster má obec Nemšová (11,2 %) a s 10,9 % celkovej rozlohy je na treťom mieste k.ú. Červený Kameň. Najmenšiu rozlohu majú katastre obcí Hrabovka (1,4 %), Kameničany (1,7 %) a Dulov (1,9 %).

Farmárstvo sa postupne vytráca z územia kvôli nedostatočným finančným prostriedkom vloženým do tejto oblasti a taktiež kvôli zníženému záujmu mladých ľudí o toto odvetvie. Z týchto dôvodov je územie veľmi málo zastúpené drobnými poľnohospodármi. Silnou stránkou územia je počet väčších poľnohospodárskych družstiev, ako napríklad Poľnohospodárske družstvo Vršatec so sídlom v Pruskom, Agrofarma v Červenom Kameni, Agrosúča v Hornej Súči, Poľnohospodárske družstvo Vlára Nemšová. V rámci opatrenia PRV má MAS za cieľ motivovať mladých ľudí a pomôcť so začatím podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov a taktiež podporiť investície do spracovania alebo uvádzania produktov na trh a vývoja poľnohospodárskych produktov, čím prispeje ku generačnej výmene v poľnohospodárstve na skúmanom území. Slabou stránkou je absencia malých a drobných poľnohospodárov, ktorí by sa venovali chovu a pestovaniu v menšom rozsahu.

Najvýznamnejšie družstvá na území MAS:

⇒ *PD Vlára Nemšová*

+ dcérska spoločnosť *UniLam s.r.o. Horné Srnie*

Poľnohospodárske družstvo hospodári v morfológicky členitom teréne a na pôdach v rôznych bonitných, pôdno-ekologických jednotkách. V poľnohospodárskej výrobe sa orientuje na chov hovädzieho dobytku s vysokou mliekovou úžitkovosťou, brojlerových kurčiat a chov oviec. Taktiež sa orientuje na výrobu ovčieho syra. V rastlinnej výrobe na produkciu krmovín, obilovín a z technických plodín na chmeľ, ktorý s úspechom dodáva aj na svetové trhy. Nepoľnohospodárska činnosť sa zameriava na remeselnú výrobu v dielnach,

výrobu ručne kladených laminátov, kovovýrobu a drevovýrobu, ale aj krajčírsko-čalúnnickú dielňu. Táto činnosť je zameraná na výrobnú kooperáciu a finálnu výrobu.

PD Vlára Nemšová sa už niekoľko desiatok rokov zaoberá chovom a šľachtením hovädzieho dobytká. V tomto procese sa používajú iba veľmi kvalitné, preverené, čistokrvné býky - plemeno Holsteinsko-frizske, väčšinou pôvodom z USA. Výsledkom tohto úsilia je stádo s vysokým podielom plemena Holsteinsko-frizskeho v krvi a s vynikajúcimi parametrami mliečnej úžitkovosti. Taktiež je hlavnou náplňou chov oviec a následne výroba produktov z ich mlieka. Ďalšou činnosťou je výkrm brojlerových kurčiat. V oblasti potravinárskej výroby sa PD Vlára Nemšová sústreďí hlavne na výrobky z ovčieho mlieka.

⇒ *PD Vršatec*

Poľnohospodárske družstvo Vršatec má sídlo v obci Pruské a jeho hlavným cieľom je zveľaďovanie krajiny a udržanie zamestnanosti v regióne. Družstvo sa zaoberá najmä mechanizáciou, živočíšnou výrobou, rastlinnou výrobou a pridruženou výrobou.

Stredisko mechanizácie poskytuje služby v oblasti poľných mechanizovaných prác, dopravy a opravárskej činnosti najmä pre potreby vnútropodnikových stredísk. Farma je orientovaná na chov dojníc holsteinského plemena červenej variety s pridelenou ročnou produkčnou kvótou 2.850.000,- litrov. PD Vršatec Pruské obhospodaruje 1529 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho je 835 ha orná pôda a 694 ha TTP v katastrálnych územiach Pruské, Bohunice, Krivoklát, Vršatské Podhradie, Mikušovce a Sedmerovec. V štruktúre rastlinnej výroby sú zastúpené obilniny, cukrová repa, repka olejná a slnečnica. Stredisko pridruženej výroby sa delí na zinkovňu, GO štartéry a alternátory, stavebnú skupinu.

⇒ *Agrosúča, a.s., v Horná Súča*

Tento podnik sa v poľnohospodárskej výrobe orientuje na chov hovädzieho dobytká s vysokou mliekovou úžitkovosťou a produkciou mäsa. V rámci mliekárenskej výroby sa podnik zameriava aj na výrobu údených a parených syrov. V rastlinnej výrobe sa zameriava na pestovanie objemových krmovín. Nepoľnohospodárska činnosť je zameraná na drevovýrobu (porez guľatiny) a výrobu pracovných odevov (rukavice, monterky, ochranné pracovné pomôcky). Poľnohospodársky podnik zamestnáva cca 60 zamestnancov.

⇒ *Vagricol & Co.*

Vagricol & Co., má sídlo v Trenčianskej Závade. Hlavnou činnosťou Gazdovstva Uhliská, je chov zvierat a koní, výroba sezónnych produktov z vlastného chovu, akými sú napríklad hovädzie mäso, mäsové výrobky, ovčie a kozie syry, mlieko, vajíčka. Taktiež ponúka možnosti usporiadania firemných akcií, neformálnych stretnutí či rodinných osláv. Táto spoločnosť bola vybudovaná na podporu a uchovanie poľnohospodárstva na území. Návštevníci si môžu posedieť v štýlovom hostinci a pochutnať si na domácej kuchyni. Pre milovníkov zvierat je k dispozícii možnosť osobného kontaktu so zvieratami. Raritou na území je krytá jazdecká hala a vonkajšia jazdiareň s pieskovým povrchom. Neďaleko gazdovstva MAS vybuďovala vyhliadkovú vežu, vďaka ktorej gazdovstvo zaznamenalo nárast návštevníkov najmä počas víkendových dní.

Vagricol /Gazdovstvo Uhliská/ zamestnáva ľudí v oblasti chovu a starostlivosti o zvieratá, v oblasti pestovania plodín, na výrobu výrobkov, predaj produktov, a taktiež aj pracovníkov v reštaurácií. Územie MAS Vršatec má výborné podmienky pre takéto zariadenia a určite by bolo vhodné ich vybudovať viac na území, čím by sa určite zvýšil aj počet turistov.

Priemysel

Priemysel predstavuje rovnako dôležitú oblasť hospodárstva na sledovanom území. Najvýznamnejšie priemyselné podniky sú predstavené v nasledujúcom zozname:

⇒ *Sestav, s.r.o.*

Firma SESTAV s.r.o. Ilava v regióne stredného Považia poskytuje širokú škálu služieb od jednoduchých remeselníckych prác až po realizáciu rodinných domov, občianskych a priemyselných stavieb na kľúč. Firma vlastní certifikát systému manažérstva kvality podľa normy STN EN ISO 9001:2001 / EN ISO 9001:2000. V predajniach, ktoré sa nachádzajú v Ilave, Dubnici, Púchove a v Bolešove ponúka široké spektrum stavebného, inštalačného a železiarskeho materiálu. Pre svoju stavebnú činnosť má k dispozícii kompletnú strojnú, technickú i výrobnú vybavenosť. Taktiež vykonáva vlastnú ťažbu a úpravu štrkopieskov a výrobu certifikovaných betónových zmesí v dvoch betonárkach. Vlastní dopravnomo-
mechanizačné stredisko s technikou, od strojov na zemné práce, cez žeriavy a nákladné vozidlá, až po malú mechanizáciu. Príprava, realizácia i ukončenie stavebných prác je výsledkom práce kolektívu odborníkov všetkých stavebných profesií.

⇒ *Vetropack Nemšová, s.r.o.*

Podnik so sídlom v Nemšovej je najväčším producentom sklenených obalov na Slovensku. Ročne ich predá vyše 450 miliónov kusov, pričom okolo 40% výroby smeruje za hranice. Sortiment obsahuje okrem sklenených fliaš tiež konzervárenské sklo, sklenené obaly a mnoho ďalších, hlavne potravinárskych výrobkov. V minulosti investoval Vetropack do modernizácie závodu stovky miliónov korún. Nové taviace zariadenia využívajú najmodernejšie technologické poznatky a zodpovedajú vysokým štandardom kvality. Sú nielen energeticky úspornejšie, ale produkujú aj o tretinu menej emisií. Od roku 2002 je VETROPACK NEMŠOVÁ s.r.o. dcérskou spoločnosťou švajčiarskej skupiny Vetropack Holding AG, popredného európskeho výrobcu sklenených obalov v Európe. Sklárne Vetropacku sa nachádzajú tiež vo Švajčiarsku, Rakúsku, Chorvátsku, v Českej republike a na Ukrajine.

Vetropack je jedným z najväčších zamestnávateľov na území MAS. Vzhľadom na dobrú lokalizáciu zamestnáva ľudí zo širokého okolia.

⇒ *Cemmac,a.s.*,

Akciová spoločnosť CEMMAC a.s. Horné Srnie je uznávanou spoločnosťou medzi obchodnými partnermi v tuzemsku a zahraničí. Svojou štruktúrou patrí medzi stredne veľké podnikateľské subjekty v odbore výroby stavebných hmôt. Hlavnými podnikateľskými aktivitami v rámci predmetu podnikania sú najmä výroba cementu, vykonávanie trhacích prác, činnosť organizačných a ekonomických poradcov, výroba cementov, mletej trosky a výroba na báze cementu, kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi v rozsahu voľných živností (maloobchod) atď. I keď v posledných rokoch počet zamestnancov výrazne poklesol, Cemmac stále patrí k veľkým zamestnávateľom územia. V spoločnosti pracujú najmä obyvatelia obce Horné Srnie.

ANALÝZA MAS VRŠATEC

V rámci obdobia 2007 – 2013 sa podarilo MAS priniesť do územia finančné zdroje, ktoré boli použité predovšetkým na zveľadenie územia a podporu turizmu v území. MAS Vršatec zazmluvnila v minulom období 100 % alokácie finančných prostriedkov, pričom úspešne preimplementovala 99,25 %. To z nej robí jednu z najúspešnejších MAS na Slovensku. Z verejného prieskumu MAS zistila, že obyvatelia síce registrujú existenciu MAS (78,2 % opýtaných), ale nie je tak známa jej činnosť. Neuvedomujú si, že mnohé verejné priestranstvá, obecné budovy či miestne komunikácie boli zrekonštruované práve vďaka finančným prostriedkom poskytnutým z MAS. Sami občania v dotazníkoch odporúčajú MAS zlepšiť informovanosť o jej aktivitách a zlepšiť distribúciu propagačných materiálov (11,7 % respondentov). 30% obyvateľov zapojených do verejného prieskumu najviac zaujal projekt Letné kino, organizovaný každoročne na území MAS Vršatec v obciach, ktoré nemajú zabezpečené samostatné premietanie. Počas celého leta chodia pracovníci kancelárie MAS po obciach a premietajú vybrané filmy. Pravidelnosť tohto podujatia by privítalo 45% opýtaných. Obyvateľov tiež zaujali jarmoky a projekty vytvorené pre zachovanie tradícií a histórie v regióne. Celoročnej návšteve sa teší aj rozhľadňa v Trenčianskej Závade, ktorá láka návštevníkov svojou výškou, drevenou konštrukciou a tiež dopĺňujúcimi tabuľami s leteckými pohľadmi a popisom okolitých vrchov a kopcov. Pracovníci MAS mali za cieľ prostredníctvom rôznych podujatí spojiť obyvateľov jednotlivých obcí a miest a snažia sa neustále zlepšovať túto súdržnosť. Či už medzi starostami a primátormi alebo medzi samotnými obyvateľmi. Do budúcnosti by 59% opýtaných prijalo jarmok tradičných výrobkov a producentov. Vo verejnom prieskume 17% opýtaných uviedlo záujem o zvýšenie počtu športových podujatí na území. Preto je potrebné podporovať aktívne spoločenské, kultúrne a športové organizácie. Je dôležité podotknúť, že slabou stránkou je nezáujem mladých ľudí o územie a ich slabá aktivita. Taktiež je potrebné ešte viac zvýšiť dôraz na udržiavanie zvykov a tradícií.

Na území sú veľmi dobré podmienky pre poľnohospodárstvo, ktoré bolo v minulosti na vysokej úrovni. Avšak záujem o tento sektor postupne klesol. Preto je potrebné ľudí opäť priviesť aj k tejto sfére a zlepšiť tak úroveň poľnohospodárstva ako takého na celom území. Jednou z možností je práve projekt Mladý farmár, o ktorý je záujem. Veľmi dobrým príkladom úspešného poľnohospodárstva je Gazdovstvo Uhliská, ktoré sa teší veľkej obľube u ľudí nielen z územia. V spojitosti s vyhliadkovou vežou, ktorá sa nachádza práve nad gazdovstvom, ponúka návštevníkom súhrn zážitkov. Okolité hory sú vhodné na turistiku,

vyhliadková veža ponúka krásny výhľad, kúsok pod vežou sa môžu návštevníci práve na gazdovstve nasýtiť, osviežiť, popozerať si prostredie, v ktorom sa chová dobytok a kone, na ktorých sa môžu taktiež aj povoziť. Gazdovstvo Uhliská je špecifické tým, že robí všetky jedlá z vlastných produktov. Práve toto je dnes veľkým lákadlom pre širokú verejnosť. A určitým spôsobom aj motiváciou pre budúcich producentov a podnikateľov.

Aby boli podporení všetci členovia súkromného sektora vyčlenila MAS vlastné finančné prostriedky na malé projekty, čím vytvorila svoj vlastný tzv. „malý LEADER“. Členovia sa tak zapojili do zveľaďovania regiónu, zachovania tradícií a podpory svojich aktivít. Naštartovali úspešnú spoluprácu s MAS a spropagovali sa prostredníctvom rôznych činností. MAS pomohla svojim členom označiť turisticko – náučný chodník, vydať knihu či nahráť CD. Do rozvoja územia sa mohli zapájať nielen členovia, ale aj všetci aktívni občania, ktorí posielali návrhy na minirekonštrukcie a formou dobrovoľníckej práce s finančným príspevkom MAS a konkrétnej obce upravili svoje okolie, opravili poškodené zariadenia. Tieto rekonštrukcie je možné vidieť v podobe ponatieraných mostov, opravených lavičiek alebo zrenovovaných autobusových zastávok.

Veľmi silnou stránkou MAS ako takej je samotná kancelária. Mladý, silný a dynamický kolektív neustále skúma územie a hľadá možnosti pre jeho zlepšenie. Aktívne sa zúčastňujú rôznych jarmokov, podujatí, výstav a prezentujú tak nie len svoju prácu, ale najmä územie, čím sa snažia prilákať viac turistov. Odrazom ich skvelej práce je určite aj veľké množstvo kvalitných propagačných materiálov, o ktoré majú záujem nie len obyvatelia územia. Každý jeden propagačný materiál predstavuje tvrdú prácu jeho tvorcov. Sprievodca regiónom, Kreslená trhacia mapa, Remeselníci, Receptár a mnohé ďalšie a ďalšie materiály si našli svojich majiteľov hneď po ich zverejnení. Pracovníci kancelárie sa snažia vcítiť do potrieb ľudí z územia a taktiež aj návštevníkov a práve k uspokojeniu týchto potrieb smerujú aj svoju činnosť. Všetci aktuálni zamestnanci sú pripravení dať zo seba maximum aj v novom programovom období a na základe svojich získaných skúseností a zručností z predchádzajúceho obdobia priniesť ľuďom ešte kvalitnejšie a zaujímavejšie výstupy.

Na území MAS Vršatec sa nachádza veľmi veľa objektov vhodných na podporu cestovného ruchu a taktiež aj rozvoj podnikania. Určite treba spomenúť románsky kostolík sv. Jána Krstiteľa v Pominovci. Táto národná kultúrna pamiatka je jednou z najstarších stavebných pamiatok na Slovensku. Za zmienku taktiež stojí aj kaštieľ v Bohuniciach. Tento kaštieľ prešiel kompletnou rekonštrukciou a disponuje výstavou historických motocyklov, figurínami v životnej veľkosti z projektu MAS atď. Takéto pamiatky treba určite udržiavať

v čo najlepšom stave, lebo práve ony sú lákadlom pre turistov. Jednou z hrozieb je práve nevyžitie potenciálu cestovného ruchu v regióne.

V súčasnosti sú stále viac populárne výrobky domácich výrobcov tých najrozličnejších výrobkov. Tento fakt je vnímaný ako príležitosť pre rozšírenie a rozvoj predaja z dvora. Verejný prieskum tiež ukázal, že obyvatelia územia majú záujem aj o trhový predaj takýchto výrobkov.

Všetky oblasti cestovného ruchu sú určitým spôsobom poprepájané. Jednou z nich je aj cykloturistika. Tá má na území MAS Vršatec veľmi dobrý potenciál, ktorý predstavuje príležitosť na zvýšenie počtu turistov na území. Napomáhajú tomu aj rôzne cyklomapy, o ktoré je momentálne obrovský záujem. Títo nadšenci cyklistiky hľadajú rôzne trasy aj prostredníctvom turistických internetových portálov. Práve to bolo podnetom na projekt s vytvorením portálu turista.masvrsatec.sk, kde si návštevník presne navolí trasu, o akú má záujem. Avšak ak nebudú podnikateľské podmienky dostatočne využité a taktiež nebude využitý ani potenciál cestovného ruchu regiónu, turisti nebudú naše územie navštevovať a nezlepší sa ani ekonomická situácia. Čím sa postupne zvýši nezamestnanosť a ovplyvní to aj mnohé ďalšie odvetvia. Veľkou hrozbou je taktiež aj neochota obyvateľstva podporovať a rozvíjať územie. Najväčšou hrozbou či už pre hospodársku, sociálnu alebo environmentálnu oblasť je neudelenie podpory na obdobie 2014 – 2020.

Povinné prílohy:

Príloha č. 6: Zoznam zdrojov (analýzy) a vstupných dokumentov

3.2. SWOT analýza

V nasledujúcich tabuľkách sa nachádza SWOT analýza jednotlivých oblastí (hospodárska, sociálna a environmentálna).

Tabuľka č. 19: SWOT analýza - Hospodárska oblasť

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none">✚ poloha MAS – dobrá dostupnosť ku krajskému mestu✚ blízkosť a napojenosť na diaľnicu D1✚ blízkosť hraníc s Českou republikou✚ vybudované kapacity pre ďalší rozvoj územia✚ úspešne čerpané a investované finančné prostriedky do územia v rámci obdobia 2007 – 2013✚ implementácia celej stratégie minulého obdobia✚ získanie ďalších finančných prostriedkov cez ostatné granty✚ existencia významných podnikateľských subjektov s celoslovenskou pôsobnosťou (Vetropack, Cemmac)✚ existencia veľkých poľnohospodárskych družstiev✚ relatívne nízka nezamestnanosť v regióne	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none">✚ veľmi slabý marketing územia aj MAS✚ nízke podielové dane v obciach – nedostatok financií na pokrytie potrieb regiónu✚ vložené veľmi malé investície do poľnohospodárstva✚ absencia malých poľnohospodárov✚ zanedbaná rekreačná infraštruktúra, chýbajúce tabule, značenie náučných chodníkov✚ nevyhovujúci technický stav miestnych komunikácií a chodníkov, zastávok✚ nevyhovujúci stav cestných komunikácií II. a III. triedy✚ chýbajúce veľkokapacitné ubytovanie (nad 20 lôžok)✚ absencia objektov pre rozvoj podnikateľskej činnosti✚ absencia malých podnikateľov✚ nedostatočná podpora podnikateľského sektora
<p>Príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none">✚ rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov✚ podpora vzniku malých podnikateľských subjektov v oblasti služieb a výroby✚ tvorba nových pracovných príležitostí v obciach podporou podnikateľskej sféry a samozamestnania✚ podpora poľnohospodárskeho sektora✚ dobré klimatické pomery vhodné pre rozvoj poľnohospodárstva✚ potenciál vo využití cestovného ruchu	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none">✚ neudelenie podpory MAS na obdobie 2014 – 2020✚ zanedbanie marketingu✚ nedostatok finančných prostriedkov na rekonštrukciu miestnych komunikácií v období 2014 – 2020✚ nevyužitie potenciálu cestovného ruchu✚ nevysporiadanie pozemkov – problém pri realizácii projektov

Tabuľka č. 20: SWOT analýza - Sociálna oblasť

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ malý LEADER – podpora komunity ✚ pozitívne vybudované meno v území, história MAS ✚ jasne zadefinované územie, fungujúce vzťahy a väzby ✚ veľmi silný a aktívny kolektív kancelárie MAS ✚ existencia kultúrnych a historických zdrojov ✚ existencia hustej siete aktívnych spoločenských, kultúrnych a športových organizácií ✚ zvyšovanie počtu obyvateľov ✚ mladnutie obyvateľstva ✚ kladné hodnoty migračného salda ✚ zvyšovanie počtu obyvateľov 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ nevyužitý potenciál v oblasti cestovného ruchu ✚ slabý dôraz na udržiavanie tradícií ✚ nezáujem mladých ľudí o územie a ich slabá aktivita ✚ absencia, nedostatočné využívanie, prípadne zlý stav objektov podporujúcich komunitný život na území MAS ✚ slabá podpora znevýhodnených skupín obyvateľov na území (matky na materskej dovolenke, telesne a duševne postihnutí) ✚ absencia dopravných prepojení verejnej dopravy ✚ nedostatočný technický stav zdravotníckych zariadení ✚ veľké množstvo nezrekonštruovaných športových a detských ihrísk
<p>Príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ využitie polohy územia pre bytovú, občiansku, spoločenskú a priemyselnú výstavbu ✚ rekonštrukcia kultúrno – spoločenských a športových centier na území ✚ existencia objektov vhodných na podporu cestovného ruchu ✚ rozvoj podnikania v oblasti cestovného ruchu ✚ podpora vzniku malých podnikateľských subjektov v oblasti služieb a výroby ✚ dopyt po predaji z dvora ✚ pokračovanie v tradíciách obcí a miest v organizovaní kultúrnych, spoločenských a športových podujatí ✚ silná športová základňa na celom území ✚ rekonštrukcia kultúrnych a historických objektov 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ pretrvávajúci nezáujem občanov o spoločenské, kultúrne a športové podujatia organizované na území ✚ nezáujem občanov o veci verejné ✚ klesajúci záujem mladších obyvateľov o zachovanie a rozvíjanie tradícií v regióne ✚ nevyužitie potenciálu cestovného ruchu ✚ znižovanie migračného salda

Tabuľka č. 21: SWOT analýza -Environmentálna oblasť

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ bohatý prírodný potenciál územia ✚ lokality vhodné na rekreáciu, turistiku ✚ existencia hustej prirodzenej lesnej vegetácie ✚ dostatok priestorov pre budovanie oddychových zón ✚ CHKO Biele Karpaty – zdroj vidieckej turistiky, propagácia územia ✚ výskyt vzácných druhov fauny a flóry 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ slabo pokrytá verejná doprava na území ✚ nedobudovaná kanalizácia na väčšine územia ✚ nezrekonštruované námestia ✚ absencia protipovodňových prvkov pri príválových dažďov ✚ absencia čističiek odpadových vôd
<p>Príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ príležitosť pre zvýšenie turistického potenciálu na území vybudovaním cyklotrás a turistických chodníkov, vrátane lesných chodníkov a cyklotrás ✚ potenciál na úpravu verejných oddychových zón a priestranstiev 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ ochranné pásmo 4. stupňa ✚ nedobudovanie kanalizačných sietí

Sumarizácia z analýzy zdrojov

SWOT analýza odráža situáciu súčasného stavu územia MAS Vršatec, pričom je rozdelená do troch základných oblastí. V tabuľkách sú určené silné a slabé stránky, príležitosti a možné ohrozenia v budúcom rozvoji územia. Analýza nám ukazuje, že jednou z najsilnejších stránok MAS Vršatec je to, že mala štatút miestnej akčnej skupiny a bola mimoriadne úspešná v implementácii ISRÚ. Ako jedna z najslabších stránok územia sa v SWOT analýze ukázala nedostatočná marketingová propagácia. Príležitosťou pre MAS sú propagačné aktivity v projektoch národnej a nadnárodnej spolupráce. Z analýzy zdrojov územia ďalej vyplýva, že sa v regióne nenachádza dostatok ubytovacích zariadení nad 20 lôžok. Potenciál pre rozvoj cestovného ruchu predstavuje rozšírenie ubytovacích kapacít prostredníctvom výstavby, rekonštrukcie či modernizácie ubytovacích zariadení. Taktiež sa nám ukazuje dopyt po zvýšení poskytovaných verejných a podnikateľských služieb. Príležitosťou je rozvoj rekreačnej infraštruktúry prostredníctvom značenia a budovania cyklotrás a turistických chodníkov. V rámci poľnohospodárskeho sektora sa ako slabá stránka ukázala jeho podpora a to aj napriek dobrým východiskovým podmienkam (pôdnym a klimatickým). Príležitosť spočíva v zvýšení podielu domácej poľnohospodárskej produkcie s vyššou pridanou hodnotou prostredníctvom vyššej kvality produktov, inovácií, regionálnych

či miestnych špecialít. Jednou z možností, ktorú chce MAS využiť, je pritiahnúť mladých ľudí k poľnohospodárskej činnosti menších rozmerov a zároveň plánuje podporovať aj väčšie poľnohospodárske subjekty. Za jedno najväčších ohrození je považované neudelenie štatútu MAS a nezískanie finančných prostriedkov na rozvoj územia.

3.3. Identifikácia potrieb

Ako udáva analýza územia Miestnej akčnej skupiny Vršatec, vďaka pôsobeniu MAS v minulom programovom období, bolo preimplementovaných mnoho finančných prostriedkov, ktoré prispeli k zlepšeniu kvality a životnej úrovne miestneho obyvateľstva. Napriek tomu SWOT analýza ukázala, že na tak rozsiahlom území je stále množstvo slabých stránok a potrieb, ktoré chce stratégia CLLD riešiť v programovom období 2014 – 2020.

SWOT analýza územia MAS Vršatec identifikovala potreby sledovaného územia. Identifikácia obsahuje potreby hierarchicky a prioritne zoradené a zohľadňuje reálne možnosti územia.

Identifikácia potrieb územia vyplývajúca zo SWOT analýzy:

Prioritné potreby:

- 1. Zvýšiť kvalitu služieb cestovného ruchu a viac využívať potenciál územia v tejto oblasti*
- 2. Zlepšiť marketing na území MAS Vršatec*
- 3. Investovať do poľnohospodárskych aktivít*
- 4. Podporovať podnikateľské prostredie*
- 5. Dobudovať miestnu infraštruktúru – miestne komunikácie, chodníky, kanalizácia, cesty II. a III. triedy*
- 6. Vysporiadať pozemky*
- 7. Zvýšiť poskytované služby na území MAS – verejné aj podnikateľské*

Sekundárne potreby:

- 1. Zvýšiť záujem občanov o dianie v území*
- 2. Začleniť sociálne znevýhodnené obyvateľstvo do spoločenského života*
- 3. Zlepšiť celoplošne kvalitu a služby verejnej dopravy*
- 4. Zvýšiť migračné saldo*
- 5. Ochrana životného prostredia*

Jednotlivé hierarchicky usporiadané potreby sú popísané nasledovne:

Odôvodnená prioritizácia potrieb: *1. Zvýšiť kvalitu služieb cestovného ruchu a viac využívať potenciál územia v tejto oblasti*

Rozvoj cestovného ruchu úzko súvisí s rozvojom rekreačnej infraštruktúry v regióne. SWOT analýza regiónu MAS Vršatec ukázala obrovský potenciál územia v oblasti cestovného ruchu. Stratégia CLLD Miestnej akčnej skupiny Vršatec by mala prispievať k zatraktívneniu celého územia a prilákať do územia viac turistov a návštevníkov rozširovaním možností trávenia voľného času, a súvisiacej infraštruktúry, a rovnako podporovať investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie. Dosiahlo by sa to napríklad skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, ako sú miestne kultúrne, historické a prírodné objekty, múzejné a galerijné zariadenia, budovaním náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, vyhliadkových veží, osadením turistických náučných tabúl a i. Podpora lesných ekosystémov priláka do územia špecifickú časť turistov zameriavajúcich sa na trávenie voľného času v prírode, a teda Stratégia CLLD by sa mala zamerať taktiež na budovanie občianskej a poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémoch (náučné a turistické chodníky, cyklotrasy, pozorovateľne, informačné tabule a i.). Cyklotrasy a náučné chodníky považujú za najväčší potenciál rozvoja cestovného ruchu aj samotní obyvatelia regiónu, ktorí sa tak vyjadrili v prieskume verejnej mienky.

2. Zlepšiť marketing na území MAS Vršatec

V oblasti marketingovej podpory územia v súčasnosti pociťuje MAS veľké nedostatky. Nedostatočná marketingová propagácia vzišla ako jedna z najslabších stránok územia MAS zo SWOT analýzy, aj z prieskumu verejnej mienky. Na území sa nachádza množstvo turisticky zaujímavých cieľov, ktoré sú jedinečné v regióne (vyhliadková veža, letecké múzeum), ale dokonca celoslovensky (voskové figuríny v životnej veľkosti). Zvýšenie propagácie v oblasti cestovného ruchu je jedným z najlepších spôsobov, ako prilákať do územia viac turistov a návštevníkov. Riešením by mohla byť spolupráca s miestnymi periodikami a lokálnymi televíziami, investovať do distribúcie propagačných materiálov do škôl a vybraným organizáciám (kluby dôchodcov, združenia turistov a i.).

Rovnako dôležitou je aj propagácia samotnej miestnej akčnej skupiny. Hoci je Miestna akčná skupina aktívna či už vo webovej prezentácii, na sociálnych sieťach, alebo pravidelným vydávaním propagačných tlačovín, na území existuje stále vysoký počet obyvateľstva, ktoré

o činnostiach MAS nevie. Zlepšenie by sa mohlo dosiahnuť rozšírením portfólia propagačných materiálov, zlepšením distribúcie materiálov medzi väčšie množstvo občanov a návštevníkov, alebo zvýšením počtu kusov distribuovaných v území. V rámci stratégie CLLD by MAS mohla zvýšiť tento potenciál napríklad pri projektoch národnej spolupráce alebo nadnárodnej spolupráce.

3. Investovať do poľnohospodárskych aktivít

SWOT analýza územia MAS preukázala nedostatočnú podporu poľnohospodárskeho sektora na území, aj napriek výhodným východiskovým podmienkam, predovšetkým pôdnym a klimatickým. Je potrebné zamerať sa na zvýšenie podielu domácej poľnohospodárskej produkcie s vyššou pridanou hodnotou prostredníctvom vyššej kvality výrobkov a produktov, inovácií, regionálnych a miestnych špecialít a pod. Je potrebné motivovať mladých ľudí k návratu k poľnohospodárskej činnosti menších rozmerov a zároveň podporovať veľké poľnohospodárske družstvá pri pokračovaní vo svojej činnosti. Poľnohospodársky sektor nie je vzhľadom na výskyt a kvalitu pôd v regióne dostatočne podporovaný. Na území MAS pôsobí niekoľko silných a významných poľnohospodárskych družstiev. Stratégia MAS by sa mala zamerať na aktivity, ktoré sú priamo určené pre poľnohospodárske družstvá nad 30% poľnohospodárskej produkcie, ale rovnako na podporu mladých a začínajúcich farmárov. Dopyt po podpore poľnohospodárstva vzišiel zo stretnutia s občanmi, ktoré MAS organizovala v rámci prípravy Stratégie CLLD.

4. Podporovať podnikateľské prostredie

Zníženie dlhodobej nezamestnanosti je podstatným cieľom Stratégie Európa 2020. Kľúčovú úlohu v riešení vyššej nezamestnanosti vo vidieckych regiónoch by mohla zohrať väčšia podpora MSP. Rozvoj podnikateľskej oblasti je základným predpokladom ekonomického rastu daného územia. Stratégia CLLD by sa mala zameriavať aj na podporu, vytváranie vhodných podmienok podnikania na vidieku a na vytváranie udržateľných pracovných miest pre absolventov a uchádzačov o zamestnanie. MAS si uvedomuje dôležitosť podpory podnikateľov, a preto stratégia CLLD by mala podporovať zakladanie nových a podporovať existujúce mikro a malé podniky, samostatne zárobkovo činné osoby a družstiev. Táto potreba by sa mala napĺňať aktivitami ako sú nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie alebo s poskytovaním nových služieb, ďalej podpora marketingových aktivít, podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov a i. Rovnako je dôležité zamerať sa na podporu tvorby nových a udržateľných

pracovných miest a podporu zamestnanosti v regióne, čo by malo byť jednou z hlavných priorít ekonomicky silného regiónu.

5. Dobudovať miestnu infraštruktúru – miestne komunikácie, chodníky, kanalizácia, cesty II. a III. triedy

Územie MAS Vršatec je charakteristické dostatočnou hustotou cestných sietí, problémom je však ich kvalitatívna stránka. Mnohé miestne komunikácie potrebujú rekonštrukciu, ktorou by sa zlepšila kvalita života miestneho obyvateľstva. Je potrebné orientovať sa na výstavbu a rekonštrukciu miestnych komunikácií, lávok, mostov a chodníkov, autobusových zastávok či záchytných parkovísk. Nakoľko ide o finančne náročné projekty, ktoré si samosprávy nemôžu dovoliť hrať zo svojich obecných rozpočtov, je potrebné financovať opravu miestnych komunikácií prostredníctvom NFP. Zlepšenie technického stavu miestnych komunikácií a chodníkov prispeje k zvýšeniu bezpečnosti pre všetkých účastníkov cestnej premávky. Zaujímavým riešením je aj budovanie cyklistickej trasy, ktoré budú zabezpečovať dopravu osôb do a zo zamestnania, alebo k verejných službám.

Na sledovanom území chýba kanalizácia vo viac ako 80 % členských obcí. Nakoľko budovanie kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd predstavuje priveľmi finančne náročné investície, je potrebné tento problém riešiť prostredníctvom operačného programu Kvalita životného prostredia. Vybudovaním kanalizačnej siete sa zvýši životná úroveň miestneho obyvateľstva, a výrazne sa zlepší dopad na životné prostredie. Vybudovanie kanalizácie predstavuje najdôležitejšiu prioritu v rozvojových programoch PHSR každej členskej obce, kde kanalizácia chýba, alebo je nekompletná.

Analýza územia MAS Vršatec, zhrnutá v SWOT analýze definovala nedostatok vo vypracovaní a vybudovaní protipovodňových opatrení. Nakoľko územie je husto pokryté riečnou sieťou, kde mnohé potoky nemajú spevnené brehy, predstavujú tým hrozbu v prípade silných návalových dažďov, kedy je ohrozený majetok aj život obyvateľov. Ide však o finančne veľmi náročné projekty. Protipovodňové opatrenia a systémy včasného varovania obyvateľstva si bude každá členská obec a mesto riešiť v rámci svojich Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja 2014 – 2020.

Cestné komunikácie II. a III. triedy, ktoré prechádzajú celým územím MAS Vršatec sú v správe Vyššieho územného celku Trenčianskeho samosprávneho kraja. Vzhľadom k tomu MAS ani samosprávy obcí nemajú priamy dosah na ich rekonštrukciu a zlepšenie technického stavu týchto vozoviek. Hoci je cestná sieť dostatočne husto vybudovaná, na mnohých

miestach je kvalitatívne nevyhovujúca. Vedenie jednotlivých samospráv má vo svojich rozvojových programoch naplánované viesť dialógy s VÚC, a tým sa pokúsi dosiahnuť rekonštrukciu týchto frekventovaných ciest.

6. Vysporiadať pozemky

S problémom s nevysporiadanými pozemkami sa stretávame v takmer každej členskej obci MAS. Vyriešenie problému s vlastníckymi vzťahmi k pozemkom v katastrach obcí by riešilo aj otázky budúcej občianskej, spoločenskej a priemyselnej výstavby. Samosprávy si budú túto otázku riešiť v rámci svojich územnoplánovacích dokumentácií a Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja, v súlade s opatreniami PRV 2014 – 2020

7. Zvýšiť poskytované služby na území MAS – verejné aj podnikateľské

MAS Vršatec vidí v rozvoji rekreačnej infraštruktúry veľký potenciál, preto by do svojej stratégie mala zaradiť aktivity vedúce k zlepšovaniu alebo rozširovaniu miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo, vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry. Verejné služby súvisia s investíciami s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času (výstavbou alebo rekonštrukciou športovísk, detských ihrísk, amfiteátrov), rekonštrukciami objektov určených pre komunitnú činnosť, alebo rekonštrukciami existujúcich kultúrnych domov. Dopyt po zvýšení poskytovaných verejných aj podnikateľských služieb vzišiel nielen zo SWOT analýzy územia, ale rovnako z prieskumu verejnej mienky občanov, organizovaného v jednotlivých obciach MAS.

V rámci Stratégie CLLD MAS Vršatec je potrebné nadviazať na aktivity PRV SR 2007 – 2013 v rámci opatrení „Základné služby pre hospodárstvo a obyvateľstvo vidieka“ a „Obnova a rozvoj dedín“. Pre rozvoj obcí a miestny rozvoj treba smerovať investície do drobnej infraštruktúry, miestnych služieb, základnej obchodnej siete, vytváranie podmienok pre komunitnú činnosť, do objektov voľnočasových aktivít. SWOT analýza územia MAS vyhodnotila nedostatok ubytovacích zariadení nad 20 lôžok. MAS by preto mala podporovať výstavbu ubytovacích zariadení, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení, ako aj nevyužívaných objektov na ubytovacie zariadenie, a to s kapacitou od 5 do 30 lôžok. Zvýši sa tým kvalita služieb spojená s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou, zameraná na vytváranie podmienok pre rekreačné a relaxačné činnosti.

Na území MAS sa nachádza veľký počet kultúrnych domov a objektov orientujúcich sa na komunitný život, ktoré svojim technickým stavom nie sú vyhovujúce. Samosprávy zväčša nedisponujú vlastnými finančnými prostriedkami na ich obnovu a modernizáciu. Preto by MAS mala do svojej stratégie riešiť aktivity, ktoré sú priamo určené na investície do objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť, vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov. Rekonštrukcie kultúrnych a komunitných stánkov predstavujú aj priority samospráv jednotlivých obcí regiónu, čo dokladujú aj ich vypracované Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja, kde tieto projekty chcú riešiť.

MAS by mala vo svojej Stratégii CLLD riešiť aj rekonštrukcie verejných priestranstiev, námestí, oddychových a rekreačných zón, ktorých rekonštrukcia by prispela k zlepšeniu vzhľadu obcí, k zlepšeniu estetického výrazu obcí a k zlepšeniu kvality života miestneho obyvateľstva. Dopyt po rekonštrukciách verejných priestranstiev vychádza priamo z Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja členských obcí (napr. Nemšová, Skalka nad Váhom), za rekonštrukcie a zlepšenie vzhľadu obcí sa vyjadrili aj obyvatelia v prieskumoch verejnej mienky, organizovaných v jednotlivých mestách a obciach v regióne.

Sekundárne priority:

1. Zvýšiť záujem občanov o dianie v území

MAS sa neustále stretáva s nezaujmom občanov o dianie v území. Či už to je účasťou na kultúrnych, spoločenských a športových podujatiach, alebo celkovou participáciou na verejnom živote. Z dotazníkov distribuovaných v jednotlivých obciach regiónu vyplynulo, že občania majú záujem o zvýšenie počtu organizovania podujatí najrôznejšieho druhu, ich reálna účasť je však vždy nízka. Je potrebné ich nejakým spôsobom motivovať, pretože podpora a udržiavanie tradícií predstavuje dôležitú zložku v spoločenskom živote obyvateľov na území MAS. Je potrebné sa sústrediť na aktivity, ktorých cieľom bude ochrana, podpora a udržiavanie tradícií na území MAS, zapájanie komunit do zachovávaní tradícií a propagácia tradičných zvykov, obyčajov a remesiel typických pre územie MAS.

2. Začleniť sociálne znevýhodnené obyvateľstvo do spoločenského života

Znevýhodnené skupiny obyvateľstva predstavujú časť populácie, ktoré potrebujú pomoc pri opätovnom začlenení sa do spoločenského života. Nakoľko na území MAS Vršatec sa nenachádza takmer žiadna skupina rómskych obyvateľov a tí, ktorí sa na území nachádzajú bez problémov tvoria súčasť bežného života, MAS nepotrebuje túto skupinu riešiť

vo svojej Stratégii CLLD. Stratégia CLLD by sa mala zamerať na cieľovú skupinu matky na materskej, po materskej, deti, seniori a občania so zníženou schopnosťou pohybu, ktorí sa na území reálne nachádzajú. V rámci danej oblasti je potrebné dosiahnuť opätovné začlenenie týchto skupín do spoločenského života.

3. Zlepšiť celoplošne kvalitu a služby verejnej dopravy

V prieskume verejnej mienky, realizovanej v jednotlivých obciach regiónu vzišla od občanov požiadavka na zosúladenie spojov hromadnej dopravy. Samosprávy podnety na riešenie tohto problému evidujú už niekoľko rokov. Riešením je vedenie dialógu s prevádzkovateľmi verejnej hromadnej dopravy na území, teda SAD Trenčín a.s. a ŽSR. Samosprávy by mali postupovať ako jeden celok a spoločne apelovať u poskytovateľov služieb verejnej dopravy na vyriešenie tohto problému. Rovnako je nevyhnutné do dialógu zapojiť aj zástupcov VÚC Trenčianskeho samosprávneho kraja. Spoločný postup samospráv bude mať väčšiu váhu a zastreší požiadavky väčšieho počtu obyvateľov. Tento problém pociťujú predovšetkým obyvatelia Ilavského okresu, ktorí chcú cestovať smerom do krajského mesta Trenčín. Zosúladením spojov hromadnej dopravy by sa zlepšili možnosti dochádzania ľudí za prácou medzi okresmi a taktiež by to prispelo k aktívnejšej účasti obyvateľov na kultúrnych, spoločenských a športových podujatiach v regióne.

4. Zvýšiť migračné saldo

Od roku 2012 sa región stretáva s klesajúcimi hodnotami migračného salda. Atraktivita územia by sa zvýšila vyriešením všetkých vyššie spomínaných problémov. Vybudovanie kanalizácie by prispelo k zlepšeniu životného prostredia a k zníženiu znečisťovania podzemných vôd splaškami, rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov a ciest v správe VÚC k lepšej životnej úrovni, vysporiadanie pozemkov a rozvoj bytovej, spoločenskej a priemyselnej výstavby by malo za následok prisťahovanie nového obyvateľstva. Nové obyvateľstvo by požadovalo aj zlepšenie na úrovni služieb – verejných aj podnikateľských. Tvorba nových pracovných miest a priaznivé podnikateľské prostredie by mali za následok pozitívnu ekonomickú migráciu do územia. Nakoľko poloha MAS sa teší neustálej atraktivite, riešením problému zvýšenia migračného salda by bolo vyriešenie primárnych a sekundárnych potrieb územia, predovšetkým dobudovanie kanalizácie, zlepšenie podnikateľského prostredia a kvality poskytovaných služieb.

5. Ochrana životného prostredia

Okolité príroda a lesy poskytujú vysoký potenciál nielen v oblasti turizmu, ale aj životného prostredia, čo bolo preukázané na základe dotazníkového prieskumu a následne potvrdené výsledkami SWOT analýzy. V rámci minulého programového obdobia 2007 – 2013 sa podarilo uskutočniť niekoľko projektov na vybudovanie náučných chodníkov, odpočívadiel. Je potrebná neustála starostlivosť o životné prostredie. Budovaním a obnovou občianskej a poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémoch sa zvýši kvalita životného prostredia na území. Podporou cestovného ruchu v danej oblasti sa stane územie atraktívnejšie a následne sa očakáva zvýšený turizmus.

Najdôležitejšie základné a sekundárne potreby územia zhrnuté v tejto kapitole vzišli z podrobnej a komplexnej analýzy a SWOT analýzy územia MAS Vršatec. Do formovania potrieb boli zapojení aj miestni aktéri, ktorí svoje postrehy vyjadrovali na spoločných stretnutiach a rovnako sa do prieskumu silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození zapojilo aj miestne obyvateľstvo prostredníctvom dotazníkového prieskumu verejnej mienky. Definícia potrieb územia odzrkadľuje potreby definované na všetkých úrovniach obyvateľstva (samosprávy, podnikatelia, znevýhodnení, bežní občania).

4. Strategický rámec

4.1. Definovanie vízie a strategického cieľa

Vďaka dobrým skúsenostiam obdobia 2007 – 2013 sa podarilo na území MAS Vršatec vybudovať potrebné kapacity a naštartovať rozvojový proces, ktorý už prináša prvé pozitívne výsledky. Na základe projektov financovaných MAS sa naplnila vízia predošlého obdobia „Zvýšiť kvalitu života obyvateľov na území MAS.“ Nielenže sa investovalo do infraštruktúry, ale zlepšila sa kvalita služieb a na celom území došlo k mnohým rozvojovým aktivitám. Vďaka súkromným zdrojom sa naštartovala práca komunity, citeľne sa zvýšil cestovný ruch, k čomu prispeli najmä projekty spolupráce a rovnako sa zvýšila kvalita služieb pre turistov – vytvorenie nízkokapacitných ubytovní v Hornej Súči, Ilave a v Nemšovej, ktoré zároveň zabezpečili nové pracovné miesta. Partnerstvo MAS fungovalo na vysokej úrovni dodržiavajúc princíp „zdola nahor“. Na základe týchto dobrých výsledkov a skúseností je nevyhnutne potrebné zachovať kontinuitu partnerstva, vyrovnávať slabé stránky a budovať ďalší rozvoj na ponúkaných príležitostiach.

Na základe toho, vyplývajúc zo SWOT analýzy, dotazníkového prieskumu a práce priamo v teréne s obyvateľmi územia, boli základné priority stanovené ako:

- Využívanie miestnych zdrojov
- Zvýšenie počtu pracovných miest
- Podpora poľnohospodárstva
- Podpora cestovného ruchu
- Zvýšenie a podpora kvality života obyvateľstva územia
- Riešenie nedobudovanej infraštruktúry

Tieto priority boli zahrnuté do vízie, ktorá by mala plniť dlhodobý rozvojový cieľ územia MAS. Vízia vyjadruje perspektívu obyvateľstva o budúcom vývoji územia do konca roka 2025, prípadne až do 2030. Je potrebné stotožnenie čo najvyššieho počtu dotknutých obyvateľov s daným cieľom vízie. Vízia sa zostavovala zdola nahor – najskôr na úrovni obyvateľov obcí, následne na úrovni rôznych skupín obyvateľov a nakoniec bola prijatá všetkými zapojenými aktérmi.

S uplatnením maximálne demokratického prístupu a využitím zásady „zdola nahor“ sa vízia MAS Vršatec zadefinovala nasledovne:

Vízia MAS Vršatec

MAS Vršatec bude územie so zvýšenou pridanou hodnotou, stabilným podnikateľským prostredím na vidieku, s využitím miestnych zdrojov, podporou poľnohospodárstva, so zvýšeným štandardom života jeho obyvateľov a atraktívnym cieľom cestovného ruchu s posilneným marketingom.

Táto vízia vyjadruje predstavy o budúcom rozvoji územia a bola prijatá všetkými relevantnými aktérmi.

V súlade s víziou bol prijatý strategický cieľ, ktorý je vyjadrením zmeny, ktorá by mala nastať v dlhodobom časovom horizonte, ak sa zrealizuje akčný plán v strategických prioritách/špecifických cieľoch. Tieto ciele by mali byť realizovateľné a uskutočniteľné.

Strategický cieľ bol zostavený interaktívne, počas stretnutia zástupcov všetkých troch sektorov – verejného, podnikateľského a občianskeho. Zohľadňuje potreby veľkých aj malých obcí, podnikateľské aj nepodnikateľské oblasti, potenciál aj slabé stránky územia. Rovnako definuje spôsob dosiahnutia želaného stavu. Tento strategický cieľ by mal byť naplnený do roku 2023. Strategický cieľ bol na základe diskusií s facilitátorom zadefinovaný ako:

Strategický cieľ MAS Vršatec

Zlepšiť štandard života obyvateľov MAS Vršatec zatraktívnením jeho územia, využitím potenciálu v oblasti cestovného ruchu, podporou tvorby pracovných miest a zvýšením využitia miestnych zdrojov.

4.2. Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení

Na základe strategického cieľa boli na území MAS Vršatec zadefinované priority územia, ktoré predstavujú základný okruh problémových oblastí, ktoré je potrebné riešiť. Tieto priority sú plne v súlade so SWOT analýzou územia a dopytom obyvateľov.

- ***Priorita 1: Využitie zdrojov a potenciálu územia***
- ***Priorita 2: Služby pre obyvateľstvo a dobudovanie infraštruktúry***
- ***Priorita 3: Podpora podnikania vrátane tvorby pracovných miest a poľnohospodárstvo***

Tieto priority tvoria základné problémové oblasti, ktoré bude riešiť stratégia MAS Vršatec, a na ktoré sa prioritne zameria. Dané priority, ktoré sú v súlade s víziou

a strategickým cieľom MAS Vršatec rovnako napĺňajú ciele Európy 2020, konkrétne cieľ 1: Zamestnanosť, cieľ 3.2: Získavanie energie z obnoviteľných zdrojov a cieľ 5: Chudoba a sociálne vylúčenie, konkrétne sociálne vylúčenie.

Nastavené priority budú realizovateľné cez tzv. špecifické ciele, ktoré predstavujú želané merateľné kvalitatívne zmeny realisticky dosiahnuteľné v rámci jednotlivých priorít. Ich realizácia sa dosiahne prostredníctvom vybraných opatrení a realizáciou konkrétnych projektov.

Vybrané špecifické ciele MAS Vršatec sú:

Priorita 1: Využitie zdrojov a potenciálu územia

Špecifický cieľ 1.1.: Podpora rozvoja cestovného ruchu využitím svojho potenciálu a podporou marketingu

Identifikácia potrieb vychádzajúca zo SWOT analýzy jednoznačne zadefinovala ako jednu zo základných potrieb zvýšenie kvality cestovného ruchu a potrebu podpory marketingu územia aj MAS Vršatec. Rovnako dotazníkový prieskum preukázal, že na území je nedostatok ubytovacích kapacít pre väčší počet turistov a že sa stále dostatočne nevyužíva ponúkaný potenciál predmetného územia. Zvýšenie kvality služieb cestovného ruchu patrí do prioritných identifikácií potrieb územia MAS, ktoré je potrebné riešiť a dosiahnuť zlepšenie. V oblasti potreby zvýšenia ubytovacích kapacít vyššieho počtu sa cieľ bude realizovať prostredníctvom opatrenia PRV 6.4 *Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 1*, kde sa plánujú investície do ubytovacích kapacít do 30 lôžok.

Využitie potenciálu územia v oblasti možností vyžitia cestovného ruchu bude napĺňať opatrenie PRV 7.5. *Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie*. Oprávnenými žiadateľmi v danom opatrení budú obce a občianske združenia. V tomto prípade pôjde o investície na vytváranie a podporu podmienok na zlepšenie kvalít služieb cestovného ruchu. Ako vyplynulo z identifikácie potrieb, turizmus a turistická infraštruktúra je jeden z najväčších potenciálov územia MAS Vršatec, ktorý je potrebné pretaviť na silné stránky.

Opatrenia špecifického cieľa 1.1. tak na seba vzájomne nadväzujú a dopĺňajú sa tak, aby sa zvýšila kvalita poskytovaných služieb a využil potenciál územia v oblasti cestovného ruchu.

Špecifický cieľ 1.2: Rozvíjanie tradícií a kultúrneho dedičstva územia

Na základe dotazníkového prieskumu MAS bol jednoznačne preukázaný silný dopyt po udržiavaní tradícií a rozvoji kultúrneho dedičstva územia. Okrem spomínaného dopytu daný cieľ sekundárne rieši aj cieľ Zvýšenia záujmu občanov o dianie v území MAS, čo je dlhodobý a pretrvávajúci problém. Nakoľko však opatrenia PRV a IROP neposkytujú dostatočný priestor na realizáciu týchto opatrení, dané opatrenie sa bude realizovať cez INTERREG SK-CZ – cezhraničnej spolupráce, kde sa plánujú projekty práve na napĺňanie daného špecifického cieľa. Tieto projektu budú mať aj pridanú hodnotu – spoluprácu medzi aktérmi, výmenu skúseností a snahu o inšpiráciu vzájomne spolupracujúcich subjektov.

Špecifický cieľ 1.3: Ochrana a zlepšovanie podmienok životného prostredia

Ochrana a zlepšovanie podmienok životného prostredia je dôležitou súčasťou stratégie MAS Vršatec, a preto je nevyhnutné sledovať opatrenia naplňajúce tento špecifický cieľ. Oprávnená výška príspevku na jeden projekt implementovaný cez MAS Vršatec však nedokáže relevantne riešiť danú problematiku a nedokázala by získať efektívne výsledky. Preto sa bude daný špecifický cieľ realizovať a monitorovať v rámci Operačného programu (OP) Kvalita životného prostredia v rámci opatrenia *1.2.1: Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ*, ktoré je koherentné k opatreniu PRV a na úrovni stratégie sa budú sledovať výsledky dopadu daného špecifického cieľa.

V rámci opatrení implementovaných stratégiou CLLD sa danej problematike venuje opatrenie PRV 8.5. *Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných Ekosystémov – činnosť 2*. V tomto opatrení sa bude podporovať budovanie a obnova občianskej a poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémoch. Opatrenie sekundárne prispieva aj k špecifickému cieľu 1.1. stratégie CLLD Podpora rozvoja cestovného ruchu využitím svojho potenciálu a podporou marketingu.

Priorita 2: Služby pre obyvateľstvo a dobudovanie infraštruktúry

Špecifický cieľ: 2.1. Zvýšenie kvality služieb pre obyvateľstvo

Špecifický cieľ 2.1. bude naplňaný opatreniami PRV, konkrétne opatrením 7.2 *Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie* a opatrením 7.4. *Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania*

miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry. V zmysle SWOT analýzy, identifikácie potrieb a na základe stretnutí relevantných aktérov patrí zvýšenie kvality služieb stále do hlavných cieľov rozvoja územia. Konkrétne obe identifikované potreby Dobudovanie miestnej infraštruktúry a Zvýšenie poskytovaných služieb na území MAS patria k prioritným potrebám, čo len potvrdzuje dôležitosť daného špecifického cieľa. Na území nie je dostatočne vybudovaná infraštruktúra, chýbajú ihriská, športoviská a objekty voľného času. Navyše možnosti čerpania v daných oblastiach sú v programovom období 2014 – 2020 pre obce nedostatočné. Preto je nevyhnutné riešiť danú problematiku. Napriek tomu, že na území je dôležité dobudovať aj vodovodnú infraštruktúru a kanalizačné siete, ako ukázala identifikácia potrieb, maximálna výška príspevku na 1 projekt nie je dostatočne vysoká na to, aby dokázala relevantne riešiť problémy daného územia. Preto bude táto problematika riešená cez iné opatrenie – vid' ŠC 1.3.

Daný špecifický cieľ bude napĺňať aj opatrenie IROP 5.1.2. *Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: Dopravné prepojenie a dostupnosť sídel, Sociálne služby a komunitné služby, Infraštruktúra vzdelávania*. V tomto špecifickom ciele bude zohľadnený problém chýbajúcich komunitných centier a predškolských zariadení, rovnako ako budovanie cyklotrás za účelom dochádzky do zamestnania. Územím MAS prechádza hlavná cesta smerujúca do strediskových obcí, ktorá lemuje diaľnicu D1. Vytvorením cyklistických trás sa dosiahne želaný efekt zvýšenia bezpečnosti premávky a odľahčenie miestnych komunikácií. Daná aktivita bude vhodne dopĺňaná v rámci RIUS Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Špecifický cieľ: 2.2. Sociálne začlenenie znevýhodnených skupín obyvateľstva

Znevýhodnené skupiny obyvateľstva sú rovnako členmi spoločnosti a nie je správne ich vyčleňovať, práve naopak, na základe ich ťažšieho spoločenského uplatnenia by mala byť vynaložená ešte vyššia snaha na ich opätovné zaradenie. Daný špecifický cieľ rieši sekundárne identifikovanú potrebu Začlenenia sociálne znevýhodneného obyvateľstva do spoločenského života. Na základe toho bolo do stratégie zaradené opatrenie PRV 6.4. *Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 2*, ktoré bude primárne riešiť znevýhodnené skupiny detí, seniorov a občanov so zníženou schopnosťou pohybu za účelom ich rekonvalescencie a lepšiemu začleneniu do spoločenského života. Daný špecifický cieľ je v súlade s cieľom 5 Chudoba a sociálne vylúčenie Stratégie Európy 2020. Okrem toho je daný cieľ sledovaný aj v rámci bodovacích kritérií viacerých opatrení implementovaných cez MAS, čím vzniká komplementarita daného

opatrenia voči ostatným. Do marginalizovanej skupiny na území MAS nespadá rómske obyvateľstvo, nakoľko tí, čo sa na území nachádzajú, sú plnohodnotne začlenení do spoločnosti.

Priorita 3: Podpora podnikania vrátane tvorby pracovných miest a poľnohospodárstva

Špecifický cieľ 3.1. : Rozvoj v oblasti poľnohospodárstva

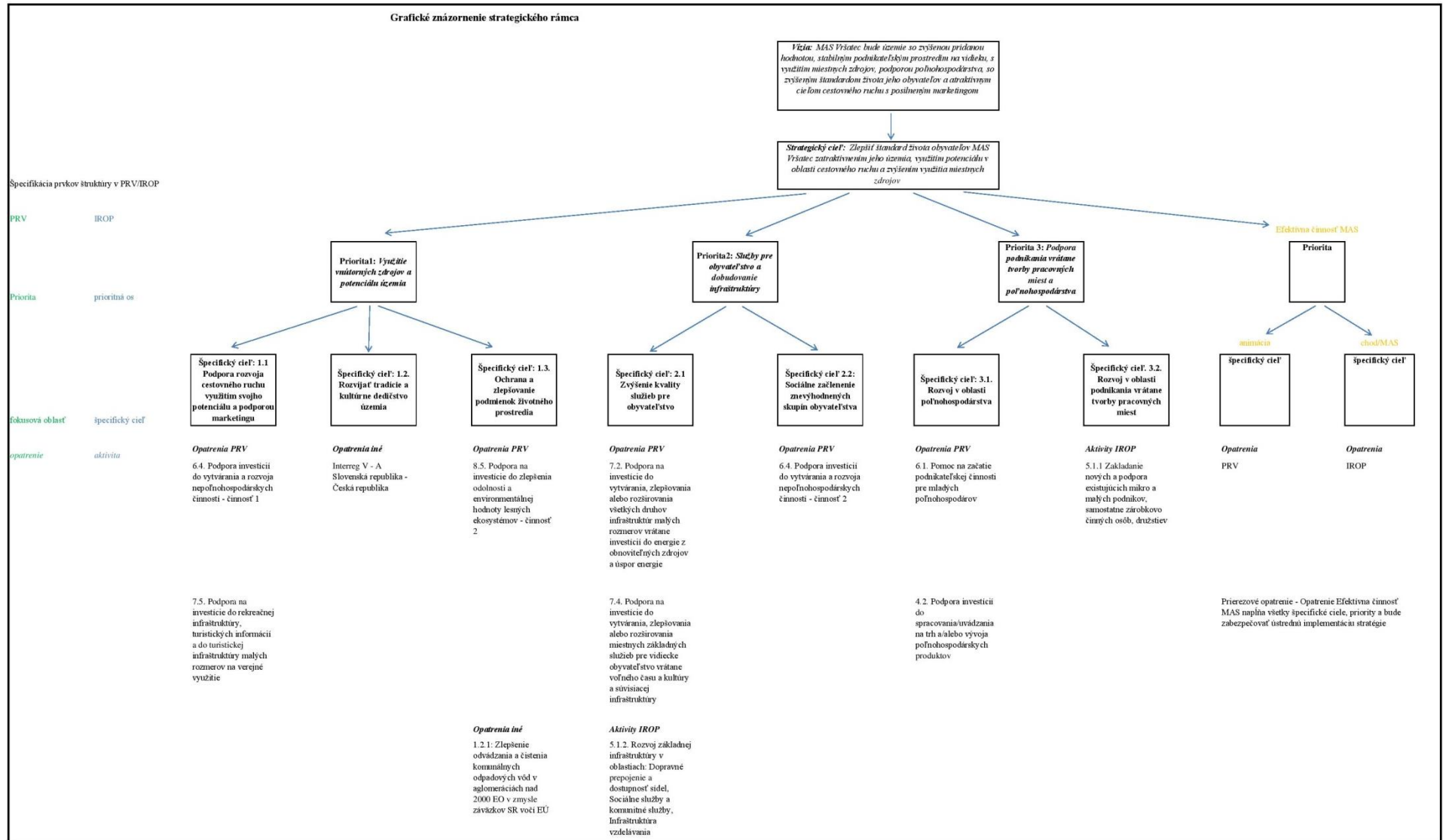
Skupina poľnohospodárskych opatrení patrí na území MAS Vršatec medzi inovatívne. Je to však dôležitá oblasť, ktorá patrí medzi potreby identifikované ako prioritné. Podpora poľnohospodárstva je dôležitým cieľom, ktorý bude riešiť zvýšenie produktivity poľnohospodárskych podnikov v rámci opatrenia PRV 4.2. *Podpora investícií do spracovania/uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych produktov*, a podporu vzniku mladých farmárov na území MAS v rámci opatrenia - 6.1. *Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov*. Toto opatrenie by malo byť inšpiráciou pre mladých ľudí, s cieľom dosiahnuť návrat k farmárstvu na našom území, ktoré sa postupne vytráca, ako hodnotí analytická časť stratégie MAS Vršatec a výsledky SWOT analýzy. Okrem podpory poľnohospodárstva opatrenia sledujú aj podporu tvorby pracovných miest, čo je jeden z hlavných cieľov stratégie MAS Vršatec. Podpora poľnohospodárskej činnosti predpokladá návrat k tomuto odvetviu, tak dôležitému vo vidieckom území. Obe opatrenia budú zároveň aplikovať potrebu tvorby pracovných miest.

Špecifický cieľ 3.2.: Rozvoj v oblasti podnikania vrátane tvorby pracovných miest

Tvorba pracovných miest, ktorú dokáže zabezpečiť predovšetkým podnikateľské prostredie je v súlade s cieľom 1 Stratégie Európa 2020. Na základe analýzy a výsledkov SWOT analýzy MAS Vršatec patrí podpora podnikania a tvorba pracovných miest rovnako do priorít daného územia. Identifikácia potrieb zadefinovala podporu podnikateľského prostredia ako nevyhnutnú až v dvoch potrebách – Podporovať podnikateľské prostredie a Zvýšiť podnikateľské poskytované služby na území MAS. Prístup bude inovatívny aj v tom zmysle, že v predchádzajúcom období sa podporovali len špecificky aktivity opatrenia osi 3 PRV 2007 – 2013 – 3.2.A. V budúcom období sa plánuje podpora ďaleko širšieho okruhu podnikateľských aktivít. Tento cieľ bude napĺňaný predovšetkým prostredníctvom opatrenia IROP, ŠC 5.1.1. *Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev*. V rámci aktivít bude sledované zakladanie

nových podnikov, podpora existujúcich podnikov a rovnako uvádzanie nových výrobkov na trh. Aj touto aktivitou sa dosiahne požadovaná a predpokladaná inovatívnosť.

Grafické znázornenie strategického rámca

4.3. Súhrn strategického rámca

Tabuľka č. 22: Súhrnný prehľad strategického rámca

Vízia		
<i>MAS Vršatec bude územie so zvýšenou pridanou hodnotou, stabilným podnikateľským prostredím na vidieku, s využitím miestnych zdrojov, podporou poľnohospodárstva, so zvýšeným štandardom života jeho obyvateľov a atraktívnym cieľom cestovného ruchu s posilneným marketingom.</i>		
Strategický cieľ		
<i>Zlepšiť štandard života obyvateľov MAS Vršatec zatraktívením jeho územia, využitím potenciálu v oblasti cestovného ruchu, podporou tvorby pracovných miest a zvýšením využitia miestnych zdrojov.</i>		
Priorita 1: Využitie vnútorných zdrojov a potenciálu územia		
Špecifický cieľ 1.1: Podpora rozvoja cestovného ruchu využitím svojho potenciálu a podporou marketingu		
<p>Opatrenia PRV:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 6.4 Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 1 - 7.5. Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie 	<p>Opatrenia IROP:</p>	<p>Iné opatrenia:</p>
Špecifický cieľ 1.2: Rozvíjať tradície a kultúrne dedičstvo		

územia		
Opatrenia PRV:	Opatrenia IROP:	Iné opatrenia: Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika
Špecifický cieľ 1.3: Ochrana a zlepšovanie podmienok životného prostredia		
Opatrenia PRV: - 8.5.Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov - činnosť 2.	Opatrenia IROP:	Iné opatrenia: OP KŽP 1.2.1: Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ
Priorita 2: Služby pre obyvateľstvo a dobudovanie infraštruktúry		
Špecifický cieľ: 2.1. Zvýšenie kvality služieb pre obyvateľstvo		
Opatrenia PRV: - 7.2. Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie - 7.4. Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej	Opatrenia IROP: - 5.1.2. Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: Dopravné prepojenie a dostupnosť sídel Sociálne služby a komunitné služby Infraštruktúra vzdelávania	Iné opatrenia:

infraštruktúry		
Špecifický cieľ: 2.2. Sociálne začlenenie znevýhodnených skupín obyvateľstva		
- 6.4. Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 2		
Priorita 3: Podpora podnikania vrátane tvorby pracovných miest a poľnohospodárstva		
Špecifický cieľ 3.1. : Rozvoj v oblasti poľnohospodárstva		
Opatrenia PRV: - 6.1. Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov - 4.2. Podpora investícií do spracovania /uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych produktov	Opatrenia IROP:	Iné opatrenia:
Špecifický cieľ 3.2.: Rozvoj v oblasti podnikania vrátane tvorby pracovných miest		
Opatrenia PRV:	Opatrenia IROP: - 5.1.1. Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev Aktivity: A. obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest	Iné opatrenia:

	<p>B. nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb</p> <p>C. podpora marketingových aktivít</p> <p>D. podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností</p>	
<p>Prierezové opatrenie – Opatrenie Efektívna činnosť MAS, ktoré napĺňa všetky špecifické ciele, priority a bude zabezpečovať ústrednú implementáciu stratégie.</p> <p>Opatrenie sa delí na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Animácie – Opatrenie PRV • Chod MAS – Opatrenie IROP 		

4.4. Integrované znaky stratégie CLLD

Integrácia stratégie MAS je definovaná viacerými kritériami.

V prvom rade je MAS Vršatec sama o sebe integrovaným územným celkom. Územie MAS Vršatec tvorí nedeliteľný celok a jeho analýza sa zameriava na priority, silné, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia z pohľadu celého územia. Toto je možné konkrétne pozorovať na vyhodnocovaní strategických cieľov. Hoci má obec nejaký strategický cieľ vyplývajúci z PHSR, z pohľadu MAS, ktorá sa na územie pozerá ako na väčší jednotný celok, tento strategický cieľ nemusí mať žiaden význam z viacerých dôvodov. Naopak, všetky priority a strategické ciele boli zadané v rámci jedného integrovaného územného celku. Stratégia tak rieši pálčivé problémy, ktoré sa týkajú celého alebo väčšej časti regiónu.

V ďalšom rade jej prierezovosťou a výberom opatrení, ktoré integrovane riešia vyčlenené územie v súlade s víziou a strategickým cieľom MAS. V rámci úrovne stratégie sú tak riešené rôzne témy, respektíve oblasti – okrem dobudovania infraštruktúry a podpory základných služieb, stratégia zahŕňa opatrenia na riešenie podpory kvality životného prostredia, začlenenia sociálne znevýhodnených skupín obyvateľov, udržiavania tradícií a podpory kultúry, výraznej podpory podnikateľského sektora a poľnohospodárstva vrátane tvorby pracovných miest. Tak, ako je analýza územia integrovaná vrátane SWOT analýzy, vybrané opatrenia rovnako riešia dané územie integrovane. Monitorovanie týchto oblastí je teda zabezpečené pre celé územie MAS.

Vybranými integračnými opatreniami sú predovšetkým program INTERREG SK – CZ, ktorý integruje spoluprácu MAS Vršatec a jej českých partnerov. MAS Vršatec chce nadviazať na úspešné obdobie 2007 – 2013, kedy sa jej podarilo spolupracovať s partnermi zo Zlínskeho kraja. Okrem opatrenia INTERREG sa bude MAS Vršatec zapájať aj do opatrenia projektov spolupráce, ktoré bude presnejšie definované v rámci výzvy PPA. MAS Vršatec v období 2007 – 2013 zazmluvnila a preimplementovala najvyšší finančný obnos a aj najvyšší počet projektov spolupráce opatrenia 4.2. Projekty spolupráce v rámci Slovenskej republiky (nepovinná príloha č. 4). V tomto trende chce pokračovať a vytvoriť nadstavbu, kedy sa uzatvorili zmluvy s partnermi z Luxemburska, Rakúska, Nemecka, Talianska a pod.

Okrem opatrení priamo zameraných na spoluprácu, kde sa prirodzene predpokladajú základné integračné znaky, je rovnako zahrnutá integrácia stratégie vo vzťahu k operačným programom. Okrem OP PRV a IROP je súčasťou vybraných opatrení aj OP Kvalita životného prostredia a INTERREG SK – CZ, ktoré prirodzene a plynule nadväzujú na vybrané opatrenia a aktivity PRV a IROP. Týmto sa v rámci stratégie sleduje integrácia viacerých fondov – okrem EPFRV a EFRR aj Kohézneho fondu. Stanoveným prioritám sú pridelené zdroje EPFRV v rámci OP PRV, rovnako ako EFRR v rámci OP IROP. Konkrétne je to možné sledovať v rámci *priority 1 - Využitie vnútorných zdrojov a potenciálu územia*.

Ďalším integračným znakom stratégie MAS je aj okruh konečných prijímateľov, kedy sa v jednotlivých opatreniach nachádzajú ako subjekty verejného sektora spoločne so subjektmi súkromného sektora – konkrétne v opatreniach PRV: 7.2. - *Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie*, 7.4. - *Podpora na*

investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry, 7.5. - Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie, kde sú oprávnenými konečnými prijímateľmi obce aj občianske združenia a ŠC IROP 5.1.2. - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach.

Podpora integrácie je zaznamenaná aj v rámci bodových kritériá pre opatrenia, kde sú konečnými prijímateľmi obce. Ak bude konečným prijímateľom združenie obcí alebo bude mať projekt charakter integrácie viacerých obcí, bude mu pridelené vyššie bodové hodnotenie.

Medzi ďalšie významné integračné znaky patria procesy v Miestnej akčnej skupine, ktoré spájajú verejný, podnikateľský aj neziskový sektor. Tieto znaky boli uplatnené najskôr pri tvorbe stratégie, kde sa integrovali aj skupiny sociálne znevýhodnených skupín obyvateľov a tematické skupiny aj počas procesu zberu údajov, analýzy a vyhodnocovaní. Integrovaný prístup sa využil aj pri zadefinovaní vízie stratégie CLLD, strategického cieľa a výberu opatrení.

Okrem prípravy stratégie sa integrovaný prístup využíva aj bude využívať na všetkých procesoch a úrovniach rozhodovania, taktiež orgány MAS sú tvorené integrovane.

Integráciu možno pozorovať aj na úrovni spájania investícií súkromného a verejného sektora – konkrétne v rámci Špecifických cieľov ale aj opatrení. Napríklad Špecifický cieľ 1.1. - *Podpora rozvoja cestovného ruchu využitím svojho potenciálu a podporou marketingu*, v tomto ciele vybrané opatrenia zahŕňajú investície verejného aj súkromného sektora. V praxi to bude znamenať, že integrovane sa budú investovať finančné zdroje, ktoré daný cieľ budú naplňovať. Spoja sa tak zdroje verejného aj súkromného sektora, za účelom dosiahnutia požadovaného cieľa.

Okrem integrácie na úrovni stratégie môže byť integrácia aplikovaná aj na úrovni projektu. Integrovaný projekt môže byť realizovaný aj na úrovni subjektu, ktorým je žiadateľ o Nenávratný finančný príspevok (NFP) alebo prostredníctvom kolektívnej investície, ktorú predstavuje spoločná činnosť partnerov integrovaného projektu s definovaným prínosom pre danú oblasť. V rámci stratégie MAS Vršatec sa bude primárne uplatňovať princíp

integrovaného projektu realizovaného na úrovni žiadateľa, čo v zmysle Príručky pre žiadateľa o NFP znamená, že prijímateľ môže a bude realizovať viac opatrení v rámci jedného projektu. Táto integrácie bude premietnutá konkrétne v rámci nasledovných opatrení:

Opatrenie IROP, ŠC 5.1.2. - *Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach*, kedy v rámci oprávnených aktivít dôjde k spojeniu znevýhodnených oblastí s oblasťami príležitostí a budú sa budovať spojenia medzi miestnymi a regionálnymi úrovňami riadenia – konkrétne aktivitami budovania cyklistických trás, výstavbou, modernizáciou, rekonštrukciou zastávok, staníc a liniek prepájajúcich obec s mestom.

Opatrenie IROP, ŠC 5.1.1. – *Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií* - v rámci daného opatrenia budú budované vertikálne spojenia v rámci odvetví a dodávateľských reťazcov, rovnako ako aj horizontálne spojenia medzi odvetviami. V rámci daného ŠC bude integrácia zohľadnená aj na úrovni čerpania opatrení s OP Ľudské zdroje, kedy je možné zabezpečiť integráciu žiadaním na podporu pracovných miest a rovnako s opatreniami PRV 7.5. - *Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie* a 7.2. - *Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie*, na základe ktorých sa budú budovať miestne komunikácie a cyklotrasy vrátane doplnkovej infraštruktúry, ktoré tak zabezpečia investície aj na podporu podnikateľského prostredia.

Konkrétnym príkladom aplikovania integrovaného projektu stratégie CLLD sú projekty cyklotrás. V rámci stratégie RIUS TSK sa plánuje vybudovať pozdĺž územia MAS Vršatec Vážska cyklomagistrála. Cyklotrasy v území v rámci daných opatrení by mali plniť doplnkovú funkciu cyklotrás. Okrem cieľa zvýšenia turizmu, cestovného ruchu navyše podporia cieľ dochádzky do zamestnania a k strediskovým centrom. Odlahčia sa hlavné cesty a zníži sa počet motorových vozidiel na cestách.

4.5. Inovatívne znaky stratégie CLLD

Stratégia MAS Vršatec, hoci nadväzuje na úspešné predošlé obdobie, v sebe obsahuje prvky inovatívnosti, čo je jeden zo základných siedmich charakteristík princípu LEADER,

ako ho opisuje Nariadenie EP a Rady¹. Európska komisia zaviedla nový termín, ktorý má inovatívne tvoriť nadstavbu princípu LEADER – CLLD (Community led local development), Miestny rozvoj vedený komunitou. Na úrovni nariadenia je možné tento prístup využiť na vidieckej, vidiecko-mestskej aj mestskej úrovni, pričom pracuje na princípoch LEADER a jeho hlavným cieľom je zapájanie komunity do diania na území v zmysle prístupu „zdola nahor“. Implementácia CLLD sa premietla do prijatia Prioritnej osi 5 v rámci OP IROP. Už na základe týchto opísaných skutočností je stratégia CLLD MAS Vršatec inovatívnou záležitosťou. Jej najväčšou pridanou hodnotou je zapojenie ďalšieho fondu – EFRR a multifondového prístupu.

Aplikácia inovatívnosti na úrovni cieľových skupín.

Poľnohospodári: Na základe nastavenia OP PRV 2014 – 2020 v sebe stratégia MAS Vršatec zahŕňa výrazné inovatívne prvky v oblasti poľnohospodárstva. Medzi tie predovšetkým radíme výraznú podporu poľnohospodárskeho prostredia, ktoré v predchádzajúcom období nebolo predmetom opatrení stratégie. Opatrenia 4.2. - *Podpora investícií do spracovania/uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych produktov*, 6.4. - *Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 2*, 6.1. - *Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov* sú opatreniami, ktorých cieľom je podpora podnikateľského poľnohospodárskeho a poľnohospodárskeho prostredia, a ktoré majú za cieľ zlepšiť toto prostredie a tvorbu pracovných miest. Nakoľko sa bude jednať o investície na území MAS, pôjde o podporu miestnych podnikov a v konečnom dôsledku o podporu miestnej ekonomiky.

Sociálne znevýhodnení obyvatelia: Táto skupina obyvateľov rovnako nebola predmetom predošlej Integrovannej stratégie rozvoja územia. V stratégii CLLD je venované tejto cieľovej skupine opatrenie 6.4. - *Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 2*. Ide o platformu pre sociálne inovácie.

Podnikatelia: Podpora miestnej ekonomiky bude najviac viditeľná v rámci špecifického cieľa 5.1.1. - *Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií*, v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR). Toto opatrenie má za cieľ vytvoriť vysoký počet udržateľných pracovných miest, podporiť existujúce

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka

a novovzniknuté podniky. V rámci PRV sa budú podnikateľské projekty realizovať v rámci opatrenia 4.2. - *Podpora investícií do spracovania /uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych produktov* a 6.4. - *Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 2*. Jedná sa rovnako o úplne nové, ešte nezaradené projekty a možnosti čerpania. Táto silná podpora podnikateľského prostredia zameraná na miestnu ekonomiku a tvorbu pracovných miest je novým prvkom v stratégii MAS Vršatec. V minulom období neboli tieto opatrenia zaradené do stratégie, okrem opatrenia 3.2.A osi 4 LEADER PRV 2007 – 2013, ktoré bolo značne oklieštené.

Obce: Obce budú konečnými prijímateľmi aj v rámci programu IROP, ktorý v minulom období nebol súčasťou princípu LEADER. Okrem aktivít na dobudovanie služieb a malej miestnej infraštruktúry tak budú môcť investovať do predškolských zariadení a komunitných budov, ambulantných zariadení a iných aktivít, ktoré sú súčasťou Špecifického cieľa 5.1.2. - *Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach*.

Občianske združenia: Rovnako je inovatívnym opatrením zaradenie opatrenia 8.5. - *Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a enviromentálnej hodnoty lesných Ekosystémov – činnosť 2*. Toto opatrenie je veľmi vhodným opatrením pre občianske združenia a lesníkov, ktoré boli v minulosti obmedzené v podpore. Najväčším inovatívnym prvkom je zapojenie občianskych združení do opatrení zameraných na verejné služby – 7.2. - *Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie*, 7.4. - *Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry* a 7.5. - *Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie a vybraných opatrení IROP ŠC 5.1.2. - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach*.

Aplikácia inovatívnosti vo vzťahu k fungovaniu a riadeniu partnerstva MAS a projektov.

Všetky projekty predložené v rámci stratégie, ktoré spĺňajú podmienky inovatívnosti, sú značne bodovo zvýhodnené v rámci bodovacích/hodnotiacich kritérií a budú uprednostnené pred ostatnými.

Inovatívnosť je cieľom monitorovacích ukazovateľov v rámci ŠC 5.1.1. - *Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií*, kedy sa povinne sleduje počet podporených podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové a počet podporených podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú nové pre trh. Do týchto inovačných projektov spadajú aj technické inovácie a využívanie inovačných postupov. Dané opatrenie patrí medzi prioritné v zmysle inovatívnosti.

Aplikácia inovatívnosti vo vzťahu k vybraným opatreniam

Na základe nastavenia programového obdobia v oblasti prístupu LEADER/CLLD 2014 – 2020 sa predpokladá, že stratégie CLLD budú implementovať opatrenia, ktoré nebolo možné implementovať prostredníctvom osi 4 LEADER PRV 2007 – 2013. Na pomery MAS Vršatec sa jedná predovšetkým o nasledovné opatrenia:

4.2. – Podpora investícií do spracovania /uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych produktov

6.1. – Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov

6.4. – Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 2

8.5 – Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov - činnosť 2.

Z opatrení IROP nebolo možné implementovať:

5.1.1. - Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

5.1.2. - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach

Tieto opatrenia sú úplne nové a neboli súčasťou predošlej Integrovannej stratégie rozvoja územia. Opatrenie 1.2.1 – *Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ* nebude implementované v rámci rozpočtu MAS, avšak bude monitorované a bude prispievať k cieľom stratégie CLLD.

Aplikácia inovatívnosti vo vzťahu k spolupráci jednotlivých aktérov na miestnej a regionálnej úrovni

Miestni aktéri boli dôležitou súčasťou tvorby stratégie MAS Vršatec. Obyvatelia, tematické skupiny, zástupcovia obcí – títo všetci sa podieľali na vypracovaní stratégie

(doložené prílohami v rámci kapitoly 2). Ich spolupráca bude pokračovať v rámci riadenia procesov MAS, jej smerovania a činnosti. Členská základňa MAS Vršatec zahŕňa zástupcov zo všetkých sektorov, avšak do činnosti MAS sú externe zapojené aj iné relevantné skupiny obyvateľstva mimo členstva v MAS – zástupcovia pre životné prostredia, poľnohospodári, malí, strední aj veľkí podnikatelia.

Okrem toho MAS Vršatec má vytvorený vlastný grantový systém (podrobnejšie vysvetlený v kapitole 2), na základe ktorého je nutná spolupráca aktérov na miestnej úrovni. Tento grantový systém patrí k najinovatívnejším spôsobom zapájania komunity do diania v území vôbec.

Aplikácia inovatívnosti v rámci činnosti MAS

MAS Vršatec plánuje v rámci projektov spolupráce realizovať projekty výsostne inovatívne pre územie MAS. Tak, ako sa prvok inovatívnosti a originality odrazil v projektoch spolupráce obdobia 2007 – 2013, konkrétne Vyhliadková veža (jediná na území MAS), Outdoorové fitnes (Prvé tri outdoorové fitnes na území MAS), Figuríny osobností MAS (inovatívny projekt v rámci celého Slovenska), online televízia MAS (inovatívna v rámci celého kraja) a pod., rovnako sa v tomto trende plánuje MAS pokračovať aj v období 2014 – 2020. Projekty spolupráce budú inovatívne a originálne, pričom dodržia základnú víziu a strategický cieľ MAS Vršatec. Inovatívny prvok je zahrnutý aj v partnerstve. MAS Vršatec doteraz nerealizovala oficiálnu spoluprácu s iným zahraničným partnerom ako Českou republikou. V uplynulých rokoch však nadviazala partnerstvá potvrdené partnerskými zmluvami z MASkami z Luxemburska, Nemecka, Rakúska a i.

Rovnako chce MAS Vršatec pokračovať v súkromnom grantovom systéme (kapitola 2 Stratégie), ktorý je sám o sebe inovatívny, nakoľko spája reálnu prácu komunity a pretvára tvár územia. Tento jedinečný grantový systém postavený výlučne na dobrovoľnej práci a aktívnom zapájaní sa obyvateľov územia predstavuje jeden z najinovatívnejších prvkov aktivít MAS.

Ďalším novým prvkom v rámci činnosti MAS bude tvorba úplne nových tlačných a propagačných materiálov. Plánom MAS je jednak pokračovať v úspešných tlačovinách ako sú mapy územia a pod., ale doplniť tlačoviny o dosiaľ nepoznané materiály, ktorých cieľom bude opäť zvýšenie kvality poskytovania služieb – či už základných alebo služieb cestovného ruchu.

5. Implementačný rámec

5.1. Popis riadiaceho a implementačného procesu

5.1.1 Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS

Štruktúra orgánov MAS Vršatec:

- Predseda a podpredseda MAS Vršatec – štatutárny orgán Združenia
- Výbor MAS Vršatec – výkonný orgán Združenia
- Valné zhromaždenie MAS Vršatec – najvyšší orgán Združenia
- Dozorná rada MAS Vršatec - kontrolný orgán Združenia
- Výberová komisia MAS Vršatec
- Monitorovací výbor MAS Vršatec

Organizačná štruktúra MAS Vršatec bola vytvorená tak, aby jej jednotlivé orgány plnili funkciu koordinačnú, iniciačnú, výkonnú a kontrolnú. Orgány združenia sú vymenované v dokumente Stanovy občianskeho združenia Miestna akčná skupina Vršatec, v časti Článok 5, Orgány MAS Vršatec. Aktuálne personálne obsadenie jednotlivých orgánov je uvedené na stránke www.masvršatec.sk. Orgány vykonávajú činnosti, úlohy a zodpovednosti v zmysle Systému riadenia CLLD v platnom znení a so Stanovami MAS Vršatec.

VALNÉ ZHROMAŽDENIE MAS Vršatec - je najvyšším orgánom MAS Vršatec a je tvorený všetkými členmi združenia, v prípade subjektov s právnou subjektivitou sú tieto zastúpené štatutárnymi orgánmi, ich zástupcami alebo splnomocnencami. Pomer hlasovacích práv každej záujmovej skupiny nesmie byť vyšší ako 49%. Členstvo v Združení vzniká prijatím za člena Valným zhromaždením na základe písomnej žiadosti záujemcu o členstvo.

Úlohy a zodpovednosti Valného zhromaždenia MAS Vršatec sú vymenované v stanovách Článok 8, Valné zhromaždenie MAS. Tieto sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

Stanovy MAS, ktoré tvoria prílohu č.9 k stratégií CLLD, určujú Valnému zhromaždeniu ďalšie činnosti. Valné zhromaždenie je uznávaniaschopné, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členov Združenia. Popis hlasovania je uvedený v prílohe Organizačný poriadok, Článok 3, odst. 3.1.2. v súlade so stanovami združenia.

VÝBOR MAS Vršatec – je výkonným orgánom združenia (úroveň rozhodovania), ktorý zodpovedá za svoju činnosť Valnému zhromaždeniu. Riadi činnosť združenia v období medzi

zasadnutiami Valného zhromaždenia v úzkej spolupráci a koordinácii s predsedom prípadne s podpredsedom MAS Vršatec v súlade so stanovami a internými vykonávacími predpismi MAS. Zasadnutie Výboru MAS zvoláva predseda Združenia podľa potreby, minimálne však štyrikrát ročne. Výbor združenia je uznášaniaschopný, pokiaľ je na rokovaní prítomná nadpolovičná väčšina členov Výboru.

Pôsobnosť Výboru MAS Vršatec je popísaná v stanovách Článok 7, Výbor MAS. Výbor MAS Vršatec tvorí 9 členov, ktorí sú volení Valným zhromaždením na dobu 4 rokov. Stanovy určujú Výboru MAS Vršatec ďalšie činnosti.

- zaisťuje vedenie účtovníctva a evidencie všetkých písomností Združenia,
- vecne, organizačne a administratívne zabezpečuje priebeh zasadnutí Valného zhromaždenia členov MAS,
- zabezpečuje návrh rozpočtu a plán činnosti Združenia,
- zabezpečuje správu o činnosti a hospodárení Združenia,
- podáva informácie o činnosti Združenia členom a verejnosti,
- zabezpečuje vypracovanie organizačných a vnútorných predpisov Združenia,
- realizuje uznesenia Valného zhromaždenia,
- prijíma vystúpenia, návrhy a podnety členov MAS Vršatec,

Voľba člena výboru pred uplynutím 4 ročného mandátu je popísaná v prílohe Organizačný poriadok, Článok 3, odst. 3.3.3, v súlade so stanovami MAS.

Činnosti, úlohy a zodpovednosti výboru sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení a so Stanovami MAS Vršatec.

VÝBEROVÁ KOMISIA MAS Vršatec – Výberová komisia MAS v zmysle čl. 34 ods. 3, písm. c) a f) všeobecného nariadenia vykonáva výber ŽoNFP/ŽoPr podľa poradia ich prínosu k plneniu cieľov a zámerov stratégie CLLD a stanovuje výšku podpory. Pri každom hlasovaní o výbere projektov musí dodržiavať podmienku, kde minimálne 50% hlasov rozhodnutí o výbere projektov patrí partnerom, ktorí nie sú orgánmi verejnej správy.

Výberová komisia je menovaná Výborom MAS Vršatec, ktorej sa za svoju činnosť aj zodpovedá. Výbor MAS Vršatec menuje výberovú komisiu vždy pre každú výzvu na predkladanie ŽoNFP/ŽoPr, (jedna výzva = jedna výberová komisia na celú výzvu) pričom jednotliví členovia sa môžu opakovať. Výberová komisia má minimálne 3 členov. Okrem riadnych členov môže MAS menovať aj náhradníkov členov výberovej komisie. Členstvo vo

výberovej komisii nie je podmienené pôsobnosťou alebo trvalým pobytom na území MAS. Člen výberovej komisie nesmie byť členom výkonného orgánu, kontrolného orgánu, monitorovacieho výboru a ani štatutárny orgán MAS.

Činnosti, úlohy a zodpovednosti výberovej komisie sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení a so Stanovami MAS Vršatec.

MONITOROVACÍ VÝBOR MAS Vršatec – je orgánom, ktorý vykonáva najmä vyhodnotenie výstupov a výsledkov a monitorovanie realizácie projektov v rámci stratégie CLLD, pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie, správy o monitoringu za ročné obdobie. Pôsobnosť Monitorovacieho výboru MAS Vršatec je popísaná v stanovách MAS Vršatec v Článku 11.

Členov Monitorovacieho výboru menuje a odvoláva Výbor MAS..

Monitorovací výbor MAS na svojom prvom zasadnutí stanoví rozsah činností. Rozsah činnosti Monitorovacieho výboru MAS podlieha schváleniu Výkonným orgánom.

Činnosti, úlohy a zodpovednosti monitorovacieho výboru sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení a so Stanovami MAS Vršatec.

PREDESDA a PODPREDESDA MAS VRŠATEC sú štatutárnymi orgánmi MAS Vršatec, ktorí zastupujú Združenie navonok a podpisujú príslušné dokumenty v súlade s rozhodnutím Výboru MAS a Valného zhromaždenia. Predseda a podpredseda konajú v mene MAS samostatne. Predseda a podpredseda sú zároveň členmi Výboru MAS Vršatec.

Vo vzťahu k PRV SR 2014- 2020 predkladá na PPA záverečnú správu z výzvy na predkladanie ŽoNFP. Vo vzťahu k IROP predkladá na RO pre IROP Protokol o výbere žiadosti o príspevok z IROP.

Činnosti, úlohy a zodpovednosti štatutárneho orgánu sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení a so Stanovami MAS Vršatec.

DOZORNÁ RADA MAS Vršatec – je kontrolným orgánom MAS Vršatec, ktorý kontroluje hospodárenie združenia. Dozorná rada sa skladá z 3 členov. Za svoju činnosť zodpovedá najvyššiemu orgánu. Voľba člena dozornej rady pred uplynutím 4 ročného mandátu je popísaná v prílohe Organizačný poriadok.

Členstvo v dozornej rade je nezlúčiteľné s členstvom v orgánoch združenia, okrem najvyššieho orgánu.

Činnosti, úlohy a zodpovednosti dozornej rady sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení a so Stanovami MAS Vršatec.

KANCELÁRIA MAS Vršatec – je zriadená Výborom MAS a jej hlavnou činnosťou je zabezpečenie spravovania verejných prostriedkov, ako aj manažovanie činnosti a realizácia úloh MAS Vršatec. Na čele kancelárie je manažér menovaný Výborom MAS. Manažér sa zúčastňuje zasadnutí výkonného orgánu s hlasom poradným.

Kancelária pracuje na základe stanov MAS Vršatec, pracovného a organizačného poriadku schváleného výkonným orgánom (príloha č.9). Administratívu a realizáciu úloh združenia zabezpečujú zamestnanci MAS, ktorí môžu byť členmi len najvyššieho orgánu.

Odborný hodnotiteľ

Cieľom procesu odborného hodnotenia ŽoNFP/ŽoPr je vykonať také posúdenie súladu ŽoNFP/ŽoPr s kritériami odborného hodnotenia, ktoré bude objektívne, odborné, nezávislé a transparentné.

Za výber odborných hodnotiteľov, ktorí budú vykonávať odborné hodnotenie, zodpovedá MAS v rámci PRV SR 2014- 2020, v rámci IROP RO pre IROP. MAS resp. výber odborných hodnotiteľov sa vykoná na základe transparentných kritérií. Hodnotiteľ je povinný pred účasťou na odbornom hodnotení podpísať Čestné vyhlásenie o nestrannosti, zachovaní dôveryhodnosti informácií a vylúčení konfliktu záujmov. Povinnosti, ktoré z tohto čestného vyhlásenia vyplývajú, trvajú aj po ukončení vzťahu s MAS.

Základné kritériá pre hodnotenie majú odborní hodnotitelia v rámci PRV SR 2014- 2020 definované v schválenej stratégii CLLD. Odborní hodnotitelia v rámci IROP budú mať základné kritériá pre hodnotenie definované MAS v ŽoNFP predloženej na základe výzvy RO IROP v súlade s kapitolou 4.2 ods. 3 písm. b) v Systéme riadenia CLLD v platnom znení.

Odborní hodnotitelia sú prideľovaný k ŽoPr náhodným spôsobom, čo povinne zabezpečí MAS (využitie PC techniky, náhodný výber, žrebovanie, atď). Zároveň platí pravidlo, že na jednu ŽoPr sú pridelení dvaja hodnotitelia.

MAS v rámci PRV SR 2014-2020 je povinná zabezpečiť prideľovanie ŽoNFP odborným hodnotiteľom náhodným výberom prostredníctvom funkcionalít v ITMS2014+ pričom platí pravidlo, že jedna ŽoNFP je pridelená dvom odborným hodnotiteľom. V prípade nefunkčnosti ITMS2014+ MAS zabezpečí prideľovanie ŽoNFP odborným hodnotiteľom (napr. náhodné prideľovanie žrebovaním, náhodný výber, využitie výpočtovej techniky a pod.). Postupy prideľovania ŽoNFP odborným hodnotiteľom sú pre MAS uvedené v príručke pre prijímateľa LEADER.

MAS si overí skutočnosť, či odborný hodnotiteľ nie je zamestnancom niektorého so žiadateľom, ktorý predkladá ŽoNFP/ŽoPr. Nesmie byť tiež jeho blízkou alebo spriaznenou osobou či sa nachádzať v akomkoľvek konflikte záujmov ako je uvedené Systému riadenia CLLD v platnom znení. V prípade odhalenia konfliktu záujmov bude takýto odborný hodnotiteľ :

- v prípade PRV SR vylúčený z odborného hodnotenia príslušnej výzvy
- v prípade IROP vylúčený z hodnotenia konkrétnej ŽoPr s ktorou existuje podozrenie na konflikt záujmov.

Odborného hodnotenia sa nesmie zúčastniť ani hodnotiteľ, ktorý sám upozorní na existenciu konfliktu záujmov či už pred alebo počas odborného hodnotenia ŽoNFP/ŽoPr. V takom prípade bude táto skutočnosť zaznamenaná v dokumentácii odborného hodnotenia.

Odborní hodnotitelia hodnotia ŽoNFP/ŽoPr každý samostatne a hodnotia ŽoNFP/ŽoPr ako celok vrátane príloh.

Odborní hodnotitelia zaznamenávajú do hodnotiaceho hárku:

- písomne, resp. elektronicky prostredníctvom ITMS2014+ (ak relevantné pre PRV SR 2014- 2020) hodnotenie ŽoNFP,
- písomne pri ŽoPr

Po ukončení posudzovania/hodnotenia odovzdajú kompletne vyplnený a podpísaný hodnotiaci hárok výberovej komisii.

V prípade, ak je rozdiel medzi celkovým bodovým hodnotením prvého a druhého odborného hodnotiteľa vyšší ako 10 bodov, určí Výberová komisia (v prípade IROP projektový manažér) výberom v zmysle Systému riadenia CLLD v platnom znení tretieho odborného hodnotiteľa (arbitra). Tretí odborný hodnotiteľ zaznamenáva posudzovanie projektových zámerov/hodnotenie ŽoNFP/ŽoPr do hodnotiaceho hárku v zmysle postupov podľa Systému riadenia CLLD v platnom znení . Z bodového hodnotenia tretieho hodnotiteľa Výberová komisia urobí aritmetický priemer s bodovým hodnotením jedného z dvojice odborných hodnotiteľov, ku ktorému je hodnotenie tretieho odborného hodnotiteľa bližšie. Toto výsledné bodové hodnotenie sa považuje za záväzné posúdenie projektového zámeru/hodnotenie ŽoNFP/ŽoPr.

MAS zodpovedá za dodržanie princípov transparentnosti, rovnakého zaobchádzania, nediskriminácie. Pri posudzovaní/hodnotení ŽoNFP/ŽoPr MAS dodržiava minimálne princípy štyroch očí, ak Systém riadenia CLLD v platnom znení nevyžaduje prísnejší kontrolný mechanizmus. MAS je tiež povinná v prípade akéhokoľvek podozrenia nasvedčujúceho, že bol alebo by mohol byť spáchaný trestný čin toto bezodkladne oznámiť orgánom činným v trestnom konaní.

Činnosti, úlohy a zodpovednosti odborného hodnotiteľa sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

Povinné prílohy:

Príloha č. 7: Organizačná štruktúra MAS

Príloha č. 8: Personálna matica MAS

Príloha č. 9: Štatúty interné smernice, stanovy MAS

5.1.2 Implementačný proces

5.1.2.1 Žiadosti podporované v rámci PRV 2014 -2020

Popísaný implementačný proces sa bude riadiť Systémom riadenia CLLD v platnom znení, kapitola 9 a príručkou pre žiadateľa/prijímateľa v platnom znení.

MAS uskutoční výber projektov prostredníctvom jednokolového procesu výberu.

- Vyhlasenie výzvy

Žiadateľ podáva ŽoNFP do MAS na základe vyhlásenej výzvy zverejnenej v ITMS2014+. MAS vyhlasuje výzvy v súlade s indikatívnym harmonogramom výziev, ktorý zostaví na obdobie minimálne jedného kalendárneho roka vždy v termíne do 30. januára a zverejní na svojom webovom sídle (po jeho aktivovaní zo strany PPA). Po vypracovaní výzvy na predkladanie ŽoNFP zo strany MAS v ITMS2014+ pred jej oficiálnym zverejnením vykoná PPA kontrolu do 5 pracovných dní a aktivuje ju. MAS zverejní výzvu aj na svojom webovom sídle, ktoré má len informatívny charakter bez právnych účinkov a za oficiálne zverejnenie s právnymi účinkami sa považuje zverejnenie v ITMS2014+. Výzva môže mať formu uzavretej alebo otvorenej výzvy. MAS Vršatec bude používať formu uzavretej výzvy, s dátumom uzavretia minimálne 30 pracovných dní.

- Hodnotenie žiadostí (ŽoNFP)

Žiadateľ doručuje ŽoNFP elektronicky prostredníctvom verejnej časti ITMS2014+ a v písomnej forme na adresu určenú v predmetnej výzve. Doručením ŽoNFP na MAS sa začína konanie o žiadosti. Tá musí byť podaná riadne, včas a vo forme určenej v zverejnenej výzve. Proces konania o ŽoNFP spočíva v administratívnom overení, odborným hodnotením a výberom ŽoNFP a opravnými prostriedkami. MAS je oprávnená pri vzájomnej komunikácii so žiadateľom/prijímateľom využívať elektronický spôsob komunikácie a to prostredníctvom e-mailu (napr. pri zasielaní výzvy na doplnenie), pričom elektronický systém musí byť nastavený tak, že MAS obdrží „Potvrdenie o prijatí a Potvrdenie o prečítaní“. V prípade ak ho MAS neobdrží je povinná predmetnú výzvu zaslať písomne (doporučene). MAS zabezpečí priradenie odborných hodnotiteľov k ŽoNFP, ktorí vykonajú odborné hodnotenie na základe kritérií na výber projektov CLLD zverejnených vo výzve na predkladanie ŽoNFP a zaznamenajú ho do hodnotiacich hárkov.

- Výber žiadostí (ŽoNFP)

Aplikáciou rozlišovacích kritérií v ITMS2014+ výberová komisia stanoví poradie ŽoNFP a vypracuje záverečnú správu z výzvy, v ktorej navrhne PPA pre jednotilivé ŽoNFP vydanie konkrétneho rozhodnutia (rozhodnutie o schválení/neschválení ŽoNFP, rozhodnutie o zastavení konania). Záverečná správa z výzvy musí byť predložená PPA vo 45 pracovných

dní odo dňa ukončenia výzvy. PPA po kontrole buď vyzve na opravu zistených nedostatkov alebo ak nezistí žiadne nedostatky tak zašle zoznam schválených ŽoNFP príslušnej MAS, ktorá ho zasiela príslušnému samosprávnemu kraju za účelom predchádzania rizika dvojitého financovania. Na základe skutočností zistených v rámci konania o ŽoNFP vydá PPA: Rozhodnutie o schválení, rozhodnutie o neschválení alebo rozhodnutie o zastavení konania a to do 35 dní od predloženia záverečnej správy z výzvy (do lehoty sa nezapočítava doba potrebná na doplnenie). Právny nárok na poskytnutie príspevku vzniká nadobudnutím účinnosti zmluvy o poskytnutí NFP. Nie je však garantované reálne uhradenie zazmluvnenej výšky príspevku, pretože to je viazané na splnenie podmienok v zmluve po poskytnutí NFP.

5.1.2.2 Žiadosti podporované v rámci IROP 2014 -2020

- *MAS pri vyhlasovaní výzvy na predkladanie Žiadostí o príspevok (ďalej len „ŽoPr“) pre Realizátorov stratégie (ďalej len „ReS“) sa riadi usmerneniami systému riadenia CLLD (kap 11.2). Vyhlásenie výzvy*

MAS vyhlasuje výzvy v súlade s indikatívnym harmonogramom výziev zostavený na obdobie minimálne 1 kalendárneho roka. Harmonogram zverejní na svojom webovom sídle www.masvrsatec.sk a zodpovedá za aktuálnosť. Výzvu zverejní MAS až po odsúhlasení zo strany RO pre IROP, ktorý taktiež zverejní výzvu na svojom webovom sídle. Výzva má formu otvorenej výzvy, ktorej dĺžka závisí od disponibilných finančných prostriedkov. MAS a RO pre IROP zverejní na svojom webovom sídle informáciu o tom, že plánuje ukončiť výzvu z dôvodu blížiaceho sa vyčerpania financií v lehote minimálne mesiac pred predpokladaným uzavretím výzvy. Zároveň MAS priebežne informuje o dopyte predložených ŽoPr, resp. aktuálne voľnú časť financií aby sa mohli ReS efektívne rozhodovať pre predkladanie ŽoPr. Výber ŽoPr bude prebiehať v kolách stanovených vo výzve. Zmeny a zrušenie výzvy sa budú vykonávať v súlade so systémom riadenia CLLD.

- Hodnotenie žiadostí (ŽoPr)

Príjem ŽoPr zabezpečuje MAS v rámci činnosti Kancelárie. Doručením ŽoPr na adresu sídla MAS začína konanie o ŽoPr. MAS vystaví Res potvrdenie s vyznačeným dátumom prijatia ŽoPr. MAS v rámci konania o ŽoPr zabezpečí administratívne overenie splnenia podmienok pre poskytnutie NFP a zodpovedá za kontrolu oprávnenosti výdavkov ŽoPr. MAS zabezpečí administratívne overenie tých ŽoPr, ktoré splnili podmienky doručenia. Závery z administratívneho overenia MAS zaznamenáva v kontrolnom zozname. V prípade nejasností

MAS vyzve ReS na doplnenie neúplných údajov, vysvetlenie nejasností alebo nápravu nepravdivých údajov zaslaním výzvy na doplnenie ŽoPr. Postupy administratívnej kontroly sa realizujú v súlade s kap. 11.6.2. Systému riadenia CLLD. MAS vypracuje hodnotiace kritériá, ktoré schváli výberová komisia zriadená gestorom CLLD a súčasťou budú aj hodnotiace kritériá definované RO pre IROP. Musia byť nimi overené minimálne tieto oblasti: príspevok k cieľom a výsledkom IROP a príslušnej PO, spôsob realizácie projektu, administratívna a prevádzková kapacita ReS a finančná a ekonomická stránka projektu. MAS zabezpečí aby v rámci definovania hodnotiacich kritérií projekt, ktorý nespĺňa podmienky hospodárnosti a efektívnosti nemohol byť schválený. MAS stanoví aj rozlišovacie kritériá na určenie poradia v prípade rovnakého počtu bodov. MAS ďalej zabezpečí odborné hodnotenie ŽoPr v súlade s podmienkami kap. 11.6.3. a kap. 6.1.4.7 Systému riadenia CLLD–prostredníctvom odborných hodnotiteľov, ktorí hodnotia ŽoPr na základe hodnotiacich / bodovacích kritérií zverejnených vo výzve a postupu odborného hodnotenia uvedeného v príručke pre hodnotenie ŽoPr. Výstupom odborného hodnotenia je hodnotiaci hárok, ktorý obsahuje hodnotenie kritérií a súčet bodov, ktorý ŽoPr získala. MAS procesné postupy hodnotenia upraví v Príručke pre odborných hodnotiteľov.

- Výber žiadostí (ŽoPr)

MAS definuje samostatné výberové kritériá najmä v prípadoch, ak možno stanoviť v rámci skupiny charakterovo podobných projektov objektívne kritériá, ktorými je možné projekty porovnať navzájom. V prípade, že aplikáciou výberových kritérií nie je možno určiť jednoznačné poradie ŽoPr, musia byť súčasťou výberových kritérií aj rozlišovacie kritériá. Výberová komisia overí výsledky administratívnej kontroly a odborného hodnotenia a následne aplikáciou výberových kritérií stanoví poradie ŽoPr. Následne vypracuje Protokol o výbere ŽoPr (podpísaný štatutárnym zástupcom a osobami podieľajúcimi sa na výbere) a MAS je ho povinná spolu so všetkými predloženými ŽoPr (originály) zaslať do 45 pracovných dní od termínu uvedeného vo výzve na RO pre IROP. RO pre IROP vykoná overenie výberu ŽoPr a v prípade nesúladu požiada MAS o vykonanie nápravy/opravy do 15 kalendárnych dní. V prípade nezistenia žiadnych nedostatkov zašle MAS písomný súhlas s oznámením o schválení ŽoPr príslušným Res. Udelenie súhlasu nenahrádza konečnú zodpovednosť MAS za prípadné neskôr identifikované nedostatky výberu ŽoPr. MAS zabezpečí uzatvorenie zmluvy s ReS, ktorá upraví práva a povinnosti medzi MAS a ReS a zabezpečí zverejnenie zmluvy s užívateľom v centrálnom registri zmlúv.

5.2. Akčný plán

Prehľad vybraných opatrení PRV, IROP a iných zdrojov, ktoré budú implementované v rámci stratégie CLLD.

Časť A.) Akčný plán implementácie stratégie CLLD

Opatrenia financované z rozpočtu EPFRV

Tabuľka č. 23: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 1
Priradenie kódu opatrenia ²	6.4.
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	Primárna fokusová oblasť: 6B – Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach Sekundárna FO predominantná –6A Sekundárna FO doplnková - 2A
Ciele opatrenia	Na základe prioritných potrieb vyplývajúcich z Identifikácie potrieb je Zvýšenie kvality služieb cestovného ruchu jednou z najdôležitejších potrieb územia, ktorá bola zadefinovaná ako špecifický cieľ 1.1. Okrem napĺňaniu špecifického cieľa 1.1 stratégie v rámci priority 1 sa budú napĺňať aj ciele podpory pracovných miest, nakoľko dané opatrenie vytvorí aj pracovné miesta V špecifickom ciele 2.2 Sociálne začlenenie znevýhodnených skupín obyvateľstva je zadefinovaná potreba podpory týchto skupín obyvateľstva.
Zdôvodnenie výberu	Analýza preukázala, že na území chýbajú ubytovacie objekty s vyššou kapacitou, čo bolo podporené výsledkami dotazníkového prieskumu a SWOT analýzou. Na základe týchto výstupov je potrebné podporiť túto oblasť poskytovaných služieb cestovného ruchu s tým, že bodovacie a monitorovacie ukazovatele zohľadňujú práve investície do ubytovacích kapacít vyššieho počtu lôžok. Analýza taktiež preukázala, že je potrebné podporiť znevýhodnené skupiny obyvateľstva.
Rozsah a oprávnené činnosti	Činnosť 1 a činnosť 2: Oprávnené aktivity projektu (činnosti), ktoré žiadateľ musí spĺňať sú oprávnené aktivity projektu (činnosti) v zmysle stratégie CLLD uvedené výzve na predkladanie ŽoNFP ako oprávnené aktivity/činnosti MAS. Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj podmienky uvedené v bode 2.1 pre Podopatrenie 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností uvedené v Prílohe 6B k Príručke pre prijímateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER. Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj nasledovné podmienky: Oblasť 1: činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou zamerané na vytváranie podmienok pre rekreačné a relaxačné činnosti, vrátane vytvárania podmienok na poskytovanie vzdelávania a vytvorenie konferenčných priestorov. Oblasť 2: činnosti spojené s poskytovaním služieb pre cieľovú skupinu: deti, seniori a občania so zníženou schopnosťou pohybu. V rámci danej oblasti je možné sa zamerať aj

² Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	na terapie (hipoterapia, animoterapia), lesnú pedagogiku a pod., ktoré prispievajú k rekonvalescencii, lepšiemu začleneniu do spoločenského života, zvýšeniu motoriky cieľovej skupiny.
Oprávnení prijímatelia	<p>Prijemcom pomoci je podnik v zmysle čl. 107 ods. 1 ZFEÚ, t.j. každý subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť bez ohľadu na jeho právny status a spôsob financovania (ďalej len "prijemca pomoci").</p> <p>Prijemcom pomoci je jediný podnik.</p> <p>Jediný podnik v zmysle čl. 2 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 1407/2013 zahŕňa všetky podniky, medzi ktorými je aspoň jeden z týchto vzťahov:</p> <ol style="list-style-type: none"> jeden podnik má väčšinu hlasovacích práv akcionárov alebo spoločníkov v inom podniku; jeden podnik má právo vymenovať alebo odvolať väčšinu členov správneho, riadiaceho alebo dozorného orgánu iného podniku; jeden podnik má právo dominantným spôsobom ovplyvňovať iný podnik na základe zmluvy, ktorú s daným podnikom uzavrel, alebo na základe ustanovenia v zakladajúcom dokumente alebo stanovách spoločnosti; jeden podnik, ktorý je akcionárom alebo spoločníkom iného podniku, má sám, na základe zmluvy s inými akcionármi alebo spoločníkmi daného podniku, pod kontrolou väčšinu hlasovacích práv akcionárov alebo spoločníkov v danom podniku. <p>Podniky, ktoré majú akýkoľvek vzťah uvedený v písm. a) až d) prostredníctvom jedného alebo viacerých iných podnikov, sa takisto považujú za jediný podnik .</p> <p>Oprávneným žiadateľom sú pre oblasť 1 a 2 v zmysle oprávnenosti aktivít realizácie projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mikropodniky a malé podniky (v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) vo vidieckych oblastiach - fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby. - fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve: <ul style="list-style-type: none"> • súkromných vlastníkov a ich združení; • obcí a ich združení; • Cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním. <p>fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) podnikajúce v oblasti hospodárskeho chovu rýb (akvakultúry).</p>
Intenzita pomoci ³	85% zo zdrojov EÚ a SR 15% vlastné zdroje/spolufinancovanie prijímateľom
Oprávnené výdavky	<p>Oprávnené výdavky projektu, ktoré žiadateľ musí splňať sú oprávnené výdavky v zmysle stratégie CLLD uvedené vo výzve ako oprávnené výdavky MAS. Žiadateľ musí zároveň splňať aj podmienky uvedené v bode 2.3 pre Podopatrenie 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností uvedené v Prílohe 6B k Príručke pre prijímateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER a podmienky v kapitole 7., ods. 3 až ods. 5 vyššie uvedenej príručky.</p> <p>Výdavky sú oprávnené ak splňajú nasledovné podmienky: Výdavky na hmotné a nehmotné aktíva⁴</p>

³ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁴ V zmysle článku 2, ods. 29 a 30, Kapitoly I nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 hmotné aktíva pozostávajú z pozemkov, budov, závodov, strojov a zariadení a nehmotné aktíva sú aktíva, ktoré nemajú fyzickú alebo finančnú podobu, napr. patenty, licencie, know-how alebo iné duševné vlastníctvo.

Oprávnené výdavky sú výdavky na oprávnené projekty, súvisiace s aktivitami v zmysle bodu 2.2 tohto podopatrenia a to výdavky na:

- výdavky na hmotné a nehmotné aktíva⁵,
- výstavbu, obstaranie (vrátane leasingu) alebo rozšírenie kapacity nehnuteľného majetku vrátane prípravy staveniska,, terénnych úprav a úpravy okolia a vrátane vnútorného vybavenia; u obstarania nehnuteľného majetku (okrem nezastavaného a zastavaného pozemku) najviac za sumu nepresahujúcu 30 % celkových oprávnených výdavkov na príslušnú operáciu zistenú znaleckým posudkom,
- kúpu nezastavaného a zastavaného pozemku za sumu nepresahujúcu 10 % celkových oprávnených výdavkov na príslušnú operáciu zistenú znaleckým posudkom,
- obstaranie nových strojov a zariadení vrátane leasingu do výšky ich trhovej hodnoty o nehmotné investície - len obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru,
- za oprávnené vnútorné vybavenie nehnuteľného majetku sa pre potreby tejto výzvy pokladajú len elektrospotrebiče, prístroje a technológie (napr. sauna, zariadenie posilňovne) súvisiace s cieľom projektu. Pokiaľ nie sú súčasťou stavby musí ísť o majetok zaradený do dlhodobého hmotného majetku (t.j. samostatné hnutelné veci, alebo súbory hnutelných vecí so samostatným technicko-ekonomickým určením s obstarávacou cenou nad 1700 EUR resp. s cenou pod 1700 EUR, pokiaľ doba ich použiteľnosti je dlhšia ako jeden rok),
- za oprávnené stroje sa pre potreby tejto výzvy pokladajú len stroje slúžiace na výrobu alebo poskytovanie služieb v súlade s cieľom projektu, pričom v oblasti 1 maximálne spolu do 30 % oprávnených výdavkov projektu,
- za oprávnené zariadenia sa pre všetky oblasti pre potreby tejto výzvy považujú všetky výrobné a obslužné zariadenia a technológie súvisiace s oprávneným predmetom projektu,
- za oprávnené výdavky sa považujú aj výdavky súvisiace s úpravou okolia vrátane zelenej infraštruktúry – stromy, kríky a pod ak sú súčasťou stavebnej investície max do výšky 5 % z oprávnených výdavkov projektu,
- za oprávnené výdavky v súvislosti s oblasťou 1 a 2 sa považujú aj výdavky súvisiace poskytovaním stravovacích a reštauračných služieb. V rámci oblasti 1 len do výšky 30 % oprávnených výdavkov projektu. V oblasti 2 výhradne na účel a pre cieľovú skupinu.

Výdavky spojené s lízingom hmotných aktív možno zohľadniť za týchto podmienok:

- v prípade pozemkov a budov musí prenájom pokračovať najmenej 3 roky a v prípade veľkých podnikov najmenej 5 rokov, po očakávanom dátume ukončenia projektu;
- v prípade zariadenia a strojov musí mať prenájom formu finančného lízingu a musí zahŕňať záväzok pre príjemcu pomoci odkúpiť tieto aktíva po uplynutí doby prenájmu.

Nehmotné aktíva sú oprávnené na výpočet investičných výdavkov, ak spĺňajú tieto podmienky:

- musia sa používať výlučne v podniku, ktorý je príjemcom pomoci; a musia byť odpisovateľné;
- musia byť nakúpené za trhových podmienok od tretích strán, ktoré nie sú v žiadnom vzťahu voči nadobúdateľovi;
- musia byť zahrnuté v aktívach podniku, ktorý je príjemcom pomoci, a musia ostať spojené s projektom, na ktorý bola pomoc poskytnutá, najmenej počas troch rokov a v prípade veľkých podnikov najmenej päť rokov.

1. Výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné „ozelenenie“ objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce.
2. Súvisiace všeobecné náklady s bodom 1 (v prípade investičných opatrení):
 - a) výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku;

⁵ V zmysle článku 2, ods. 29 a 30, Kapitoly I nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 hmotné aktíva pozostávajú z pozemkov, budov, závodov, strojov a zariadení a nehmotné aktíva sú aktíva, ktoré nemajú fyzickú alebo finančnú podobu, napr. patenty, licencie, know-how alebo iné duševné vlastníctvo.

	b) kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty; c) nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek. Nadobudnuté aktíva musia byť nové, s výnimkou mikropodnikov, malých a stredných podnikov.					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška príspevku je 5 000 Eur Maximálna výška príspevku je 100 000 Eur					
Finančný plán	Región ⁶	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR –	146 082,35	93 127,50	31 042,50	21 912,35	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	146 082,35	93 127,50	31 042,50	21 912,35	-
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁷	<i>Výberové a hodnotiace kritéria tvoria samostatnú prílohu k stratégii CLLD</i>					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
		Počet prijímateľov, ktorí dostávajú podporu na investície do nepoľnohospodárskych činností vo vidieckych oblastiach	Počet	0	1	
		Vytvorený počet pracovných miest	Počet pracovných miest	0	1	
		Počet podporených ubytovacích zariadení	Počet	0	1	

Tabuľka č.23. A: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie
Priradenie kódu opatrenia ⁸	7.2.

⁶ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁷ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁸ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	Sekundárna FO predominantná - 6B Sekundárna FO doplnková - 6A
Ciele opatrenia	Opatrenie 7.2 sa zameriava hlavne na dobudovanie dopravnej infraštruktúry a úpravy verejných priestranstiev. V nadväznosti na všetky rozvojové priority uvedené v strategickom rámci je nutné doriešiť súčasný stav v oblasti prepojenia územia miestnymi komunikáciami, chodníkmi, lávkami a mostmi, ktoré budú slúžiť predovšetkým k oživeniu znevýhodnených oblastí a na prepojenie vidieckych území medzi obcami, ale aj návštevníkom v rámci podpory rozvoja cestovného ruchu, keďže zo situačnej analýzy i zo SWOT analýzy vyplýva ich zlý stav, alebo celková absencia. Chýbajú predovšetkým niektoré komunikácie, ktoré prepájajú dané územia a verejné priestranstvá sú v zanedbanom stave napriek tomu, že predstavujú značný potenciál pre zlepšenie a zatriktívnenie životného prostredia v obciach. Dobudovanie miestnej infraštruktúry patrí medzi prioritné potreby, ktoré vzišli z identifikácie potrieb.
Zdôvodnenie výberu	Ako udáva analýza, územie je pomerne dobre vybavené vodovodmi, všetky obce okrem dvoch sú plynofikované, horšia je iba situácia v oblasti odkanalizovania územia a čistenia odpadových vôd a tiež v oblasti dobudovania dopravnej infraštruktúry. Riešenie odpadových vôd je finančne veľmi náročné, preto MAS Vršatec upustila od riešenia tohto problému prostredníctvom PRV SR, ale v rámci Stratégie rozvoja územia CLLD je daný problém zahrnutý do „iných zdrojov“ opatrenia OP Kvality životného prostredia.
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>Oprávnené aktivity projektu (činnosti), ktoré žiadateľ musí spĺňať sú oprávnené aktivity projektu (činnosti) v zmysle stratégie CLLD MAS uvedené vo výzve na predkladanie ŽoNFP ako oprávnené aktivity/činnosti MAS. Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj podmienky uvedené v bode 2.1 pre Podopatrenie 7.2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie uvedené v Prílohe 6B k Príručke pre prijímateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER.</p> <p>Oblasť zamerania 1: výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok. V prípade investícií do miestnych komunikácií, tie budú umožnené len v malom rozsahu a za predpokladu, že prispievajú k oživeniu znevýhodnenej vidieckej oblasti, kde môže zlepšiť prepojenie medzi vidieckymi oblasťami a širšou dopravnou sieťou, príp. budú prispievať k miestnemu ekonomickému rozvoju (napr. k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu a pod.)</p> <p>Oblasť zamerania 2: výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd. Podrobnejšie: stokové siete (kmeňové stoky, zberače a uličné stoky, výustné stoky a odľahčovacie stoky), čistiarne odpadových vôd, obecné, skupinové a ostatné vodovody lokálneho charakteru, miestne potrubné rozvody teplej vody, súvisiace vodárenské stavby miestneho významu (úpravne vody, čerpace stanice).</p> <p>Oblasť zamerania 3: zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov, aleje, pešie zóny, nábregia (v prípade, že je súčasťou takejto investície aj parkovisko v menšom rozsahu, tak sú výdavky oprávnené aj vrátane parkovísk) a pod.</p> <p>Oblasť zamerania 4: výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov, prehlbovanie existujúcich obecných studní. Oprávnené investície sú drenáže a odvodňovacie kanály. otvorené odtokové kanály, odvodňovacie priekopy, obecné studne.</p>
Oprávnení prijímateľa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obce z územia MAS Vršatec 2. Združenia obcí s právnou subjektivitou z územia príslušnej MAS s právnou formou: Záujmové združenie právnických osôb v zmysle § 20 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Intenzita pomoci ⁹	Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov: 100%					
Oprávnené výdavky	<p>Oprávnené výdavky projektu, ktoré žiadateľ musí spĺňať sú oprávnené výdavky v zmysle stratégie CLLD uvedené vo výzve na predkladanie ŽoNFP ako oprávnené výdavky MAS. Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj podmienky uvedené v bode 2.2 pre Podopatrenie .2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie uvedené v Prílohe 6B k Príručke pre prijímateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER a podmienky v kapitole 7., ods. 3 až ods. 5 vyššie uvedenej príručky.</p> <p>Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj nasledovné podmienky:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce. 2. Všeobecné náklady súvisiace s bodom 1 (v prípade investičných opatrení): <ol style="list-style-type: none"> a) výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku b) kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty <p>- nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek</p>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	<p>Minimálna výška NFP na 1 projekt z celkových oprávnených výdavkov je: 2 000 Eur Maximálna výška NFP na 1 projekt z celkových oprávnených výdavkov je: 100 000 Eur</p>					
Finančný plán	Región ¹⁰	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	528 748,09	396 561,07	132 187,02	-	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	528 748,09	396 561,07	132 187,02	-	-
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ¹¹	<i>Výberové a hodnotiace kritéria tvoria samostatnú prílohu k stratégii CLLD</i>					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	7.2.	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do infraštruktúry malých	Operácia	0	2	

⁹ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

¹⁰ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

¹¹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

		rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie			
		Počet rekonštrukcii miestnych komunikácií a chodníkov	Počet	0	1
		Počet operácií, ktoré získali podporu do verejných priestranstiev a parkov	Operácia	0	1

Tabuľka č.23.B: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry
Priradenie kódu opatrenia ¹²	7.4.
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	Sekundárna FO predominantná - 6B Sekundárna FO doplnková - 6A, 3A, 5C, P4
Ciele opatrenia	Investovanie do identifikovaných aktivít prostredníctvom implementácie tohto opatrenia prispeje k celkovému zatraktívneniu prostredia mikroregiónu hlavne pre miestnych obyvateľov, ale aj pre návštevníkov územia a pomôže zlepšiť podmienky pre kultúrno-spoločenské a športové vyžitie občanov a návštevníkov územia.
Zdôvodnenie výberu	SWOT analýza územia uvádza nedostatočnú podporu komunitného života na území MAS. Opatrenie reaguje na nasledovné potreby: Priorita 2: Služby pre obyvateľstvo a dobudovanie infraštruktúry
Rozsah a oprávnené činnosti	Oprávnené aktivity projektu (činnosti), ktoré žiadateľ musí spĺňať sú oprávnené aktivity projektu (činnosti) v zmysle stratégie CLLD uvedené vo výzve na predkladanie ŽoNFP ako oprávnené aktivity/činnosti MAS. Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj podmienky uvedené v bode 2.1 pre Podopatrenie 7.4 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry uvedené v Prílohe 6B k Príručke pre prijímateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR Oblasť zamerania 1: investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia/rozšírenie (prístavba, nadstavba, zväčšenie) športovísk a detských ihrísk, amfiteátrov /vonkajší exteriérový priestor pre kultúrne a spoločenské podujatia, ktoré musí byť spojené pevne so zemou (vrátane zastrešenia, osvetlenia, ozvučenia a pod.), investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov; Oblasť zamerania 2: investície zamerané na zriadenie nových, rozšírenie (prístavba,

¹² Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	<p>nadstavba, prestavba), rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia;</p> <p>Oblasť zamerania 3: investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu;</p> <p>Oblasť zamerania 4: investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti t.j. nákup prídavných zariadení na komunálnu techniku na čistenie, údržbu zelene a zimnú údržbu ciest/miestnych komunikácií a chodníkov (malé zariadenia) a investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov);</p> <p>Oblasť zamerania 5: investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcia, modernizácia/rozšírenie (prístavba,nadstavba, zväčšenie) nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod.;</p> <p>Oblasť zamerania 6: investície do využívania OZE vrátane investícií spojenými s úsporou energie – len ako súčasť investícií do miestnych služieb. Za miestne služby sa považujú len služby spojené so spolkovou činnosťou v rámci komunitných centier, služby spojené s kultúrou v rámci kultúrnych domov, služby spojené s poskytovaním samosprávnych činností v rámci obecných úradov, služby spojené s predškolskou výchovou v rámci materských škôlok a služieb spojených so športom v rámci obecných športových hál a telocviční.</p>
Oprávnení prijímatelia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obce z územia MAS Vršatec 2. Združenia obcí s právnou subjektivitou z územia príslušnej MAS s právnou formou: Záujmové združenie právnických osôb v zmysle § 20 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
Intenzita pomoci ¹³	Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov: 100%
Oprávnené výdavky	<p>Nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek.</p> <p>Oprávnené výdavky projektu, ktoré žiadateľ musí spĺňať sú oprávnené výdavky v zmysle stratégie CLLD uvedené vo výzve na predkladanie ŽoNFP ako oprávnené výdavky MAS. Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj podmienky uvedené v bode 2.2 pre Podopatrenie 7.4 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry uvedené v Prílohe 6B k Príručke pre prijímateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER a podmienky v kapitole 7., ods. 3 až ods. 5 vyššie uvedenej príručky.</p> <p>Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj nasledovné podmienky (ak relevantné):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. výdavky na hmotné a nehmotné investície v súlade s podporovanými činnosťami (vrátane začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry, následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce, náklady súvisiace s investíciami do využívania OZE a do úspor energie, pokiaľ sú tieto investície súčasťou iných investícií v rámci operácie) 2. súvisiace všeobecné náklady s bodom 1 (v prípade investičných opatrení): <ol style="list-style-type: none"> a) výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehmotného majetku; b) kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty; <p>- nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie</p>

¹³ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek.					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška NFP na 1 projekt z celkových oprávnených výdavkov je: 2 000 Eur Maximálna výška NFP na 1 projekt z celkových oprávnených výdavkov je: 100 000 Eur					
Finančný plán	Región ¹⁴	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	350 000,00	262 500,00	87 500,00	-	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	350 000,00	262 500,00	87 500,00	-	-
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ¹⁵	<i>Výberové kritéria tvoria samostatnú prílohu k stratégii CLLD</i>					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	7.4.	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo	Operácia	0	2	
		Investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času	Investícia	0	1	
		Investície do rekonštrukcie objektov v obci pre komunitnú činnosť	Investícia	0	1	

Tabuľka č.23.C: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie
Priradenie kódu opatrenia ¹⁶	7.5.
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	Sekundárna FO predominantná - 6B Sekundárna FO doplnková - 6A

¹⁴ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

¹⁵ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

¹⁶ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

Ciele opatrenia	Na základe SWOT analýzy a zadefinovanie vízie, strategického aj špecifických cieľov je podpora turizmu a využitie potenciálu územia v cestovnom ruchu jedným z najdôležitejších cieľov MAS v nasledujúcom období. Z toho dôvodu MAS zahrnula do opatrenia 7.5 všetky oprávnené aktivity. Dané opatrenie predstavuje veľmi dôležité investície za účelom podpory rozvoja cestovného ruchu.
Zdôvodnenie výberu	Na území chýbajú cyklotrasy, ktoré majú obrovský úspech, ako vyplynulo z výsledkov dotazníka a rovnako existuje vysoký potenciál v oblasti miestnych historických aj kultúrnych objektov, ktoré sa na území nachádzajú vo vysokom počte, v porovnaní s okolitým územím, ale sú v nevyhovujúcom stave. Rovnako je na území zanedbaná rekreačná infraštruktúra, chýbajú tabule, doplnková infraštruktúra k cyklotrasám a rovnako značenie náučných chodníkov
Rozsah a oprávnené činnosti	Opis typu operácie: <ul style="list-style-type: none"> investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.; investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKY a pod.; budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhliadkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.
Oprávnení prijímatelia	1. obce vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 20 000 (vrátane); 2. Združenia obcí s právnou subjektivitou z územia príslušnej MAS s právnou formou: Záujmové združenie právnických osôb v zmysle § 20 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
Intenzita pomoci ¹⁷	Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov: 100%
Oprávnené výdavky	Výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné „ozelenenie“ objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce. Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené - výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016 . Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016 . Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška NFP na 1 projekt z celkových oprávnených výdavkov je: 2 000 Eur Maximálna výška NFP na 1 projekt z celkových oprávnených výdavkov je: 30 000 Eur

¹⁷ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

Finančný plán	Región ¹⁸	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	29 384,36	22 038,27	7 346,09	-	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	29 384,36	22 038,27	7 346,09	-	-
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ¹⁹	<i>Výberové kritéria tvoria samostatnú prílohu k stratégii CLLD</i>					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	7.5.	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do turistickej infraštruktúry	Operácia	0	2	
		Investície do vytvorenia, udržiavania, obnovy a skvalitňovanie turisticky zaujímavých objektov	Investícia	0	1	
		Investície do rekreačnej infraštruktúry	Investícia	0	1	

Opatrenia financované z rozpočtu EFRR

Tabuľka č.23.D: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev
Priradenie kódu opatrenia ²⁰	-
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

¹⁸ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

¹⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

²⁰ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

Ciele opatrenia	Podpora podnikania a tvorba pracovných miest je Strategickým cieľom stratégie MAS Vršatec. Tvorba pracovných miest je súčasťou aj monitorovacieho procesu stratégie CLLD. Navrhované opatrenie napĺňa Špecifický cieľ stratégie 3.2. Rozvoj v oblasti podnikania a tvorby pracovných miest. Jedná sa o jedno z najdôležitejších opatrení v oblasti podpory podnikania a rozvoja miestnej ekonomiky.					
Zdôvodnenie výberu	Identifikácia potrieb zafinovala potrebu podnikateľského sektora medzi prioritné potreby územia, čo priamo vyplynulo so SWOT analýzy, ktorá vo svojich slabých stránkach identifikovala nedostatok podpory podnikateľského prostredia.					
Rozsah a oprávnené činnosti	Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev: A1 Podpora podnikania a inovácií: <ul style="list-style-type: none"> • obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest, • nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb, • podpora marketingových aktivít, • podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností. 					
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> - samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH, - mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH. 					
Intenzita pomoci ²¹	<i>v súlade so Stratégiou financovania EŠIF pre programové obdobie 2014 – 2020</i> <i>MRR: 55% - ERDF, 45% - VZ</i>					
Oprávnené výdavky	<i>v súlade s IROP</i>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	<i>v súlade s IROP</i> Minimálna výška NFP na 1 projekt z celkových oprávnených výdavkov je 5 000 Eur. Maximálna výška NFP na 1 projekt z celkových oprávnených výdavkov je 100 000 Eur.					
Finančný plán	Región ²²	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	818 181,82	450 000,00	-	368 181,82	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	818 181,82	450 000,00	-	368 181,82	-
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ²³	<i>V súlade s podmienkami Výzvy IROP</i>					
Povinné prílohy stanovené MAS ²⁴	<i>Povinné prílohy budú zverejnené vo výzve</i>					

²¹ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

²² Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

²³ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

²⁴ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
Merateľné ukazovatele projektu	CO08	Nárast zamestnanosti v podporovaných podnikoch	FTE	0	9
	CO29	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	Počet	0	1
	CO28	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	Počet	0	1
		Počet podporených operácií	Počet	0	9
		Počet podporených poskytovateľov služieb	Počet	0	2
	Indikatívny harmonogram výziev	A1: 10/2019			

Tabuľka č.23.E: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Rozvoj základnej infraštruktúry
Priradenie kódu opatrenia ²⁵	-
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	Špecifický cieľ 5.1.2. Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach
Ciele opatrenia	Cieľom opatrenia je rozvoj verejnej infraštruktúry vo vidieckych oblastiach, ktorý napomôže zlepšiť trvalo udržateľný rozvoj týchto oblastí a vzťahy medzi rozvojovými centrami a ich zázemím vrátane školskej, sociálnej a komunitnej oblasti.
Zdôvodnenie výberu	Na základe výsledkov SWOT analýzy, stretnutiami s občanmi a dotazníkového prieskumu vyplynulo, že na území MAS Vršatec nie je dobudovaná dopravná infraštruktúra. Chýbajú niektoré dôležité dopravné prepojenia. Obce prejavili záujem nielen o dobudovanie týchto dopravných prepojení, , rekonštrukcie zastávok, rekonštrukciu komunitných centier, učební základných škôl a skvalitnenie predškolských zariadení.
Rozsah a oprávnené činnosti	Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: B2 Zvyšovanie bezpečnosti a dostupnosti sídiel - výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom, súčasťou môžu byť aj vnútorné a/alebo vonkajšie informačné tabule, stacionárne informačné systémy.

²⁵ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	<ul style="list-style-type: none"> - budovanie prvkov a podpora opatrení na zvyšovanie bezpečnosti dopravy v mestách <p>C1 Komunitné sociálne služby</p> <ul style="list-style-type: none"> - zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných a sociálnych služieb vrátane materiálo-technického vybavenia. <p>D1 Učebne základných škôl</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vybudovanie, modernizácia odborných učební, laboratórií, jazykových učební základných škôl (stavebno-technické úpravy existujúcich priestorov za účelom vytvorenia učební, materiálo-technické vybavenie učební podľa typu učebne) <p>D2 Skvalitnenie a rozšírenie kapacít predškolských zariadení</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie, rekonštrukcia alebo modernizácia prostredníctvom stavebno-technických úprav materskej školy, - materiálo-technické vybavenie materskej školy, - úpravy areálu materskej školy (detské ihriská, športové zariadenia pre deti uzavretých aj otvorených areálov s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania a pod.) 					
Oprávnení prijímateľa	<ul style="list-style-type: none"> - mestá/samostatné mestské časti a obce, - združenia miest a obcí, - mikroregionálne združenia, - občianske združenia, - neziskové organizácie, cirkevné organizácie 					
Intenzita pomoci ²⁶	<i>v súlade so Stratégiou financovania EŠIF pre programové obdobie 2014 – 2020</i> Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov: 95% Vlastné zdroje prijímateľa: 5%					
Oprávnené výdavky	<i>v súlade s IROP</i>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	<i>v súlade s IROP</i> Minimálna výška NFP na 1 projekt z celkových oprávnených výdavkov je 5 000 Eur. Maximálna výška NFP na 1 projekt z celkových oprávnených výdavkov je 70 000 Eur.					
Finančný plán	Región ²⁷	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	105 941,05	100 644,00	-	5 297,05	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	105 941,05	100 644,00	-	5 297,05	-
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ²⁸	<i>V súlade s podmienkami Výzvy IROP</i>					
Povinné prílohy stanovené MAS ²⁹	<i>Povinné prílohy budú zverejnené vo výzve</i>					

²⁶ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

²⁷ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

²⁸ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

²⁹ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
Merateľné ukazovatele projektu	00158	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	Počet	0	1
		Zriadenie nových alebo rekonštrukcia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných služieb	Počet	0	1
		Skvalitnenie/rozšírenie kapacít predškolských zariadení	Počet	0	1
Indikatívny harmonogram výziev	Prioritizácia výziev: 1. B2 Zvyšovanie bezpečnosti a dostupnosti sídiel 2. D2 Skvalitnenie a rozšírenie kapacít predškolských zariadení 3. D1 Učebne základných škôl 4. C1 Komunitné sociálne služby Harmonogram vyhlasovania výziev: B2: 8/2019 D2: 10/2019 D1: 1/2020 C1: 2/2020				

Opatrenia financované z iných zdrojov

Tabuľka č.23.F: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ.
Priradenie kódu opatrenia ³⁰	*
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	*
Ciele opatrenia	SWOT analýza v súlade s PHSR členských obcí ukázala, že problém nedobudovaných kanalizácií patrí medzi najhlavnejšie problémy na území MAS. Maximálna výška oprávnených financií na jeden projekt by však nedokázala tento problém vyriešiť. Preto je nutné zapojenie obcí do OP Kvalita životného prostredia.
Zdôvodnenie výberu	Špecifický cieľ 1.2.1. je zameraný na zlepšenie zberu, čistenia a vypúšťania komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 ekvivalentných obyvateľov a v chránených vodohospodárskych oblastiach v aglomeráciách do 2 000 ekvivalentných obyvateľov. Tento špecifický cieľ je v súlade s požiadavkou RSV dosiahnuť dobrý stav vôd a s cieľmi smernice 91/271/EHS.
Rozsah a oprávnené činnosti	Očakávaným výsledkom realizácie konkrétnych opatrení zameraných na dosiahnutie vyššie uvedeného špecifického cieľa bude:

³⁰ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	a) Zvýšený podiel obyvateľstva napojeného na kanalizačnú sieť					
	<p>Plnenie výsledkov môže byť ovplyvnené skutočnosťou, že v prípade ak vlastník stavby alebo vlastník pozemku má povolenie príslušného orgánu štátnej vodnej správy na iný spôsob nakladania s odpadovými vodami, nevzniká mu v súlade s § 23 ods. 2 zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách povinnosť napojiť sa na novovybudovanú kanalizáciu. Avšak pri aktívnom prístupe investora a obce sú v rámci platných právnych predpisov vytvorené podmienky pre napojenie sa producentov na novovybudovanú kanalizačnú sieť.</p> <p>Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít: A. Budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre aglomerácie nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ B. Podpora realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd, ktoré prispievajú k zlepšeniu kvality vody v chránených vodohospodárskych oblastiach, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový</p>					
Oprávnení prijímatelia	- obce - združenia obcí - vlastníci verejných kanalizácií podľa zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách - právnické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti verejných kanalizácií vymedzené v zákone o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách					
Intenzita pomoci ³¹	v súlade so Stratégiou financovania EŠIF pre programové obdobie 2014 – 2020					
Oprávnené výdavky	V súlade s OP Kvalita životného prostredia – Špecifický cieľ 1.2.1					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	*					
Finančný plán	Región ³²	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	*	*	*	*	*
	VR	*	*	*	*	*
	Spolu	*	*	*	*	*
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ³³	*					
Povinné prílohy stanovené MAS ³⁴	*					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	

³¹ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

³² Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

³³ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

³⁴ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

	*	*	*	*	*
Indikatívny harmonogram výziev	*				

Tabuľka č.23.G: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Program Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika 2014 – 2020 – Investičná priorita 1: Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva
Priradenie kódu opatrenia ³⁵	*
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	*
Ciele opatrenia	Podpora a udržateľnosť tradícií a komunitného života na území MAS je jednou z prioritných identifikácií potrieb. Je jedným z riešení na zvýšenie migračného salda a zvýšenia kvality života obyvateľov na danom území. Opatrenia PRV a IROP však neposkytujú dostatočné možnosti na realizáciu tohto cieľa, a preto je nutné riešiť danú problematiku externe.
Zdôvodnenie výberu	Na základe dotazníkového prieskumu MAS bol preukázaný silný dopyt po udržiavaní tradícií a rozvoji kultúrneho dedičstva územia. .
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>Oprávnené aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Investičné aktivity na zlepšenie technického stavu prírodných a kultúrnych pamiatok cezhraničného významu s cieľom ďalšieho využitia prírodného a kultúrneho dedičstva. • Investičné a neinvestičné aktivity na zlepšenie prístupu k prírodným a kultúrnym pamiatkam (napr. značenie, oddychové zóny) realizované vo forme doplnkových aktivít. V rámci fondu malých projektov môžu byť implementované ako plnohodnotné aktivity. • Plánovanie, príprava a budovanie cyklistických ciest a turistických chodníkov s dôrazom na zlepšenie prepojenia kultúrne a prírodne významných lokalít v cezhraničnom regióne. • Investičné aktivity na zvýšenie dostupnosti lokalít s prírodnými a kultúrnymi pamiatkami prostredníctvom zlepšenia stavu ciest II. a III. triedy (rekonštrukcia vybraných cestných úsekov, zlepšenie kvality povrchu vozoviek, obnova existujúcich a vybudovanie nových cestných prvkov). • Činnosti podporujúce tvorbu ucelených tematických produktov založených na využívaní prírodného a kultúrneho dedičstva, t.j. spájanie viacerých objektov kultúrneho a prírodného dedičstva ako ucelených produktov pre návštevníkov. • Podpora zavádzania služieb podporujúcich využívanie potenciálu kultúrneho a prírodného dedičstva. <p>Aktivity na prezentáciu prírodného a kultúrneho dedičstva realizované vo forme doplnkových aktivít.</p>
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> - štát a jeho organizačné zložky - územná samospráva a jej organizačné zložky - organizácie zriadené štátom, krajom, obcou, mestskou časťou a združením obcí - mimovládne (neštátne) neziskové organizácie - záujmové združenia právnických osôb - okresné a krajské organizácie cestovného ruchu - Európske zoskupenie územnej spolupráce

³⁵ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

Intenzita pomoci ³⁶	*					
Oprávnené výdavky	*					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	*					
Finančný plán	Región ³⁷	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	*	*	*	*	*
	VR	*	*	*	*	*
	Spolu	*	*	*	*	*
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ³⁸	*					
Povinné prílohy stanovené MAS ³⁹	*					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	*	*	*	*	*	
Indikatívny harmonogram výziev	*					

Časť B.) Akčný plán pre CHOD MAS a animácie

Tabuľka č.24A: Animácie (základná alokácia pre MAS z menej rozvinutého regiónu)

Názov opatrenia	Efektívna činnosť MAS - animácie
Priradenie kódu opatrenia ⁴⁰	19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6B

³⁶ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

³⁷ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

³⁸ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

³⁹ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

⁴⁰ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

Ciele opatrenia	Podpora v rámci operácie bude poskytovaná na prevádzkovú a administratívnu činnosť schválených MAS					
Zdôvodnenie výberu	Jedná sa o prierezové opatrenie naplňajúce všetky Priority aj Špecifické ciele, nakoľko jeho cieľom je zabezpečiť implementáciu stratégie.					
Rozsah a oprávnené činnosti	Podpora v rámci operácie bude poskytovaná na prevádzkovú a administratívnu činnosť schválenej MAS ako aj náklady v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom uzemí.					
Oprávnení prijímatelia	MAS Vršatec, ktorá bude vybraná riadiacim orgánom na implementáciu stratégie CLLD a má právnu formu občianske združenie – v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov.					
Intenzita pomoci ⁴¹	v súlade so Stratégiou financovania EŠIF pre programové obdobie 2014 – 2020					
Oprávnené výdavky	<p>1. financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégie CLLD:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie), b) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD, c) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS, d) finančné náklady (napr. bankové poplatky), e) náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégie CLLD (na úrovni MAS). <p>2. financovanie animačných nákladov MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD, b) výmena informácií medzi miestnymi aktérmi – semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác, c) vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov. 					
Finančný plán	Región ⁴²	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	33 000,00	24 750,00	8 250,00	-	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	33 000,00	24 750,00	8 250,00	-	-
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	

⁴¹ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁴² Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

		Počet informačno-propagačných aktivít MAS	Počet	0	10
--	--	---	-------	---	----

Tabuľka č.24B: Chod MAS1 a Chod MAS2 v rámci IROP (základná alokácia z menej rozvinutého regiónu)

Názov opatrenia	Efektívna činnosť MAS – Chod MAS					
Priradenie kódu opatrenia ⁴³	-					
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	IROP – 5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií					
Ciele opatrenia	<p>Podpora v rámci operácie bude poskytovaná na náklady v súvislosti s oživovaním stratégie miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území.</p> <p>Špecifický cieľ č. 5.1.1 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:</p> <ul style="list-style-type: none"> - financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD: A.) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové, osobné, poistenie), B.) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD. C.) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS, D.) finančné náklady (napr. bankové poplatky), E.) náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD (na úrovni MAS), 					
Zdôvodnenie výberu	Jedná sa o prierezoové opatrenie naplňujúce všetky Priority aj Špecifické ciele, nakoľko jeho cieľom je zabezpečiť implementáciu stratégie.					
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>v súlade s IROP</i>					
Oprávnení prijímatelia	<i>v súlade s IROP</i>					
Intenzita pomoci ⁴⁴	<i>v súlade so Stratégiou financovania EŠIF pre programové obdobie 2014 – 2020</i>					
Oprávnené výdavky	<i>v súlade s IROP</i>					
Finančný plán	Región ⁴⁵	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné

⁴³ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

⁴⁴ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁴⁵ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

	MR	194 417,89	184 697,00	-	9 720,89	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	194 417,89	184 697,00	-	9 720,89	-
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ		Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	O0241	Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD		Počet podporených MAS	0	1
		Počet zamestnancov MAS		Počet	0	3

Tabuľka č.24C: Chod MAS a animácie (dodatočná alokácia na základe splnenia míľníka A), max 20% z pridelenej dodatočnej alokácie na základe splnenia míľníka A

Názov opatrenia	Efektívna činnosť MAS - animácie
Priradenie kódu opatrenia ⁴⁶	19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6B
Ciele opatrenia	<p>Prostredníctvom tejto aktivity sa zabezpečí financovanie nákladov verejno-súkromného partnerstva určené na animácie, propagáciu územia MAS a uskutočňovanie informačných aktivít pre dotknutú verejnosť. Budú sa podporovať výmenné pobyty pre členov MAS zamerané na odovzdávanie si skúseností, propagáciu nášho regiónu a vzdelávanie budúcich prijímateľov z opatrení v rámci CLLD.</p> <p>Náklady v súvislosti s oživovaním stratégie miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území.</p> <p>Prostredníctvom tohto opatrenia sa zabezpečí financovanie prevádzkových nákladov MAS, ktoré sú bezprostredne potrebné k fungovaniu kancelárie a sú spojené s riadením uskutočňovania stratégie CLLD počas celého programovacieho obdobia.</p>
Zdôvodnenie výberu	<p>Prostredníctvom tejto aktivity sa zabezpečí financovanie nákladov verejno-súkromného partnerstva určené na animácie, propagáciu územia MAS a uskutočňovanie informačných aktivít pre dotknutú verejnosť. Budú sa podporovať výmenné pobyty pre členov MAS zamerané na odovzdávanie si skúseností, propagáciu nášho regiónu a vzdelávanie budúcich prijímateľov z opatrení v rámci CLLD.</p> <p>Náklady v súvislosti s oživovaním stratégie miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území.</p>

⁴⁶ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

Rozsah a oprávnené činnosti	Podpora v rámci operácie bude poskytovaná na prevádzkovú a administratívnu činnosť schválenej MAS ako aj náklady v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom uzemí.					
Oprávnení prijímatelia	MAS Vršatec, ktorá bude vybraná riadiacim orgánom na implementáciu stratégie CLLD a má právnu formu občianske združenie – v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov.					
Intenzita pomoci ⁴⁷	100 % zo zdrojov EÚ a ŠR					
Oprávnené výdavky	<p>1. financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégie CLLD:</p> <ul style="list-style-type: none"> f) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie), g) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD, h) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS, i) finančné náklady (napr. bankové poplatky), j) náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégie CLLD (na úrovni MAS). <p>2. financovanie animačných nákladov MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD:</p> <ul style="list-style-type: none"> d) propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD, e) výmena informácií medzi miestnymi aktérmi – semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác, f) vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov. 					
Finančný plán	Región ⁴⁸	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	27 969,37	20 977,03	6 992,34	-	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	27 969,37	20 977,03	6 992,34	-	-
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
		Počet informačno-propagačných aktivít MAS	Počet	0	10	

⁴⁷ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁴⁸ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

Tabuľka č.24D: Chod MAS a animácie (dodatočná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách), max 20% z pridelenej dodatočnej alokácie na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách

Názov opatrenia	Efektívna činnosť MAS - animácie
Priradenie kódu opatrenia ⁴⁹	19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6B
Ciele opatrenia	<p>Prostredníctvom tejto aktivity sa zabezpečí financovanie nákladov verejno-súkromného partnerstva určené na animácie, propagáciu územia MAS a uskutočňovanie informačných aktivít pre dotknutú verejnosť. Budú sa podporovať výmenné pobyty pre členov MAS zamerané na odovzdávanie si skúseností, propagáciu nášho regiónu a vzdelávanie budúcich prijímateľov z opatrení v rámci CLLD.</p> <p>Náklady v súvislosti s oživovaním stratégie miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území.</p> <p>Prostredníctvom tohto opatrenia sa zabezpečí financovanie prevádzkových nákladov MAS, ktoré sú bezprostredne potrebné k fungovaniu kancelárie a sú spojené s riadením uskutočňovania stratégie CLLD počas celého programovacieho obdobia.</p>
Zdôvodnenie výberu	<p>Prostredníctvom tejto aktivity sa zabezpečí financovanie nákladov verejno-súkromného partnerstva určené na animácie, propagáciu územia MAS a uskutočňovanie informačných aktivít pre dotknutú verejnosť. Budú sa podporovať výmenné pobyty pre členov MAS zamerané na odovzdávanie si skúseností, propagáciu nášho regiónu a vzdelávanie budúcich prijímateľov z opatrení v rámci CLLD.</p> <p>Náklady v súvislosti s oživovaním stratégie miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území.</p>
Rozsah a oprávnené činnosti	Podpora v rámci operácie bude poskytovaná na prevádzkovú a administratívnu činnosť schválenej MAS ako aj náklady v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území.
Oprávnení prijímateľa	MAS Vršatec, ktorá bude vybraná riadiacim orgánom na implementáciu stratégie CLLD a má právnu formu občianske združenie – v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov.
Intenzita pomoci ⁵⁰	<i>v súlade so Stratégiou financovania EŠIF pre programové obdobie 2014 – 2020</i>
Oprávnené výdavky	<p><i>1. financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégie CLLD:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> k) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie), l) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD, m) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS,

⁴⁹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

⁵⁰ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	<p>n) finančné náklady (napr. bankové poplatky), o) náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD (na úrovni MAS).</p> <p>2. financovanie animačných nákladov MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD:</p> <p>g) propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD, h) výmena informácií medzi miestnymi aktérmi – semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác, i) vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov.</p>					
Finančný plán	Región ⁵¹	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	70 922,72	53 192,04	17 730,68	-	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	70 922,72	53 192,04	17 730,68	-	-
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
		Počet informačno-propagačných aktivít MAS	Počet	0	10	

⁵¹ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

5.3. Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD

5.3.1 Opis monitorovania a hodnotenia stratégie CLLD

HODNOTIACI RÁMEC

Monitorovanie a hodnotenie stratégie je dôležité pre získanie informácií o pokroku realizácie a implementácie stratégie a plnení stanovených cieľov. Pre potreby hodnotenia a monitorovania je zostavený hodnotiaci a monitorovací rámec, ktorý umožní na jednej strane zvážiť reálnosť cieľov a opatrení v území MAS Vršatec a na strane druhej priebežne aj v závere hodnotiť, či nastavenie intervencie bolo dostatočne relevantné pre územie MAS. Je treba zdôrazniť, že stratégia zahŕňa aj opatrenia mimo MO 19 LEADER a PO 5 Miestny rozvoj vedený komunitou - opatrenie OP Kvality životného prostredia a Interreg V-A Slovenská – Česká republika/projekty cezhraničnej spolupráce, ktoré predstavujú zdroje a ukazovatele mimo finančného rámca stratégie CLLD. Z toho dôvodu je potrebné k hodnoteniu pristupovať zo širšieho pohľadu strategického cieľa a špecifických cieľov, a teda posúdiť celkové dopady a výsledky, nielen tie, ktoré spôsobili opatrenia financované v rámci stratégie CLLD. Taktiež je potrebné posúdiť, či dochádza k napĺňaniu 7 kľúčových znakov LEADER, ktorými sú:

1. Oblastné stratégie miestneho rozvoja
2. Prístup zdola nahor
3. Verejno-súkromné partnerstvá: Miestne akčné skupiny MAS
4. Uľahčovanie inovácie
5. Integrované a viacsektorové akcie
6. Vytváranie sietí
7. Spolupráca

Plán a postup hodnotenia stratégie CLLD

Hodnotiaci a monitorovací rámec bude slúžiť ako nástroj priebežného hodnotenia implementácie stratégie pre výkonný orgán – Výbor, monitorovací výbor a najvyšší orgán – Valné zhromaždenie ako nástroj prípadných zmien, ktoré vyššie uvedené orgány môžu navrhnúť a prijať, ak implementácia nebude sledovať vytýčené ciele.

Zber monitorovacích ukazovateľov na projektovej úrovni sa zabezpečí prostredníctvom ŽoNFP a monitorovacích správ. Časť ukazovateľov sa získa aj administratívnym spôsobom (celkové verejné výdavky alebo počty podporených operácií).

Spôsob monitorovania, podávania pravidelných správ orgánom MAS a riadiacim orgánom bude uskutočňovaný nasledovne:

- Monitorovacie ukazovatele sa budú sledovať dvakrát ročne. Monitorovacie ukazovatele sú uvedené ku každému opatreniu stratégie CLLD v časti Merateľné ukazovatele projektu.
- Monitorovacie ukazovatele bude sledovať výberová komisia pri hodnotení projektov a následne monitorovací výbor pri monitorovaní projektov.
- Kancelária MAS vypracuje 2x za rok správu o napĺňaní monitorovacích ukazovateľov, ktorú predloží na vedomie výkonnému orgánu. V tejto správe bude zohľadnené, či je projekt už ukončený alebo v realizácii. Táto správa sa bude 2x za rok predkladať aj monitorovaciemu výboru. Tento spôsob každoročného vykazovania hodnôt merateľných ukazovateľov bude nástrojom na vyhodnocovanie dosiahnutých výsledkov v území.
- Raz za rok bude správa o napĺňaní monitorovacích ukazovateľov ku koncu daného roku predložená na vedomie najvyššiemu orgánu – Valnému zhromaždeniu, pre jeho posúdenie implementácie integrovanej stratégie rozvoja územia a vykonanie priebežného hodnotenia.

MAS bude zapojená do procesu monitorovania aj v súlade so systémom riadenia CLLD, kedy bude zaviazaná poskytnúť informácie potrebné na monitorovanie riadiacim orgánom pre PRV, IROP, NSRV, alebo určeným hodnotiteľom alebo iným subjektom povereným výkonom týchto funkcií. Spôsob podávania správ riadiacim orgánom pre PRV a IROP bude uskutočňovaný podľa usmernenia riadiacich orgánov a bude plne v súlade s ich požiadavkami.

Monitorovacie ukazovatele pre opatrenia zaradené do stratégie CLLD, ale mimo rozpočtu stratégie /ukazovatele dopadov/ budú zbierané raz ročne na základe údajov obecných úradov. Tieto údaje budú predložené Valnému zhromaždeniu spoločne so správou, ktorú vypracováva kancelária MAS Vršatec. Zároveň bude MAS Vršatec prehodnocovať a vyhodnocovať dosiahnuté výsledky a napĺňanie cieľa v strednodobom horizonte v roku 2020. Podkladom k tomuto vyhodnocovaniu bude kompletná správa o napĺňaní ukazovateľov stratégie a dopadu realizovaných projektov v území.

Kancelária MAS priebežne vykonáva zber údajov v rámci dohodnutých ukazovateľov monitorovania a hodnotenia podľa postupu popísaného vyššie. Na základe zberu údajov

zostaví polročné monitorovacie správy, ktoré umožnia vykonávanie priebežného monitoringu a pripravujú aj podklady pre priebežné hodnotenie, ktoré predloží Výboru, ktorý správy prerokuje a vydá k nim stanovisko. Správy spolu so stanoviskom predloží Monitorovaciemu výboru, a to dvakrát ročne. Ten správy prerokuje, zhodnotí plnenie cieľov stratégie a správu schváli/neschváli. V prípade odklonu od plnenia cieľov navrhne opatrenia na korekciu, ktoré predloží najvyššiemu orgánu MAS – Valnému zhromaždeniu na prerokovanie a na schválenie/neschválenie.

Monitorovacie správy slúžia ako podklad pre strednodobé hodnotenie, hodnotenie na konci programového obdobia a na konci implementácie. V prípade záverečného hodnotenia na konci programového obdobia (2020) a na konci implementácie (2023) je jeho cieľom využiť výsledky pri zostavovaní novej integrovanej stratégie rozvoja územia. Zároveň je cieľom vyhodnotiť dosahy a efekty využitia verejných a súkromných zdrojov v prospech cieľov stratégie a ich vplyvu na celkový rozvoj územia. MAS v rámci opatrenia 19.2 bude predkladať vždy k 31.3 roka n+1 „Správu o implementácii stratégie CLLD“ v zmysle vypracovaného vzoru, ktorý zverejní gesto CLLD

Prijímateľ projektov v rámci implementácie stratégie CLLD bude povinný predkladať kópiu monitorovacích správ a kópiu záverečnej Žop.

Druhy hodnotenia - MAS v rámci hodnotenia vykoná:

a) strednodobé hodnotenie (mid-term) v polovici implementácie stratégie CLLD (v roku 2020, najneskôr do 30.6.2020) s cieľom posúdiť výstupy a výsledky intervencie. Posudzovať sa bude celá stratégia, pričom výsledok bude mať vplyv na jej aktualizáciu. Strednodobé hodnotenie sa bude predkladať spolu so „Správou o implementácii stratégie CLLD“

b) záverečné hodnotenie (ex-post) na základe vyhodnotenia monitorovacích ukazovateľov s ohľadom na ich prínos pre naplnenie cieľov stratégie CLLD a prínos pre územie MAS. Hodnotenie bude zamerané na celkovú účinnosť a efektívnosť vynaloženia finančných prostriedkov EPFRV a EFRR.

Strednodobé a záverečné hodnotenie vykoná nezávislý hodnotiteľ.

Zber monitorovacích ukazovateľov na projektovej úrovni sa zabezpečí prostredníctvom ŽoNFP a monitorovacích správ. Časť ukazovateľov sa získa aj administratívnym spôsobom (celkové verejné výdavky alebo počty podporených operácií).

Zpracovanie výsledkov hodnotenie do stratégie CLLD

Výsledky hodnotenia slúžia ako východisko pre spracovanie návrhov na zmeny stratégie CLLD a príslušnej dokumentácie. V prípade, že sa zistia nezrovnalosti alebo odklon od cieľa, neplánované objektívne dôvody pre nevyužívanie alokovaných zdrojov v jednotlivých opatreniach, alebo vysoké požiadavky v rámci iných opatrení, vykoná návrh na zmeny v implementácii stratégie, tak, aby sa sledovali navrhované strategické a špecifické ciele. V zásade sa jedná o zmeny a podmienky zmien zadefinované v odseku 3 kap. 10.1.1. Systému riadenia CLLD. Tieto zmeny podliehajú jednak schvaľovaniu príslušného orgánu MAS (v súlade so stanovami a internými predpismi) ako aj podliehajú súhlasu príslušných riadiacich orgánov pre PRV a IROP.

RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE STRATÉGIE CLLD:

Možné riziká implementácie stratégie vyplývajú zo skutočnosti, že stratégia nebude podporená. Rovnako je rizikom implementácie nenaplnenie cieľov a výsledkov ukazovateľov. Toto riziko je dostatočne eliminované skutočnosťou, že napĺňanie ukazovateľov je súčasťou bodovacieho hodnotenia projektov a rovnako zohľadnené kritériom na výber projektov pri rovnakom počte bodov. Ďalším rizikom je možný nedostatok konečných prijímateľov, ktorých by mohla odradiť byrokratická náročnosť projektov a podmienky obstarávania zadefinované v zákone o verejnom obstarávaní. Nakoľko eliminácia tohto rizika nie je v kompetencii MAS, bude snaha o čo najpriehľadnejšie vysvetlenie postupov pri predkladaní projektov. MAS Vršatec má skúsenosti z obdobia 2007 – 2013 aj s projektmi pre podnikateľov rovnako ako s vytváraním pracovných miest v rámci projektov implementujúcich cez MAS a tieto skúsenosti plánuje využiť pri eliminácii rizík. Rovnako v rámci prípravy stratégie bol záujem potenciálnych skupín konečných prijímateľov vysoký, a preto MAS Vršatec neočakáva v tomto smere vážne problémy. Riešením problému, ak by vznikol, by bola aktualizácia stratégie, ktorá by zohľadnila nezáujem konečných prijímateľov o čerpanie.

POSTUPY SEBAHODNOTENIE MAS VRŠATEC

Predmetom seba-hodnotenia MAS je:

- implementácia stratégie CLLD vrátane 7 kľúčových znakov LEADER,
- implementačný proces,
- riadiaci proces,

- propagácia a vzdelávanie členov MAS

Postup sebahodnotenia implementácie stratégie:

Sebahodnotenie implementácie stratégie bude rozdelené do kalendárnych rokov a uvedené vo Výročnej správe MAS za každý ukončený rok. Výročná správa bude zahŕňať realizované projekty, naplnené ciele, aktivity ktoré MAS uskutočnila v rámci partnerstiev členskej základne a tiež v rámci vytvárania sietí s inými MAS. Taktiež táto správa bude obsahovať popis spolupráce s ďalšími subjektmi a prípadné projekty spolupráce uskutočnené v uplynulom roku. Výročná správa bude odovzdaná každému členovi MAS na prvom Valnom zhromaždení v nasledujúcom roku po roku skúmanom a popísanom vo Výročnej správe.

Pre účely sebahodnotenia implementácie stratégie CLLD si MAS definuje nasledovné kvalitatívne ukazovatele (7 kľúčových znakov LEADER):

1. Oblastné stratégie miestneho rozvoja
2. Prístup zdola nahor
3. Verejno-súkromné partnerstvá: Miestne akčné skupiny MAS
4. Uľahčovanie inovácie
5. Integrované a viacsektorové akcie
6. Vytváranie sietí
7. Spolupráca

Kvalitatívne ukazovatele sa budú vyhodnocovať na základe interview komunikácie s členmi aj nečlenmi MAS. Základom seba-hodnotenia implementácie stratégie je pravidelné (minimálne raz za rok) číselné vyhodnocovanie vyššie uvedených ukazovateľov monitorovania (výstup) a ukazovateľov hodnotenia (výsledok) za súčasného sledovania celkového vývoja územia v kontexte, ako je podrobne popísané vyššie v texte.

Postup sebahodnotenia implementačného procesu:

MAS bude vykonávať ročne sebahodnotenie implementačného procesu. Sebahodnotenie sa bude realizovať počas zasadnutí výboru a s ich výsledkom bude oboznámené valné zhromaždenie OZ, ktoré bude o nich diskutovať. MAS za týmto účelom vyhotoví krátku správu o sebahodnotení, ktorú zverejní na svojej web stránke spolu s hodnotami ukazovateľov výsledku a ich interpretáciou

Postup sebahodnotenia riadiaceho procesu:

Okrem implementácie stratégie MAS Vršatec pravidelne vyhodnocuje svoje inštitucionálne zabezpečenie implementácie stratégie, a to konkrétne:

1. Funkčnosť existujúcej organizačnej štruktúry MAS
2. Funkčnosť manažmentu MAS
3. Schopnosť MAS zabezpečiť implementáciu stratégie a projektov, vrátane ich monitoringu
4. Schopnosť MAS získať externé zdroje do územia

V zmysle týchto ukazovateľov bude MAS hodnotiť svoju členskú základňu a jej funkčnosť, zapájanie komunity do aktivít MAS, prehodnocovanie aktivít MAS a ich následnú úpravu. Rovnako bude hodnotiť funkčnosť manažmentu MAS vrátane kancelárie. Rovnako sa bude hodnotiť schopnosť zabezpečiť implementáciu stratégie, správnosť vyhlásených výziev a reakciu konečných prijímateľov, vrátane monitoringu. Predmetom hodnotenia bude aj to, či je MAS stále živá organizácia, ktorá je schopná prijímať rozhodnutia a určovať smerovanie územia. V neposlednom rade bude MAS hodnotiť schopnosť získania ďalších zdrojov do územia, čo súvisí s dlhodobou udržateľnosťou MAS aj po skončení programového obdobia. Tieto kritériá seba-hodnotenia MAS budú raz ročne predložené na posúdenie Výboru. Výbor MAS na svojom zasadnutí prerokuje monitorovacie správy a vydá k nim stanovisko, ktoré sa predloží Valnému zhromaždeniu.

Postup sebahodnotenia propagácie a vzdelávania členov MAS:

MAS bude vyhodnocovať to či je jej propagácia a vzdelanosť členov na dostačujúcej úrovni, formou osobných stretnutí počas rôznych pracovných stretnutí, ale aj propagačných podujatí, na ktorých sa plánuje pravidelne zúčastňovať. Na propagáciu bude MAS aktívne využívať aj sociálne siete, prostredníctvom ktorých sa chce dostať do povedomia aj mladým ľuďom a tiež neskôr od nich získať rôzne výstupy pre potreby sebahodnotenia. Dotazníkový prieskum je ďalšou formou získania podkladov pre sebahodnotenia. Vzdelávanie členov MAS bude vykonávať na pracovných stretnutiach, z ktorých bude robiť výstupy v podobe zápisov. Stretnutia budú zamerané najmä na ciele stanovené v stratégií, lepšia informovanosť členov o LEADER a MAS. Pri každom ďalšom pracovnom stretnutí si MAS dokáže „zmerať“ kvalitu svojho vzdelávania aplikovaného na členov MAS prostredníctvom krátkeho testu/dotazníka.

Popis spôsobu hodnotenia multiplikačných efektov:

Multiplikačné efekty a popis spôsobu ich hodnotenia sú uvedené v kapitole 7. 5 tejto stratégie.

5.3.2 Monitorovacie ukazovatele

MAS zberá nasledovné povinné ukazovatele, ktoré sú prepojené na implementáciu vybraných opatrení stratégie CLLD. Ide o spoločné ukazovatele Spoločného hodnotiaceho a monitorovacieho rámca EÚ.

MAS má definované monitorovacie ukazovatele nasledovným spôsobom:

a) PRV SR 2014 – 2020:

- úroveň programu: povinné ukazovatele stanovené RO pre PRV,
- úroveň fokusových oblastí: povinné ukazovatele stanovené RO pre PRV.

b) IROP:

- úroveň programu: povinné ukazovatele stanovené RO pre IROP,
- úroveň špecifických cieľov: povinné ukazovatele stanovené RO pre IROP-

c) Dodatočné (vlastné) ukazovatele MAS:

- ukazovatele priorít,
- ukazovatele špecifických cieľov/fokusových oblastí,
- ukazovatele opatrení/podopatrení.

d) Sebahodnotenie MAS v oblastiach:

- implementácie stratégie CLLD vrátane 7 kľúčových znakov LEADER,
- implementačného procesu,
- riadiaceho procesu,
- propagácie a vzdelávanie členov MAS

Tabuľka č. 245: Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014 - 2020

Názov cieľového ukazovateľa	Cieľová hodnota v roku 2025
Čistý počet obyvateľov, ktorý má prospech zo zlepšenia služieb	34 888
Počet obyvateľov podporenej MAS	34 370
Pracovné miesta vytvorené v podporovaných projektoch (LEADER/PRV) (oblasť zamerania 6B)	1

Tabuľka č. 256: Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014 - 2020

Názov ukazovateľa výstupu	Cieľová hodnota v roku 2025
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora na vykonávanie operácií v rámci stratégie CLLD (len časť z PRV)	1 032 302,45
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení - (len časť z PRV)	131 892,09

Tabuľka č. 267: Povinné ukazovatele na úrovni IROP

Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
Počet podporených podnikov	podnik	9
Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	9
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	1
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	1

Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	1
---	-------	---

Ukazovatele výsledkov dopadu pre špecifické ciele Stratégie CLLD

Špecifický cieľ	Ukazovateľ	Východiskový stav	Cieľová hodnota do r. 2023
Špecifický cieľ 1.1: Podpora rozvoja cestovného ruchu využitím svojho potenciálu a podporou marketingu	Počet ubytovacích lôžok v území MAS	600	610
	Ponuka/počet produktov cestovného ruchu a rekreácie	2	4
Špecifický cieľ 1.2: Rozvíjať tradície a kultúrne dedičstvo územia	Návštevnosť kultúrnych podujatí v území	10 000	13 000
Špecifický cieľ 1.3: Ochrana a zlepšovanie podmienok životného prostredia	Počet obnovených/označených trás v lesných ekosystémoch	8	10
Špecifický cieľ: 2.1. Zvýšenie kvality služieb pre obyvateľstvo	Ukazovatele dopadu sú totožné ako povinné ukazovatele PRV/IROP	-	-
Špecifický cieľ: 2.2. Sociálne začlenenie znevýhodnených skupín obyvateľstva	Počet obyvateľov začlenených do spoločenského života	0	2
Špecifický cieľ 3.1. : Rozvoj v oblasti poľnohospodárstva	Ukazovatele dopadu sú totožné ako povinné ukazovatele PRV	-	-
Špecifický cieľ 3.2.: Rozvoj v oblasti podnikania vrátane tvorby pracovných miest	Ukazovatele dopadu sú totožné ako povinné ukazovatele IROP	-	-

Vlastné ukazovatele PRV 2014 - 2020

Opatrenie	Kód/ ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiato čná hodnota	Celková cieľová hodnota
	6.4. - 1	Počet prijímateľov, ktorí dostávajú podporu na investície do nepoľnohospodárskych činností vo vidieckych oblastiach	Počet	0	1
		Vytvorený počet pracovných miest	Počet pracovných miest	0	1
		Počet podporených ubytovacích zariadení	Počet	0	1
Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie	7.2	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do infraštruktúry malých rozmerov	Operácia	0	2
		Počet rekonštrukcií miestnych komunikácií a chodníkov	Počet	0	1
		Počet operácií, ktoré získali podporu do verejných priestranstiev a parkov	Operácia	0	1
Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry	7.4.	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo	Operácia	0	2
		Investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času	Investícia	0	1
		Investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú činnosť	Investícia	0	1
Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých	7.5.	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do turistickej infraštruktúry	Operácia	0	2

rozmerov na verejné využitie					
		Investície do vytvorenia, udržiavania, obnovy a skvalitňovanie turisticky zaujímavých objektov	Investícia	0	1
		Investície do rekreačnej infraštruktúry	Investícia	0	1

Vlastné ukazovatele pre IROP 2014 - 2020

Opatrenie	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev		Počet podporených operácií	Počet	0	9
		Počet podporených poskytovateľov služieb	Počet	0	2
Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: - Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel - Sociálne služby a komunitné služby - Infraštruktúra vzdelávania		Zriadenie nových alebo rekonštrukcia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných služieb	Počet	0	1
		Skvalitnenie a rozšírenie kapacít predškolských zariadení	Počet	0	1

Efektívna činnosť MAS

Opatrenie	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
Chod MAS a animácie	O0241	Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD	Počet podporených MAS	*	*
		Počet zamestnancov	Počet	0	3

		MAS	zamestnancov		
		Počet informačno-propagačných aktivít MAS	Počet	0	10

6. Finančný rámec

6.1. Financovanie stratégie CLLD

Tabuľka č. 28: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP

	SPOLU EUR	
Základná alokácia		
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) (maximálny limit podľa vzorca pre MAS v súlade s kapitolou 6.4 Systému riadenia CLLD), z toho:	1 306 453,00 €	
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	1 088 486,00 €	
Chod MAS a animácie	217 697,00 €	
Dodatočná alokácia na základe splnenia míľníka A		
Celkové zdroje z PRV (EPFRV), z toho:	167 816,23 €	
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	139 846,86 €	
Chod MAS a animácie	27 969,37 €	
Dodatočná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách		
Celkové zdroje z PRV (EPFRV), z toho:	425 536,31 €	
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	354 613,59 €	
Chod MAS a animácie	70 922,72 €	
Celkom Chod MAS a animácie	Chod MAS	Animácie
Suma v rámci IROP v zmysle vydaného rozhodnutia na Chod MAS1 a Chod MAS2	184 697,00 €	0
Suma v rámci PRV v zmysle vydaného rozhodnutia na podopatrenie 19.4 základná alokácia	0,00 €	33 000,00 €
Suma v rámci dodatočnej alokácie na základe splnenia míľníka A	23 769,37 €	4 200,00 €
Suma v rámci dodatočnej alokácie na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách	60 282,72 €	10 640,00 €

6.2. Finančný plán pre opatrenia

Tabuľka č. 29: Zameranie stratégie podľa sektorov

Názov opatrenia stratégie CLLD	Rozpočet na opatrenie	Oprávnený prijímateľ verejný sektor (označiť „X“)	Oprávnený prijímateľ neverejný sektor (označiť „X“)
Základná alokácia a dodatočná alokácia spolu			
6.4. Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 1	124 170,00		X
7.5. Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie	29 384,36	X	
7.2. Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie	528 748,09	X	
7.4. Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry	350 000,00	X	
5.1.2. – Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: Dopravné prepojenie a dostupnosť sídel, Sociálne služby a komunitné služby, Infraštruktúra vzdelávania	100 644,00	X	
5.1.1. zakladanie nových a podpory existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb. Družstiev – A, B, C, D	450 000,00		X
Celkový rozpočet podľa sektorov	-----	1 008 776,45	574 170,00
Percentuálny pomer zamerania stratégie	-----	63,73 %	36,27 %

Tabuľka č. 30:

Dodatočná alokácia na základe splnenia míľníka A	167 816,23 €
Dodatočná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV SR 2014 – 2022 v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách	425 536,31 €
SPOLU	593 352,54 €
Výpočet chodu MAS a animácie	98 892,09 €
Implementácia projektov	
Minimálne 15% súkromný sektor	74 169,07 €

7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť

7.1. Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia

Stratégia MAS Vršatec prispieva k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia primárne opatreniami zameranými na podnikateľský sektor, ktoré podporia tvorbu pracovných miest, čo dokazuje aj pomer investícií verejného a neverejného sektora, ktorý je: 49,47 % investícií zahrnutých v rámci verejného sektora a 50,53 % investícií zahrnutých v rámci neverejného sektora.

V rámci OP IROP je prínos ekonomického rozvoja najmä v špecifickom celi 5.1.1. *Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev*, ktorý sa bude zameriavať na rôzne odvetvia ekonomiky a služieb, pričom bude zohľadňovať ako v bodovacích, tak aj v monitorovacích ukazovateľov inovatívnosť investícií. Bodové hodnotenie zohľadňuje tiež zameranie opatrenia na miestne špecifiká. V rámci PRV sú to opatrenia - 6.1. *Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov* a opatrenie 4.2. *Podpora investícií do spracovanie/uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych produktov*. Tieto opatrenia prispievajú k prioritě 3 stratégie Podpora podnikania vrátane tvorby pracovných miest a poľnohospodárstva. Dané opatrenia sú vhodne dopĺňané aj opatrením 6.4 *Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 1*. Tieto opatrenia spolu budú vytvárať pracovné miesta a rozvoj podnikateľského prostredia. MAS Vršatec vytvorí v rámci implementácie stratégie 10 pracovných miest (vychádzajúc z podielov rozpočtu stratégie CLLD k sume na 1 pracovné miesto – 135 000 eur). V rámci opatrenia 5.1.1. *Zakladanie nových a podpory existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev* sa vytvorí 9 pracovných miest a v rámci opatrenia 6.4. *činnosť 1* sa vytvorí 1 pracovné miesto. Pracovné miesta budú vytvárané v zmysle podmienok uvedených v Metodickom pokyne na spracovanie stratégie CLLD v kapitole 7.1. V rámci Špecifického cieľa 1.1. stratégie MAS Podpora rozvoja cestovného ruchu využitím svojho potenciálu a podporou marketingu sa budú implementovať projekty v rámci opatrenia 6.4 *Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 1*, ktoré sa bude zameriavať na ubytovacie kapacity do 30 lôžok, opatrením 7.5. *Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie*, ktorým sa budú realizovať predovšetkým cyklotrasy a prvky turistickej infraštruktúry, a opatrením 8.5. *Podpora na investície do zlepšenia odolnosti*

a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov, ktorým sa budú realizovať náučné a turistické chodníky, odpočinkové miesta a iné turistické objekty v lesnom sektore. Špecifický cieľ 1.1. využíva konkurenčnú výhodu územia, ktorou nepochybne je potenciál v oblasti cestovného ruchu.

Súčasťou stratégie MAS Vršatec je opatrenie na podporu marginalizovaných skupín. Toto opatrenie napĺňa špecifický cieľ 2.2. Sociálne začlenenie znevýhodnených skupín obyvateľstva opatrením 6.4. Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 2, kde začleňuje deti, seniorov a občanov so zníženou schopnosťou pohybu do spoločenského života. Rómovia nespádajú pod marginalizovanú skupinu na území MAS Vršatec, nakoľko sa tu nenachádzajú. Cieľom opatrenia je začleniť dané skupiny späť do života a tak podporiť ekonomický rozvoj.

Viacodvetvový charakter stratégie je okrem začlenenia okruhu rôznych odvetví ekonomiky, podpory inovatívnosti a tvorby konkurenčného prostredia zameraný aj na miestne špecifiká. Zohľadnenie miestnych špecifik je súčasťou bodovacích kritérií projektu a zvyhodňuje konečného prijímateľa, ktorý daný prístup zapracuje. Rovnako sú dané opatrenia plánované s dôrazom na ochranu životného prostredia, čo zohľadňujú bodovacie a vo vybraných opatreniach aj výberové kritériá hodnotenia projektov.

7.2. Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV

- Prínosy stratégie CLLD k napĺňaniu cieľov PRV najmä v oblasti konkurencieschopnosti poľnohospodárstva, lesníctva a potravinárstva:

Základné ciele PRV, ktoré stratégia MAS napĺňa, sú Posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora a Vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržania pracovných miest. Stratégia prierezovo rieši viaceré oblasti PRV – je kladený dôraz na inovácie, ktorý je aj bodovo zvyhodnený a sleduje sa pri každom opatrení, rovnako oblasť životného prostredia, ktoré dokonca patrí medzi špecifické ciele stratégie a i. Kritériá opatrení sú nastavené tak, že podporujú konkurencieschopnosť riešených oblastí poľnohospodárstva aj lesníctva.

V oblasti konkurencieschopnosti poľnohospodárstva stratégia prispieva dvoma opatreniami – Opatrenie 4.2. Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov, ktoré je vymedzené okruhom konečných

prijímateľov pôsobiacim v oblasti poľnohospodárstva a opatrením *6.1. Podpora na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov*. Mladým farmárom do veku 40 rokov sa poskytne finančná podpora na začatie ich poľnohospodárskej podnikateľskej činnosti. Zároveň sa tak prispeje ku generačnej výmene v poľnohospodárstve na území MAS Vršatec, čo prispeje k zvýšeniu konkurencieschopnosti opatrenia.

Ďalšie opatrenia stratégie prispievajú k hlavnému cieľu PRV - Vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržania pracovných miest

V oblasti podpory lesníctva MAS Vršatec prispieva opatrením opatrenia *8.5 Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných Ekosystémov – činnosť 2*. Opatrenie okrem podpory lesníctva napĺňa aj cieľ ochrany životného prostredia.

Opatrenie LEADER primárne napĺňa fokusovú oblasť *6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach*. MAS Vršatec bude danú fokusovú oblasť napĺňať za pomoci všetkých stanovených priorít a špecifických cieľov a všetky opatrenia danú oblasť prierezovo napĺňajú – primárne alebo sekundárne. Primárne bude napĺňaná za pomoci opatrenia *7.2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie.*, opatrením *7.4. Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry* a opatrením *7.5. Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie*.

Sekundárne fokusovú oblasť 6B napĺňajú všetky ostatné opatrenia, ktoré sú zahrnuté v rámci stratégie CLLD opatrení PRV.

K fokusovej oblasti 6A, ktorou je Uľahčenie diverzifikácie, zakladania rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest bude MAS Vršatec prispievať za pomoci opatrenia *6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 2.*, opatrenia *6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – činnosť 1*. Na základe týchto opatrení chce MAS Vršatec poskytnúť možnosť vybudovania ubytovacích zariadení, preferujúc počet lôžok nad 20, nakoľko takéto ubytovacie zariadenia v regióne absentujú. Navyše sa podporí aj vznik pracovných miest v území. V rámci činnosti 2 sa tiež chce zamerať na cieľovú skupinu ako sú deti, seniori a občania so zníženou schopnosťou pohybu a pomôcť im za pomoci vytvorenia podmienok pre vznik hipoterapie či animoterapie.

Tým, že stratégia CLLD naplňa základné opatrenia PRV, prispieva zároveň aj k Národnému strategickému plánu rozvoja vidieka 2014 – 2020.

- *Prínosy stratégie CLLD na podporu znevýhodnených/ marginalizovaných skupín pri rozvoji ekonomického potenciálu územia:*

MAS Vršatec v rámci svojej stratégie CLLD začlenila opatrenie PRV 6.4 - Podpora na investície do vytvárania nepoľnohospodárskych činností – činnosť 2. Fokusovú oblasť 6A bude naplňať špecifickými činnosťami spojenými s poskytovaním služieb pre cieľovú skupinu: deti, seniori a občania so zníženou možnosťou pohybu. V rámci danej oblasti sa MAS Vršatec zameria na také činnosti, ktoré prispievajú k rekonvalescencii, lepšiemu začleneniu do spoločenského života či zvýšeniu motoriky cieľovej skupiny. Špecifický dôraz bude kladený na opatrenie určené pre sociálne začleňovanie marginalizovaných skupín obyvateľstva. Do prípravy týchto opatrení boli zapojení relevantní aktéri z miestnej úrovne – vid' kapitola 2.2 Stratégie CLLD. Nakoľko na území MAS Vršatec sa nenachádza takmer žiadna skupina rómskych obyvateľov a tí, ktorí sa na území nachádzajú bez problémov tvoria súčasť bežného života, táto skupina obyvateľov netvorí cieľovú skupinu.

Okrem samotného zaradenia opatrenia 6.4.2 je začleňovanie znevýhodnených skupín zohľadnené aj v rámci bodovacích/hodnotiacich kritérií opatrení MAS, čím budú projekty tohto charakteru zvýhodnené.

- *Prínosy ochrany a zlepšenia životného prostredia a aspekty environmentálnej účinnosti:*

MAS Vršatec v rámci svojej Stratégie CLLD začlenila opatrenie operačného programu Kvalita životného prostredia, a to konkrétne špecifický cieľ 1.2.1 – *Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomerácii nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ*. Toto opatrenie je súčasťou prioritnej osi 1: Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry. V rámci tejto oblasti sa MAS Vršatec v rámci sledovania výsledkov dopadu zameria na cieľ budovania verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre aglomerácie nad 2 000 EO a podporu realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd. Projekty budovania kanalizácií a čističiek odpadových vôd sú v súlade s dokumentmi Programu hospodárskeho

a sociálneho rozvoja 2014 – 2020 zainteresovaných obcí na území MAS. Stratégia zohľadňuje hlavné princípy ochrany životného prostredia, prierezovo podporuje environmentálnu účinnosť plánovaných projektov, predpokladá zavádzanie inovatívnych ekologických prvkov a prístupov, prvkov zelenej infraštruktúry a zvýšenie synergického efektu.

V rámci OP Kvalita životného prostredia je možné zvýšiť synergický efekt aj prostredníctvom rôznych vzdelávacích aktivít.

MAS do svojej Stratégie CLLD rovnako začlenila opatrenie 8.5 - *Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov - činnosť 2*. Toto opatrenie bude prispievať k životnému prostrediu napĺňaním oprávnených aktivít, ktoré sú, v rámci činnosti 2, budovanie a obnova občianskej a poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémov a sekundárne bude prispievať k podpore cestovného ruchu. Opatrením sa plánuje zavádzanie inovatívnych ekologických prvkov.

LEADER kladie dôraz na zdravé životné prostredie bez ekologických záťaží, s komplexnou ochranou zložiek životného prostredia a so zreteľom na podporu a využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Špeciálna pozornosť je venovaná súladu ekonomického rozvoja s ochranou životného prostredia, ako aj začleňovaniu prvkov zelenej infraštruktúry, a to najmä v rámci budovania infraštruktúry malých rozmerov alebo pri iných činnostiach, pri ktorých je to relevantné. Dané kritériá sú aj zohľadnené v bodovacích kritériách jednotlivých opatrení. Tieto aktivity zároveň sekundárne prispievajú k cieľom v oblasti klimatických zmien.

7.3. Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP

Hlavným cieľom Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP) je prispieť k postupnému zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí. Z prioritných osí IROP implementovaných v rámci stratégie CLLD napĺňajú daný hlavný cieľ všetky implementované opatrenia. V rámci prioritnej osi 5 – *Miestny rozvoj vedený komunitou*, MAS prostredníctvom opatrení stratégie prispeje k zvýšeniu zamestnanosti v regióne, a to naplnením špecifického cieľa 5.1.1 *Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev*, ktorý sa bude zameriavať na rôzne odvetvia ekonomiky a služieb a taktiež bude zohľadňovať aj inovatívnosť investícií. Tento špecifický cieľ MAS naplní aj prostredníctvom aktivít ako obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest,

nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie s poskytovaním nových služieb, podpora marketingových aktivít a podpora miestnych produkčno – spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností. Daný cieľ je predmetom hodnotenia monitorovacích aj bodovacích ukazovateľov opatrení pre podnikateľský sektor.

V rámci špecifického cieľa 5.1.2 *Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach* bude MAS realizovať aktivity na rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach dopravného prepojenia a dostupnosti sídiel. Najmä výstavbou, modernizáciou alebo rekonštrukciou zastávok, parkovísk a prepojením infraštruktúr pre prístup k verejným službám. Taktiež má MAS za cieľ budovať prvky na zvýšenie bezpečnosti dopravy v regióne. V rámci sociálnych a komunitných služieb by MAS chcela zabezpečiť rekonštrukcie a modernizácie zariadení pre poskytovanie sociálnych a komunitných služieb. Cieľovou skupinou budú obyvatelia a tiež návštevníci územia, producenti, spotrebiteľia miestnych výrobkov a služieb a miestni podnikatelia. Od týchto projektov sa očakáva najmä rozvoj a posilnenie vzťahov medzi obcami a ich sídelným zázemím a rozvoj verejných služieb. Aktivity naplňajúce špecifické ciele IROP sú v synergii s opatreniami PRV a sú vyvážené. Rešpektujú miestne špecifiká a potreby.

Prínosom k naplňaniu cieľov IROP je aj nadväznosť opatrení MAS na Vážsku cyklomagistrálu, ktorá bude realizovaná v rámci RIUS TSK. Cyklotrasy boli navrhnuté tak, aby vhodne dopĺňali hlavnú magistrálu, čím vytvoria synergický efekt. Navyše opatrenia stratégie prispievajú aj k Prioritnej osi 3 RIUS TSK.

7.4. Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD

7.4.1 Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať

Na území MAS Vršatec sa okrem stratégie CLLD budú realizovať aj jednotlivé **Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí a miest**, tvoriacich územie MAS. Na území MAS Vršatec má každá členská obec a mesto vypracovaný vlastný strategický dokument PHSR. Stratégia CLLD je vypracovaná v súlade s dokumentmi PHSR členských obcí tak, že niektoré jednotlivé projekty sú priamo realizovateľné v rámci stratégie CLLD.

Na území MAS Vršatec sa rovnako bude realizovať aj **Regionálna integrovaná územná stratégia** Trenčianskeho samosprávneho kraja. V rámci tohto strategického dokumentu sa budú v niektorých členských obciach a mestách realizovať projekty, ktoré sú priamo naviazané na konkrétne požiadavky samospráv. MAS Vršatec bola jedným zo subjektov, ktoré sa podieľali na pripomienkovaní RIUS a Stratégia CLLD je plne v súlade s danou stratégiou.

Rovnako sa budú realizovať aj projekty cezhraničnej spolupráce v rámci **INTERREG**. Tieto projekty tvoria priamo súčasť stratégie CLLD. Členské obce a združenia rovnako budú participovať na projektoch cezhraničnej spolupráce, čo vyplýva z PHSR členských obcí.

7.4.2. Synergie a komplementarity

Stratégia CLLD MAS Vršatec nie je v rozpore so žiadnymi relevantnými stratégiami, ktoré sa budú implementovať na lokálnej, regionálnej alebo národnej úrovni.

Stratégia MAS je vypracovaná v súlade so **Stratégiou EU 2020**. Stratégia EU 2020 je najdôležitejšou stratégiou, ktorá definuje základné priority smerovania územia. Stratégia CLLD ju napĺňa predovšetkým v rámci cieľa 1 – Zamestnanosť opatreniami zameranými na podnikateľský sektor, predovšetkým aktivitami opatrenia IROP ŠC 5.1.1. a opatreniami PRV 6.4. – 1 a 4.2. Zároveň MAS plánuje vytvoriť 24 pracovných miest. Stratégia napĺňa aj cieľ 5 – Chudoba a sociálne vylúčenie EU 2020 a to v rámci opatrenia 6.4.2 PRV.

Stratégia MAS Vršatec je v súlade s **Národným strategickým plánom rozvoja vidieka 2014 – 2020**, ktorý je podkladom pre OP PRV.

Stratégia MAS je vypracovaná priamo v súlade s **OP PRV** a **OP IROP**. Všetky navrhované opatrenia sú v súlade s opatreniami PRV a napĺňajú dané ciele, sledujú rovnaký účinok.

Navyše je stratégia MAS vypracovaná vo vzťahu doplnkovosti k **OP KŽP** v rámci opatrenia *1.2.1. Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomerácii nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ*. Stratégia bude sledovať dopad na územie v danej oblasti. Aktivita je plne v súlade s **PHSR** členských obcí.

V rámci OP IROP, ktorý sa implementuje cez **RIUS**, stratégia CLLD napĺňa Prioritnú os 3 daného strategického dokumentu. Okrem prioritnej osi 3 je to spolupráca na úrovni RIUS, kedy sú cyklistické trasy v rámci stratégie MAS v nadväznosti na plánovanú Vážsku magistrálu financovanú z RIUS. Synergia RIUS a MAS Vršatec je vyjadrená priamo na úrovni projektu cyklotrás územia MAS Vršatec.

Dôležitým synergickým efektom sú aj **PHSR členských miest a obcí**. Stratégia je plne v súlade so všetkými 21 PHSR a pôsobí voči nim komplementárne. PHSR boli jedným zo zdrojov získavania relevantných údajov do monitorovacích ukazovateľov.

Stratégia MAS vhodne dopĺňa aj **OP Ľudské zdroje**. Okrem rovnakého cieľa, ktorým je zvýšenie počtu pracovných miest a začleneniu znevýhodnených skupín do územia, je možnosť tvoriť integrované projekty v rámci daného OP. Konkrétnym príkladom je získanie dotácie z MAS na technológie, stavebné úpravy a.i. a žiadosť na podporu v rámci OP Ľudské zdroje na doplnenie ľudských kapacít. Týmto by sa vytvoril aj integrovaný projekt. V súvislosti s prístupom CLLD bude synergia zabezpečená v rámci *Prioritná os 3: Zamestnanosť*, tak, že MAS, ako aj žiadatelia z územia MAS, budú oprávneným prijímateľom v rámci OP Ľudské zdroje.

Operačný program Výskum a Inovácie – Prioritná os 3: Posilnenie konkurencieschopnosti a rastu MSP, v prípade realizovania projektov miestnymi akčnými skupinami v rovnakej oblasti ako v OP VaI bude doplnkovosť v rámci nástroja CLLD zabezpečená na úrovni projektu, t.z. rovnaký projekt môže byť realizovaný len z jedného programu.

7.5 Popis multiplikačných efektov

Výsledky a výstupy súvisiace s implementáciou stratégie CLLD bude MAS šíriť prostredníctvom svojej činnosti a tiež prostredníctvom svojich členov, konečných prijímateľov a tiež prostredníctvom realizátorov stratégie a taktiež partnermi získanými na rôznu spoluprácu. Všetky uskutočnené projekty a aktivity bude MAS pravidelne zverejňovať prostredníctvom propagačných materiálov, sociálnych sietí, či webovej stránky. Zamestnanci a členovia MAS budú poskytovať informácie o činnosti a aktivitách MAS na rôznych propagačných podujatiach, seminároch, informačných podujatiach, workshopoch, kultúrnych a športových podujatiach. Šírenie výsledkov budú zabezpečovať všetci všetky záujmové skupiny združenia, ktoré budú spolupracovať na komunitnej úrovni a zabezpečovať tak udržateľnosť výsledkov projektov. Všetky získané výsledky z implementácie stratégie CLLD budú špecifikované v Správe o implementácii stratégie CLLD. Zručnosti, skúsenosti a tiež vedomosti nadobudnuté pri riešení konkrétnych projektov budú ďalším multiplikačným efektom v rámci stratégie CLLD.

Prostredníctvom zapojenia komunity do implementácie stratégie sa zabezpečí spolupráca jednotlivých záujmových skupín. Vďaka implementáciám stratégie budú vytvorené pracovné miesta, ktoré napomôžu ekonomickému rastu v regióne. Vďaka týmto faktorom bude multiplikačný efekt vplývať na rozvoj socio-ekonomickej činnosti. Keďže o rozvoji územia MAS budú rozhodovať miestni aktéri, ktorí budú priamo zapojení do rozhodovacieho procesu, bude dodržaný prístup zdola nahor.

Spôsob hodnotenia multiplikačných efektov

Hodnotenie multiplikačných efektov sa vykoná v rámci strednodobého hodnotenia, a to v polovici implementácie stratégie CLLD, najneskôr však do 30.6.2020 a tiež ako súčasť záverečného hodnotenia. Predmetom hodnotenia bude prínos stratégie CLLD na regionálnej úrovni a na úrovni jednotlivých multiplikačných efektov, výsledkov a výstupov implementácie stratégie. Hodnotenie bude vykonané najmä prostredníctvom členov monitorovacieho výboru v spolupráci s kanceláriou MAS a jej podkladmi, ale tiež prostredníctvom štatistických a evidenčných údajov miestnych úradov. Dôležitou súčasťou hodnotenia bude tiež získavanie spätnej väzby od verejnosti v rámci každého zrealizovaného projektu, jeho dopadu na život občanov v regióne, riešenie konkrétnych problémov.